

320553

Schick
VEZÉNY-
SZAVAK...

~~1950~~

320553

VEZÉNYSZAVAK
FÜZETE.

Összeállította és kiadja:

SCHICK LÉNÁRD

m. kir. csendőrőrnagy
a m. kir. csendőr őrsparancsnokképző iskola
parancsnoka.

Második javított kiadás.

1750

SZOMBATHELY, 1931.

Előzetes megjegyzések a második kiadáshoz.

A «Vezényszavak füzeté»-nek I. kiadása rövid idő alatt elfogyott. E körülményen kívül a II. kiadás kibocsátására még az is indított, hogy az I. kiadás anyagát kiegészítve a «Szabadgyakorlatok», «Puskaforgatógyakorlatok», «Az egyes lovas csendőr kiképzése», «A lovas raj zártrendje», «A lovas raj harcrendje a karhatalmi alkalmazásnak megfelelően», «A lovas raj tiszteletadása», «Lovardai vezényszavak» és a «Kardforgatási gyakorlatok» vezényszavaival, szélesebb körben használható, tökéletesebb segédletet nyújtsak. Ezenkívül az I. kiadással szemben a szabályzatoknak (utasítások) magyarázatra szoruló pontjai közül többet megvilágítok, néhány vezényszó közbeiktatásával az átmenetet az egyes gyakorlatok között jobban érzékeltetem és a zártrendben való karhatalmi tüzelés újabban módosított vezényszavát közlöm.

E füzetnek az a célja, hogy a vezényszavaknak a szabályzat alapján való felsorolásával az oktató munkáját megkönnyítse s a szabályzat minden egyes részének begyakorlását biztosítsa.

A szabályzat ugyanis az egyes gyakorlatok összes vezényszavait nem öleli

7750

2A

(R
2)

320573

Országos Széchényi Könyvtár

Leltári szám:

V381-3302/196

Q 1586

R 1965

GABRIEL ÁGOSTON UTÓDA KÖNYVNYOMDA.

fel s több helyen csak utal — vezényszavak nélkül — a begyakorlandó részre, vagy pedig előzményre hivatkozik.

A vezényszavak felsorolásával eszerint ez a füzet a szabályzat szellemének megértését is megkönnyíti, különösen kevesebb gyakorlattal rendelkező oktatóknál.

A vezényszavakat akként sorolom fel, hogy az átmenet, illetve a folyamatosság, egyik gyakorlatból (pontból) a másikba biztosítva legyen. Ezért egyes pontoknál az első és utolsó vezényszó szorosán véve nem is tartozik az illető pont vezényszavai közé, mert csupán az átmenetet szolgálja.

E füzet semmiképpen sem pótolhatja a szabályzatot s csak annak a kezébe való, ki a szabályzattal már tisztában van. Éppen ezért csak egyes részekenél utalok röviden — emlékeztetés okáért — a szabályzat rendelkezéseire s csak a tapasztalat szerint arra leginkább rászoruló részeket látom el külön magyarázattal vagy magyarázó ábrával.

A füzet használatára nézve utmutatásul szolgáljon, hogy az oktató — parancsnok — a «*Vezényszavak füzeté*»-ből kijelöli azt a részt, amelyet gyakorlatozás tárgyává akar tenni és ha e közben esetleg valamely vezényszó végrehajtását illetőleg aggályai lennének, úgy a «*Vezényszavak füzeté*»-ben a kérdéses vezényszó mellett feltüntetett szabályzat pont segít-

ségével a vonatkozó szabályzatban könnyen eligazodhat.

Elvül szolgáljon azonban az, hogy — ha a körülmények ezt csak félig-meddig is lehetővé teszik — minden egyes gyakorlatozás, illetve oktatás előtt az oktató a szabályzat vonatkozó (sorra kerülő) pontjait ismételten tanulmányozza át.

A «*Vezényszavak füzeté*»-ben a gyors eligazodást egyébként a tartalomjegyzék és a szabályzatoknak a füzetben felsorolt pontjai teszik lehetővé.

A Gy. Gy. Sz. 2. füzetének a raj és szakasz harcrendjére és harceljárására vonatkozó parancspéldáit csak részben közlöm, új parancspéldákkal kiegészítve.

A cselgáncs oktatása csak az iskolákban van előírva és ezért a cselgáncs vezényszavai — melyek csak az őrsparancsnokképző iskola tantervének megfelelő terjedelemben szerepelnek e füzetben — egyelőre csak az iskolákat érdekelheti.

Teljes vivőfelszerelés hiányában az őrsök az alkalmazó és harcszerű szuronyharc gyakorlataiban, valamint a kardvívás szabad gyakorlataiban is korlátozva vannak.

A vezényszavaknak e füzet sorrendje szerinti könyv nélküli betanulását ne követeljük. Ez a szabályzat átértésével és megfelelő gyakorlattal amúgy is elérhető.

E füzetben a szabályzat pontjainak megjelölése (körrel vagy aláhúzással) a Gy. Gy. Sz. rendelkezése szerint (1. füzet 85. p. lábjegyzet) történik, kivéve az egyes helyeken zárójelben szereplő számokat, melyek a könnyebb eligazodás és áttekintés kedvéért valamely összefüggő pontra hivatkoznak.

A «Függelék»-ben közölt részek egyéni magyarázataim, melyek épp ezért a szabályzat kötelező erejére számot nem tarthatnak s csupán utmutatás a céljuk.

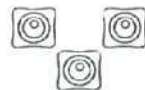
Szabályzataink egy része kipróbálás alatt álló tervezetek, amelyekben a nézeteltérésekre alkalmas hiányosságok ezideig pótolva még nincsenek. Ebből kifolyólag nézeteltérések ennél a segédletnél is előfordulhatnak, mert e segédlet nem célozza, de nem is célozhatja a hiányosságok pótlását.

A «Vezényszavak füzeté»-t tulajdonképpen a csendőrségnek szántam, de a szorosan vett egyes csendőrségi részekről eltekintve, az minden fegyveres intézmény által sikeresen használható. Éppen így használható a testneveléssel foglalkozó szerveken belül, különös figyelemmel a szabadgyakorlatok és a cselgáncs (Jiu-Jitsu) vezényszavaira.

Ez a segédlet különösen azoknak a szerveknek tesz hasznos szolgálatot, amelyek hivatásuknál fogva a tárgyban gyakorlati kiképzésre csak megszábot,

kevesebb időt fordíthatnak, vagy amelyek szétszórt elhelyezésüknél fogva az állandó tisztí vezetést nélkülözik.

A füzetben tárgyalt gyakorlatok után való testedzés egyúttal a test és szellem fegyelmzésének legbiztosabb segédeszköze. Ezért a füzet telette fontos segédlet olyan parancsnok kezében, aki a fegyelemért felelős anélkül, hogy fegyelmi fenyegető hatalommal fel lenne ruházva (altiszti parancsnokok).

**A vezényszó és a gyakorlatok
súlykolása.**

(A Gy. Gy. Sz. 1. füzet 4. §. és a 6. §.
lábjegyzete alapján.)

A «vezényszó» oly végrehajtási parancs, amelyet a csapatnak azonnal teljesíteni kell.

Minden vezényszó nyugodtan és élesen hangsúlyozva adandó, de nem hangosabban mint szükséges.

A vezényszavakat a szabályzat határozza meg. Végrehajtásukat zártrendben minden részletben, harcrendben pedig csak nagyjában szabja meg a szabályzat.

Ha a vezényszónak az a célja, hogy a végrehajtás egyenletes és feszes legyen — tehát zártrendben rendszeren, mint pl. «*Puskát-fogj!*» — akkor két részből áll:

A figyelmeztetőből és a végrehajtást elrendelő szóból vagy szótagból. Az előbbi példánál «*Puskát-*» a figyelmeztető és «*fogj!*» a végrehajtást elrendelő szó.

De, ha zártrendben nem kell követelni az egyenletes és feszes végrehajtást, akkor az előbbitől eltérőleg a vezényszó nem tagozódik figyelmeztetőre és a végrehajtást elrendelő szóra vagy szótagra. (Pl. «*Jobbra visszakozz!*» Vagy «*Irány a jegenye! Vonalban sorakozó!*»)

A figyelmeztetőt a szabályzat dült betűvel, a végrehajtást elrendelő szót, vagy szótagot pedig vastag betűvel jelöli meg és a kettőt egymástól gondolatjellel választja el. (Pl. «*Raj-állj!*» Itt «*Raj-*» a

figyelmeztető és «*állj!*» a végrehajtást elrendelő szó, mert a szabályzat a «*Raj-*» szót dült betűvel, míg az «*állj!*» szót vastag betűvel tünteti fel.)

A figyelmeztetőt vontatva és halkabban, a végrehajtást elrendelő szót vagy szótagot röviden, élesen és nyomatékkal kell kiejteni. A kettő között rövid szünetet kell tartani, de ezen szünet alatt figyelmeztetéseket vagy rendreutasításokat adni tilos. (Pl. «*Hátra-arc!*» Vezényszónál a «*Hátra-*» figyelmeztetőt vontatva és halkabban kell kiejteni, míg az «*arc!*» végrehajtást elrendelő szót röviden, élesen és nyomatékkal és ott, ahol a gondolatjel van, rövid szünetet kell tartani.)

Harcrendben a vezényszó rendszeren nem tagozódik figyelmeztető és végrehajtási részre. (Pl. «*N. Raj! Az árokban feküdj!*» Ezen vezényszót a szabályzat egyforma betűkkel tünteti fel és így nem tagozódik figyelmeztetőre és végrehajtást elrendelő szóra vagy szótagra.)

A szabályzatnak harcrendben alkalmazott figyelmeztetői nem képezik a vezényszavak alkotó elemeit, hanem vagy valamely előkészületi, vagy valamely önálló cselekmény végrehajtását célozzák. Pl. «*N. raj! Szökelés!*» figyelmeztetőre a csatárok a szökelésre csak előkészülnek, míg a reá következő «*Az árokig előre!*» vezényszóra azt végre is hajtják. Vagy pedig: «*Fedezés!*» Vagy «*Rejtőzés!*» ön-

A vezényszó és a gyakorlatok súlykolása.

állóan adott figyelmeztetőre önálló végrehajtás következik.

Célszerű harcrendben a vezényszót jellel összekötni, de csak akkor, ha ezáltal szándékunkat el nem áruljuk.

Az irányokat, célokat, látható tárgyakat stb. a vezényszóban vagy parancsban mindig a legénység előtt könnyen érthető módon jelöljük meg, de ezen kívül az említetteket és a csapatokat még meg is kell mutatni.

Ha a vezényszót csak valamely egység részének kell végrehajtania, akkor a vezényszó előtt az illető részt hívjuk fel. Pl. «*N. Raj!*»; «*N. Szakasz!*» Vagy «*Elraj!*» stb.

Hibásan végrehajtott mozdulatok vagy fogások kiigazítására a «*Visszakozz!*» vezényszót adjuk, mire a csendőrnek (osztágnak) újra az előbbi állásba vagy fogásba kell visszatérnie.

A szabályzat azokat a gyakorlatokat, melyeket súlykolva kell tanítanunk, külön megjelöli. És pedig: Azokat a gyakorlatokat, melyeket mindig egyformán, ütemszerűen egyszerre és a legnagyobb pontossággal kell végrehajtani körrel (Pl. (26)), azokat pedig, melyeket csak az első oktatásnál kell addig ütemszerűen gyakorolnunk, míg a szabafosságot elértük, aláhúzással (Pl. 50.) jelöli meg. Az ütemeket gondolatjellel (-) választja el egymástól.

Az egyes csendőr kiképzése.

(Gy. Gy. Sz. 2. füzet III. fejezet.)

9. §. Kiképzés puska nélkül.

I. Állás.

(2. p.)

«Vigyázz!»

(3. p.)

«Pihenj!»

«Vigyázz!»

II. Fővetés és tisztelgés.

(4. p.)

«Jobbra-nézz!»

(5. p.)

«Vi-gyázz!»

«Balra-nézz!»

«Vi-gyázz!»

(6. p.)

«Tiszte-legj!» (1. 2. 3. ütem.)

(7. p.)

Ha egyes csendőrt ért a felszólítás:

«N. csendőr!»

A felszólított «Parancs!» felelettel jelentkezék.

«Hozzám!»

(8. p.)

«Végeztem!»

III. Testfordulatok állóhelyben.

(10. p.)

«Jobbra-át!» (1. 2.)

«Balra-át!» (1. 2.)

(11. p.)

«Féljobbra-át!» (1. 2.)

«Félbalra-át!» (1. 2.)

(12. p.)

«Hátra-arc!» (1. 2.)

IV. Testhelyzetek.

(13. p.)

«Térdre!»

«Fel!»

14. p.

«Leülni!»

«Fel!»

15. p.

«Feküdj!» (1. 2. 3.)

«Fel!» (1. 2. 3.)

16. p.

«Leülni!»

«Pihenj!»

«Vigyázz!»

«Fel!»

«Feküdj!» (1. 2. 3.)

«Pihenj!»

«Vigyázz!»

«Fel!» (1. 2. 3.)

V. A mozgás fajai, megindítása és beszüntetése.

Álló- és minden testhelyzetből:

(24. p.)

«Menet! Irány . . . ! In-dulj!»

(30. p.)

«*Állj!*»
«*Menet! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Feküdj!*»
«*Menet! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Térdre!*»
«*Menet! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Leülni!*»
«*Menet! Irány . . .! Disz lépés!*
In-dulj!» (Első lépés 1. 2. 3. a többi 1. 2.)
«*Állj!*»

(25. p.)

Rendes lépésből — disz lépésre való átmenet:

«*Menet! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Disz lépést!*»
«*Állj!*»

Disz lépésből — rendes lépésre való átmenet:

«*Menet! Irány . . .! Disz lépés!*
In-dulj!»
«*Rendes lépést!*»

(26. p.)

Menetközben:

«*Ne tarts lépést!*»
«*Tarts lépést!*»
«*Rövid lépést!*»
«*Teljes lépést!*»
«*Válts lépést!*»

Egyes kiképzésnél két embert kell egymás mellé állítani.

Állóhelyzetből, valamely festhelyzetből vagy menetközben:

(28. p.)

(30. p.)

«*Futás! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Állj!*»
«*Futás! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Feküdj!*»
«*Futás! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Térdre!*»
«*Futás! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Leülni!*»
«*Futás! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Lépést!*»
«*Futás! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Állj!*»

29. p.

«*Futás! A bokornál állj! In-dulj!*»
«*Futás! A fánál feküdj! In-dulj!*»
«*Futás! Az utnál lépést! In-dulj!*»
«*Futás! A keresztnél térdre! In-dulj!*»
«*Futás! A fánál leülni! In-dulj!*»

VI. Testfordulatok menetközben.

34. p.

«*Menet! Irány . . .! In-dulj!*»
«*Jobbra-át!*» (1. 2.)
«*Irány . . .!*»
«*Balra-át!*» (1. 2.)
«*Irány . . .!*»
«*Féljobbra-át!*» (1. 2.)
«*Irány . . .!*»

- «Félbalra-át!» (1. 2.)
«Irány . . .!»
«Hátra-arc!» (1. 2.)
«Irány!»
«Állj!»

10. §. Kiképzés a puskával.

II. Puskával végrehajtott fogások.

(41. p.)

Fővetést csak «Vállra» vagy «Puskával
tisztelegj» helyzetben vezényelhetünk.
(39. p. 2. bek.)

- «Jobbra-nézz!»
«Vi-gyázz!»
«Balra-nézz!»
«Vi-gyázz!» } Mozgás közben is.

a) Alaphelyzet «Vállra.»

(42. p.)

- «Súly-ba!» (1. 2. 3. 4.) } Mozgás köz-
«Váll-ra!» (1. 2. 3. 4.) } ben is.

(43. p.)

- «Lábhoz!» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Váll-ra!» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Lábhoz!» (1. 2. 3. 4. 5.)

b) Alaphelyzet «Lábhoz.»

(44. p.)

- «Súly-ba!»
«Lábhoz!»

(45. p.)

- «Váll-ra!» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Lábhoz!» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Súly-ba!»

c) Alaphelyzet «Súlyba.»

(47. p.)

- «Váll-ra!» (1. 2. 3. 4.) } Mozgás köz-
«Súly-ba!» (1. 2. 3. 4.) } ben is.

(46. p.)

- «Lábhoz!»
«Súly-ba!»

(A következő fogás érdekében ez utóbbi
vezényszó után vétessük «Vállra» a
puskát.)

d) Csak állóhelyben és «Vállra» hely-
zetből:

(48. p.)

- «Puskával tisztel-
legj!» (1. 2. 3. 4.)
«Jobbra-nézz!»
«Vi-gyázz!»
«Váll-ra!» (1. 2. 3. 4.)
«Puskával tisztel-
legj!» (1. 2. 3. 4.)
«Balra-nézz!»
«Vi-gyázz!»
«Váll-ra!» (1. 2. 3. 4.)

III. Testhelyzetek.

«Lábhoz», «Súlyba» és «Vállra» helyzetből.

«Lábhoz» helyzetből:

50. p. «Lábhoz!» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Térdre!»
«Fel!»

51. p.

«Feküdj!» (1. 2. 3.)
«Pihenj!» |
«Vigyázz!» | (Esetleg.)
«Fel!» (1. 2. 3.)

52. p.

«Leülni!»
«Pihenj!» |
«Vigyázz!» | (Esetleg.)
«Fel!»

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-**ba!**»
«Térdre!»
«Fel!»
«Súly-**ba!**»
«Feküdj!» (1. 2. 3.)
«Fel!» (1. 2. 3.)
«Súly-**ba!**»
«Leülni!»
«Fel!»

«Vállra» helyzetből:

«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Térdre!»
«Fel!»
«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Feküdj!» (1. 2. 3.)
«Fel!» (1. 2. 3.)
«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)
«Leülni!»
«Fel!»
«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)

IV. A töltés és töltényrejtés.

Minden terepen (árokban, bokrok között stb.), éjjel, ködben, feltüzött szurronnyal és gázálarccal is súlykolnunk kell, de csak állóhelyben és «Vállra», «Súlyba» vagy «Lábhoz» helyzetből.

55. p.

«Vállra» helyzetből:

«Tölteni!»

56. p.

«Tölts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.)

57. p.

«Töltényt rejts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.)
Ezután a puska mindig «Vállra» jön s a tárat «Pihenj» állásban kell kiegészíteni.)
«Vigyázz!»

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-**ba!**» (1. 2. 3. 4.)

«Tölteni!»

«Tölts!» (1. 2. 3. 4.)

«Töltényt rejts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.)

«Vigyázz!»

«Lábhoz» helyzetből:

«Lábhoz!» (1. 2. 3. 4. 5.)

«Tölteni!»

«Tölts!» (1. 2. 3. 4.)

«Töltényt rejts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.)

«Vigyázz!»

Az egyes csendőr kiképzése.

Feltüzött szurónnyal:

«Szuronyt-**fel!**» (63. p. 1. 2. 3. esetleg 4. 5. 6.)

«Tölteni!»

«Tölts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.)

«Töltényt rejts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.)

«Vigyázz!»

«Súly-**ba!**» (1. 2. 3. 4.)

«Tölteni!»

«Tölts!» (1. 2. 3. 4.)

«Töltényt rejts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.)

«Vigyázz!»

«Lábhoz!» (1. 2. 3. 4. 5.)

«Tölteni!»

«Tölts!» (1. 2. 3. 4.)

«Töltényt rejts!» (1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.)

«Vigyázz!»

«Szuronyt-**le!**» (64. p. 1. 2. 3. 4. esetleg 5. 6.)

58. p.

«Vállra», «Súlyba», vagy «Lábhoz» helyzetből:

«Puskát vizsgálá-**ra!**» (1. 2. 3. A puska megvizsgálása után vegye a csendőr a puskát abba a helyzetbe, melyben vezényszó előtt volt [1. 2. 3. 4. 5. 6.] és parancs nélkül helyezkedjék «Pihenj» állásba) «Vigyázz!»

Az egyes csendőr kiképzése.

«Súly-**ba!**» (1. 2. 3. 4. «Súlyba» helyzetből nem célszerű, mert e helyzetben pihenni nem lehet.)

«Puskát vizsgálá-**ra!**» (1. 2. 3.)

(Súlyba vétel 1. 2. 3.)

«Vigyázz!»

«Lábhoz!»

«Puskát vizsgálá-**ra!**» (1. 2. 3.)

(Lábhoz vétel 1. 2. 3.)

«Vigyázz!»

«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)

(A puska tüzetesebb megvizsgálása «Puskát vizsgálára» vezényszó nélkül «Lábhoz» helyzetből, «Pihenj» állásban, a puskák egyenkénti elvételével történik.)

V. A szurony feltüzése és levétele.

Minden feshelyzetben és mozgás közben is.

63. p.

Álló helyzetben.

«Vállra» helyzetből:

«Szuronyt-**fel!**» (1. 2. 3. esetleg 4. 5. 6.)

64. p.

«Szuronyt-**le!**» (1. 2. 3. 4. esetleg 5. 6.)

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-**ba!**» (1. 2. 3. 4.)

«Szuronyt-**fel!**» (1. 2. 3.)

«Szuronyt-**le!**» (1. 2. 3. 4.)

«Lábhoz» helyzetből:

«Lábhoz!»

«Szuronyt-**fel!**» (1. 2. 3.)

«Szuronyt-**le!**» (1. 2. 3. 4.)

Testhelyzetben:

«Térdre!»

«Szuronyt-**fel!**»

«Szuronyt-**le!**»

«Fel!»

«Leülni!»

«Szuronyt-**fel!**»

«Szuronyt-**le!**»

«Fel!»

«Feküdj!» (1. 2. 3.)

«Szuronyt-**fel!**»

«Szuronyt-**le!**»

«Fel!» (1. 2. 3.)

«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! In-**dulj!**»

«Szuronyt-**fel!**» (14 lépés)

«Szuronyt-**le!**» (16 lépés)

«Súly-**ba!**» (1. 2. 3. 4.)

«Szuronyt-**fel!**» (7 lépés)

«Szuronyt-**le!**» (11 lépés)

«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4.)

«Állj!»

VI. Mozgás és testfordulatok.

(Egyes kiképzésnél legalább három embert állítsunk egymás mellé, megtanítandó azt, hogy puskájával szomszédait zavarnia nem szabad. Álló testhelyzetből és «Lábhoz» helyzetből a mozgás megkezdése előtt vétessük a puskát «Vállra» vagy «Súlyba». Megállásoknál pedig «Súlyba» helyzetből «Lábhoz», vagy «Vállra»)

66. p.

69. p.

(30. p.) «Menet! Irány . . .! In-**dulj!**»

«Állj!»

«Menet! Irány . . .! In-**dulj!**»

«Feküdj!» (1. 2. 3.)

«Menet! Irány . . .! In-**dulj!**»

«Térdre!»

«Menet! Irány . . . In-**dulj!**»

«Leülni!»

«Fel!»

«Váll-**ra!**» (1. 2. 3. 4. 5.)

Menetközben:

(26. p.) «Menet! Irány . . .! In-**dulj!**»

«Ne tarts lé-**pést!**»

«Tarts lé-**pést!**»

«Rövid lé-**pést!**»

«Teljes lé-**pést!**»

«Válts lé-**pést!**»

Állóhelyből, minden testhelyzetből, valamint menetközben:

(28. p.) «Futás! Irány . . .! In-**dulj!**»

- (29. p.) «*Állj!*»
(30. és 39. p.) «*Futás! Irány...! In-dulj!*»
«*Feküdj!*»
«*Futás! Irány...! In-dulj!*»
«*Térdre!*»
«*Futás! Irány...! In-dulj!*»
«*Leülni!*»
«*Futás! Irány...! In-dulj!*»
«*Lépést!*»
«*Futás! A fánál feküdj! In-dulj!*»
«*Futás! A bokornál térdre! In-dulj!*»
«*Futás! Az utnál leülni! In-dulj!*»
«*Futás! A keresztnél lépést! In-dulj!*»
«*Állj!*»
«*Váll-ra!*» (1. 2. 3. 4. 5.)
67. p.
«*Menet! Irány...! Disz lépés!*
In-dulj!» (Első lépés 1. 2. 3. a
többi 1. 2.)
«*Állj!*»
«*Menet! Irány...! In-dulj!*»
«*Disz lépés!*»
«*Rendes lépés!*»
«*Állj!*»

Testfordulatok állóhelyben és menet-
közben:

68. p. Állóhelyben:
«*Jobbra-át!*» (1. 2.)
«*Balra-át!*» (1. 2.)
«*Féljobbra-át!*» (1. 2.)
«*Félbalra-át!*» (1. 2.)
«*Hátra-arc!*» (1. 2.)

Menetközben:

- «*Menet! Irány...! In-dulj!*»
«*Jobbra-át!*» (1. 2.)
«*Irány...!*»
«*Balra-át!*» (1. 2.)
«*Irány...!*»
«*Féljobbra-át!*» (1. 2.)
«*Irány...!*»
«*Félbalra-át!*» (1. 2.)
«*Irány...!*»
«*Hátra-arc!*» (1. 2.)
«*Irány...!*»
«*Állj!*»

12. §. Kiképzés a pisztollyal.

81. p.

«*Tölteni!*» (1. 2. 3. 4.)

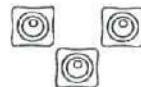
82. p.

«*Töltényt-rejts!*» (1. 2. 3. 4.)

A pisztoly átadásnál az átadó-
nak mindig jeleznie kell:

«*Üres és biztosított!*» vagy

«*Töltött és biztosított!*»

A raj.

(Gy. Gy. Sz. 2. füzet IV. fejezet.)

17. §. A raj zártrendje.

(Ha az őrön a létszámviszonyokból kifolyólag csak egy félrajt tudnánk alakítani, úgy a «raj közepe» vonalban a 2-ös lesz, míg egysoros vonalban a mindenkori középső ember.)

II. Sorakozás, igazodás és mozdulati segédeszközök.

Állóhelyben és menetközben.

(137. p.)

(7.p.) «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Félrajoszlopban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Egysoros vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Oszlop kettésével sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Oszlop egysével sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban, futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Félrajoszlopban, futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Egysoros vonalban, futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Oszlop kettésével, futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Oszlop egysével, futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

138. p. Állóhelyben:

«Jobbra iga-zodj!»

«Vi-gyázz!»

«Balra iga-zodj!»

«Vi-gyázz!»

139. p.

Állóhelyben és menetközben.

Állóhelyben:

»Jobbra-át!»

«Balra-át!»

«Féljobbra-át!»

«Félbalra-át!»

«Hátra-arc!»

«Árcvonalváltoztatás!» (Csak «Vonal»-ban lehet.)

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»

«**Jobbra-át!**»
 «**Irány . . .!**»
 «**Balra-át!**»
 «**Irány . . .!**»
 «**Féljobbra-át!**»
 «**Irány . . .!**»
 «**Félbalra-át!**»
 «**Irány . . .!**»
 «**Hátra-arc!**»
 «**Irány . . .!**»
 «**Árcvonalváltoztatás!**» (Csak vonalban.)
 «**Oszolj!**»

- 140. p.** Állóhelyben:
 «**N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!**»
 «**Nyitódj!**»
 «**Zárkózz!**»
 «**Támpont N. csendőr! Nyitódj!**»
 «**Támpont N. csendőr! Zárkózz!**»
 «**Nyitódj!**»
 «**Támpont N. csendőr! Zárkózz!**»
 «**Támpont N. csendőr! Nyitódj!**»
 «**Zárkózz!**»
 «**Támpont N. csendőr! N. lépésre nyitódj!**»
 «**Zárkózz!**»
 «**Támpont N. csendőr! N. lépésre nyitódj!**»
 «**Támpont N. csendőr! Zárkózz!**»

- 141. p.**
 Vonalban, félrajoszlopban, egysoros vonalban, oszlop egyesével és oszlop két-

tesével alakzatból, «**Lábhoz**», «**Súlyba**» és «**Vállra**» helyzetből.

Állóhelyben:

«**Lábhoz**» helyzetből:

50. p.

«**Lábhoz!**»

«**Térdre!**»

«**Fel!**»

51. p.

«**Feküdj!**»

«**Pihenj!**»

«**Vigyázz!**» } (esetleg)

«**Fel!**»

52. p.

«**Leülni!**»

«**Pihenj!**»

«**Vigyázz!**» } (esetleg)

«**Fel!**»

«**Súlyba**» helyzetből:

«**Súly-ba!**»

«**Térdre!**»

«**Fel!**»

«**Súly-ba!**»

«**Feküdj!**»

«**Fel!**»

«**Súly-ba!**»

«**Leülni!**»

«**Fel!**»

«**Vállra**» helyzetből:

«**Váll-ra!**»

«**Térdre!**»

«*Fel!*»
 «*Váll-ra!*»
 «*Feküdj!*»
 «*Fel!*»
 «*Váll-ra!*»
 «*Leülni!*»
 «*Fel!*»
 «*Váll-ra!*»

Menetközben:

«*Súlyba*» helyzetből:

«*Súly-ba!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Térdre!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Feküdj!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Leülni!*»
 «*Fel!*»

«*Vállra*» helyzetből:

«*Váll-ra!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Térdre!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Váll-ra!*»
 «*Feküdj!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Váll-ra!*»
 «*Leülni!*»
 «*Fel!*»
 «*Váll-ra!*»

142. p.

Állóhelyből:

«*Jobbra kanyaradni! Raj in-dulj!*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Balra kanyarodni! Raj in-dulj!*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Jobbra kanyarodni! Raj in-dulj!*»
 «*Irány . . .! Egye-nest!*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Balra kanyarodni! Raj in-dulj!*»
 «*Irány . . .! Egye-nest!*»
 «*Raj -állj!*»

Menetközben:

«*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Jobbra kanya-rodj!*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Balra kanya-rodj!*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Jobbra kanya-rodj! Irány . . .!*
Egye-nest!»
 «*Raj -állj!*»
 «*Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!*»
 «*Balra kanya-rodj! Irány . . .!*
Egye-nest!»
 «*Raj -állj!*»

143. p.

Kisebb irányváltoztatásra.

Állóhelyben és menetközben:

«*Irány . . .!*» vagy
 «*Irány balszárny . . .!*»

III. Mozgás megindítása, beszüntetése.

144. p.

145. p. 1. bek.

(24. p.) «Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

(28. p.) «Raj -állj!»

(30. p.) «Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Feküdj!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Térdre!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Leülni!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Raj -állj!»

«Váll-ra!»

«Menet! Irány...! Disz lépés! Raj in-dulj!»

«Raj -állj!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

«Raj -állj!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

»Feküdj!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

«Térdre!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

«Leülni!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

«Lépést!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

«Raj -állj!»

«Váll-ra!»

145. p.

Vonalból állóhelyből:

«Jobbra-át!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Balra visszakozz!»

«Balra-át!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Jobbra visszakozz!»

«Jobbra-át!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Raj -állj!»

«Balra visszakozz!»

«Balra-át!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Raj -állj!»

«Jobbra visszakozz!»

Menetközben vonalból:

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Jobbra-át!»

«Balra visszakozz!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Balra-át!»

«Jobbra visszakozz!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Jobbra-át!»

«Raj -állj!»

«Balra visszakozz!»

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Balra-át!»

«Raj -állj!»

«Jobbra visszakozz!»

«Oszloj!»

Oszlop kettesével alakzatból:

«N. Raj! Irány...! Oszlop kettesével sorakozó!»

«Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop kette-
 sével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Balra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop ket-
 tesével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Raj -**állj!**»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop kette-
 sével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Raj -**állj!**»
 «Balra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 Oszlop egyesével alakzatból:
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop egye-
 sével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop egye-
 sével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Balra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop egye-
 sével sorakozó!»

«Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Raj -**állj!**»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Oszlop egye-
 zével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»
 «Raj -**állj!**»
 «Balra visszakozz!»

146. p.

Rövid mozgásnál:

«Menet! Irány! Raj in-**dulj!**»

Ha a parancsnok maga vezeti az irányt:

«Menet! Irány utánam! Raj in-**dulj!**»vagy alakzatváltoztatás után (152. p.),
állóhelyből megindulásra:«Félrajoszlop jobbra (balra)! Raj
in-**dulj!**»

«Irány!» vagy

«Irány utánam!»; mozgás közben
pedig:«Félrajoszlop jobbra (balra)! In-**dulj!**»

«Irány!» vagy

«Irány utánam!»

147. p.

Vonalban menetelésnél:

«Irány közép! A fa!» vagy

«Irány balszárny! A bokor!»

«Jobbra kanya-**rodj!**»«Irány . . .! Egye-**nest!**»«Balra kanya-**rodj!**»«Irány . . .! Egye-**nest!**»

(25. p.)

(26. p.)

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»

«Diszlé-pést!»

«Rendes lé-pést!»

«Ne tarts lé-pést!»

«Tarts lé-pést!»

«Rövid lé-pést!»

«Teljes lé-pést!»

«Válts lé-pést!»

IV. Alakzatváltoztatás.

(Állóhelyben és menetközben)

149. p.

Vonalból:

«Oszolj!» (célja csak alakzatváltoztatás.)

«Irány . . .! Egysoros vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Oszlop keffesével sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Oszlop egyesével sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Félrajoszlopban sorakozó!»

Félrajoszlopból:

«Oszolj!»

«Irány . . .! Egysoros vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Félrajoszlopban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Oszlop keffesével sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Félrajoszlopban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Oszlop egyesével sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Félrajoszlopban sorakozó!»

«Oszolj!»

«Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

Alakzatváltoztatás vonalból.

Félrajoszlop alakítása az oldalba.

150. p.

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»

«Félrajoszlop jobbra! In-dulj!»

«Irány . . .!»

«Raj -állj!»

«Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 «Félrajoszlop balra! In-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»

Helyben:

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop jobbra! In-dulj!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop balra! In-dulj!»
 «Oszolj!»

Helyből megindulásra:

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop jobbra! Raj in-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop balra! Raj in-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»

Félrajoszlop alakítása előre.

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 «Félrajoszlop jobbról előre! In-dulj!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 «Félrajoszlop balról előre! In-dulj!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»

Helyből megindulásra:

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop jobbról előre! Raj in-dulj!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop balról előre! Raj in-dulj!»
 «Raj -állj!»
 «Oszolj!»

151. p.

Alakzatváltoztatás félrajoszlopból.

Vonal alakítása az oldalba.

Menetközben:

«N. Raj! Irány . . .! Félrajoszlopban sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 «Vonal jobbra! In-dulj!»

«*Irány . . . !*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Oszolj!*»
 «*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Menet!*» *Irány . . . ! Raj in-dulj!*
 «*Vonal balra! In-dulj!*»
 «*Irány . . . !*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Oszolj!*»

Helyben:

«*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Vonal jobbra! In-dulj!*»
 «*Oszolj!*»
 «*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 »*Vonal balra! In-dulj!*»
 «*Oszolj!*»

Helyből megindulásra:

«*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Vonal jobbra! Raj in-dulj!*»
 «*Irány . . . !*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Oszolj!*»
 «*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Vonal balra! Raj in-dulj!*»
 «*Irány . . . !*»
 «*Raj -állj!*»
 «*Oszolj!*»

Vonal alakítása előre.

Helyből megindulásra:

«*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Vonal jobbra előre! Raj in-dulj!*»
 «*Élfélraj -állj!*» («*Rövid lé-pést!*»)
 «*Oszolj!*»
 «*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Vonal balra előre! Raj in-dulj!*»
 «*Élfélraj -állj!*» («*Rövid lé-pést!*»)
 «*Oszolj!*»

Menetközben:

«*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Menet! Irány . . . ! Raj in-dulj!*»
 «*Vonal jobbra előre! In-dulj!*»
 «*Élfélraj -állj!*» («*Rövid lé-pést!*»)
 «*Oszolj!*»
 «*N. Raj! Irány . . . ! Félrajoszlop-
 ban sorakozó!*»
 «*Menet! Irány . . . ! Raj in-dulj!*»
 «*Vonal balra előre! In-dulj!*»
 «*Élfélraj -állj!*» («*Rövid lé-pést!*»)
 «*Oszolj!*»

Alapalakzatoknak egymásközt való változtatása folyamatosan «*Oszolj*» elrendelése nélkül. (A gyakorlatozásnál az első és második sor között nem kell különbséget tenni. Tehát dolgozzunk fordított arcvonallal is!)

Félrajoszlop és vonal alakítása az oldalba.

Menetközben:

- «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 «Félrajoszlop jobbra! In-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Vonal balra! In-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Félrajoszlop balra! In-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Vonal jobbra! In-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»

Helyben:

- «Félrajoszlop jobbra! In-dulj!»
 «Vonal balra! In-dulj!»
 «Félrajoszlop balra! In-dulj!»
 «Vonal jobbra! In-dulj!»

Helyből megindulásra:

- «Félrajoszlop jobbra! Raj in-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»
 «Vonal balra! Raj in-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»
 «Félrajoszlop balra! Raj in-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»
 «Vonal jobbra! Raj in-dulj!»
 «Irány . . .!»
 «Raj -állj!»

Félrajoszlop és vonal alakítása előre.

Menetközben:

- «Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 «Félrajoszlop jobbról előre! In-dulj!»
 «Vonal balra előre! In-dulj!»
 «Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»)
 «Menet! Irány . . .! Raj in-dulj!»
 («Teljes lé-pést!»)
 «Félrajoszlop balról előre! In-dulj!»
 «Vonal jobbra előre! In-dulj!»
 «Élfélraj -állj!»

Helyből megindulásra:

- «Félrajoszlop jobbról előre! Raj in-dulj!»
 «Raj -állj!»
 «Vonal balra előre! Raj in-dulj!»
 «Élfélraj -állj!»
 «Félrajoszlop balról előre! Raj in-dulj!»
 «Raj -állj!»
 «Vonal jobbra előre! Raj in-dulj!»
 «Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»
 Ha nem akarunk tovább helyből megindulni.)
 «Oszolj!»

V. Fogások a puskával, töltés és töltyenyrejtés.

Puskával végrehajtott fogások.

153. p.

- (10. §.) Fővetés csak «Váltra» helyzetből:
 «N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Raj jobbra **-nézz!**»
 «Vi-gyázz!»
 «Raj balra **-nézz!**»
 «Vi-gyázz!»

} mozgás köz-
ben is

a) Alaphelyzet «Vállra».

«Súly-**ba!**»
 «Váll-**ra!**» } mozgás közben is.
 «Lábhoz!»
 «Váll-**ra!**»
 «Lábhoz!»

b) Alaphelyzet «Lábhoz».

«Súly-**ba!**»
 «Lábhoz!»
 «Váll-**ra!**»
 «Lábhoz!»
 «Súly-**ba!**»

c) Alaphelyzet «Súlyba».

«Váll-**ra!**»
 «Súly-**ba!**» } mozgás közben is.
 «Lábhoz!»
 «Súly-**ba!**»
 «Váll-**ra!**»

d) Csak állóhelyben és «Vállra» hely-
zetből.

«Puskával fízte-**legj!**» (A rajpa-
rancsnok csak fővetést teljesít-
sen. L! 155. p.)

«Raj jobbra **-nézz!**»
 «Vi-gyázz!»
 «Váll-**ra!**»
 «Puskával fízte-**legj!**»

«Raj balra **nézz!**»
 «Vi-gyázz!»
 «Váll-**ra!**»

Töltés és töltényrejtés.

Minden terepen, (árokban, bokrok kö-
zött stb.) éjjel, ködben, feltüzött szu-
ronnyal és gázálarccal is sulykolnunk
kell, de csak állóhelyben és «Vállra»,
«Súlyba» vagy «Lábhoz» helyzetben.

«Vállra» helyzetből:

«Tölteni!»
 «Tölts!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-**ba!**»
 «Tölteni!»
 «Tölts!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»

«Lábhoz» helyzetből:

«Lábhoz!»
 «Tölteni!»
 «Tölts!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»

Feltüzött szuronnyal:

«Szuronyt **-fel!**»
 «Tölteni!»

«Tölts!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»
 «Súly-**ba!**»
 «Tölteni!»
 «Tölts!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»
 «Lábhoz!»
 «Tölteni!»
 «Tölts!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»
 «Szuronyt **-le!**»

A puska megvizsgálása.

154. p.

Csak vonalban és «Vállra», «Súlyba»
 vagy «Lábhoz» helyzetből:
 «Puskát vizsgálá-**ra!**» (A puska meg-
 vizsgálása után parancs nélkül
 «Pihenj!» állásba helyezkedünk.)
 «Vigyázz!»
 «Súly-**ba!**» («Súlyba» helyzetből nem
 célszerű, mert e helyzetben pi-
 henni nem lehet.)
 «Puskát vizsgálá-**ra!**»
 «Vigyázz!»
 «Lábhoz!»
 «Puskát vizsgálá-**ra!**»
 «Vigyázz!»
 «Váll-**ra!**»

A szurony feltüzése és levétele.
 Minden feshelyzetben és mozgásköz-
 ben is.

Állóhelyzetben:

«Szuronyt **-fel!**»
 «Szuronyt **-le!**»

«Súly-**ba!**»
 «Szuronyt **-fel!**»
 «Szuronyt **-le!**»

«Lábhoz!»
 «Szuronyt **-fel!**»
 «Szuronyt **-le!**»

Testhelyzetben:

«Térdre!»
 «Szuronyt **-fel!**»
 «Szuronyt **-le!**»
 «Fel!»

«Leülni!»
 «Szuronyt **-fel!**»
 «Szuronyt **-le!**»
 «Fel!»

«Feküdj!»
 «Szuronyt **-fel!**»
 «Szuronyt **-le!**»
 «Fel!»
 «Váll-**ra!**»

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Raj in-**dulj!**»

«Szuronyt **-fel!**»
«Szuronyt **-le!**»

«Súly-**ba!**»
«Szuronyt **-fel!**»
«Szuronyt **-le!**»
«Váll-**ra!**»
«Raj **-állj!**»

Puskagula alakítása.

156. p.

Csak «Vonal»-ban és «Vállra», «Súlyba»
vagy «Lábhoz» helyzetből.

«Vállra» helyzetből:
«Puskát **gulá-ba!**» (1. 2.)
«Puskát **-fogj!**» (1. 2. 3.)

«Súlyba» helyzetből:
«Súly-**ba!**»
«Puskát **gulá-ba!**» (1. 2.)
«Puskát **-fogj!**» (1. 2. 3.)

«Lábhoz» helyzetből:
«Puskát **gulá-ba!**» (1. 2.)
«Puskát **-fogj!**» (1. 2. 3.)
«Váll-**ra!**»

Szerelvény lerakásával.

157., 158. és 159. p.

«Puskát **gulá-ba!**» (1. 2.)
«Szerelvényt **-le!**»
«Oszolj!»

«N. Raj! Sorakozó!»
«Szerelvényt **-fel!**»
«Puskát **-fogj!**» (1. 2. 3.)
«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban so-
rakozó!»
«Súly-**ba!**»
«Puskát **gulá-ba!**» (1. 2.)
«Szerelvényt **-le!**»
«Oszolj!»

«N. Raj! Futásban sorakozó!»
«Szerelvényt **-fel!**»
«Puskát **-fogj!**» (1. 2. 3.)
«Oszolj!»

«N. Raj! Irány . . .! Vonalban so-
rakozó!»
«Lábhoz!»
«Puskát **gulá-ba!**» (1. 2.)
«Szerelvényt **-le!**»
«Oszolj!»

«N. Raj! Sorakozó!»
«Szerelvényt **-fel!**»
«Puskát **-fogj!**» (1. 2. 3.)
«Váll-**ra!**»
«Oszolj!»

A raj.

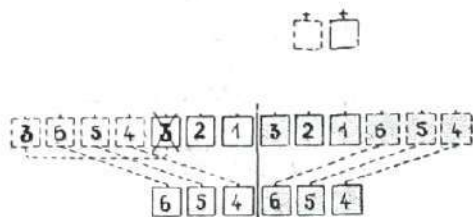
18. §. A raj harcrendje.

Sematikus vázlat arról, hogy hová kerülnek az egyes csatárok csatárlánc alakításánál.

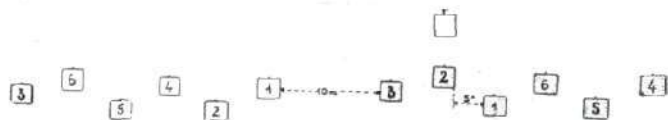
(177. p.)

A) vonalból:

1.)

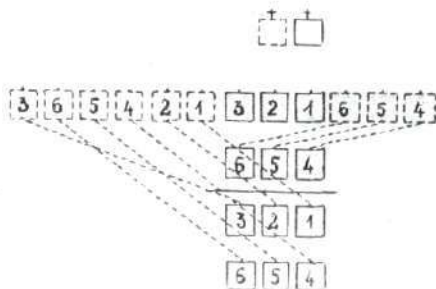

2.)

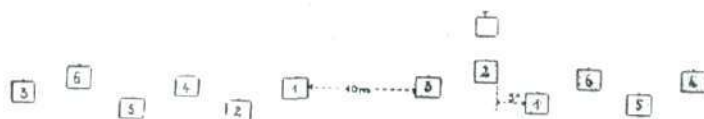
B) Féltájoszlopból:

1.)

A raj.

2.)

Ha a csatárláncot «*Csatároszlop*», illetve «*Oszlop egyesével*» alakzatból alakítjuk, úgy az egyes csatárok a 169. p. alatt feltüntetett ábrák szerint helyezkednek el.

III. A harcalakzatok megalakítására példák.

173., 174., 177., 180. és 232. p.

A harcalakzatok megalakítását gyakorolnunk kell «*Vonal*»-ból, «*Féltájoszlop*»-ból, «*Egysoros vonal*»-ból, «*Oszlop kettésével*» és «*Oszlop egyesével*» alakzatokból, ezenkívül az egyes harcalakzatokat közvetlenül a többi harcalakzatból is (pl. «*Csatároszlop*»-ot «*Csatárcsoport*»-ból és «*Csatárlánc*»-ból) és pedig valamenynyit mozgásközben, helyből megindulásra és minden testhelyzetből, a «*Csatárlánc*»-ot ezenkívül helyben is.

A harcalakzatok utáni sorakoztatás vagy gyülekeztetés a 232. p. szerint történik.

A csatároszlop.

Mozgásközben és helyből megindulásra.

1.

«*Megközelítéshez tagozódás! Irány a fa! Csatároszlop!*»

A raj.

2.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány az erdő szegélye mentén! Lépcsős csatároszlop!» (Esetleg jobbra!)

3.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány az út mente! Kettős csatároszlop!»

4.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány a jegenye! 6 lépés! Lövész félraj csatároszlop! Roham félraj lépcsőben 15 méterre balra és hátra! Csatároszlop!»

A csatárcsoport.

Mozgásközben és helyből megindulásra.

1.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány N. csendőr az út! Félrajok 20 méterre egymástól! Csatárcsoport!»

2.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány lövészfélraj utánam! Félrajok 20 méter térközre! Csatárcsoport!»

3.

«A hidon való áthatolásra! Irány rohamfélraj utánam! Lövészfélraj 30 méterre kövessen! Csatárcsoport!»

A raj.

A csatárlánc.

Mozgásközben és helyből megindulásra.

Támadás:

1.

«Támadás! Irány a zöld fa! Csatárlánc!»

2.

«Támadás! Irány a szántás mente! Rohamfélraj lépcsőben 20 méterre balra hátra! Csatárlánc!»

3.

«Támadás! Irány...! Lövészfélraj 40 méteres csatárlánc! Rohamfélraj jobbra az árokban 20 méter távkozra! Csatároszlop!»

Helyben.

Védelem:

4.

«Védelem! Lövészfélraj jobb szárnyával a kis bokornál! 60 méteres csatárlánc helyben!»

5.

«Védelem! Félrajok tőlem jobbra és balra! A fasor mentén 50 méteres csatárlánc!»

6.

«Védelem! Lövészfélraj a domboldalon 40 méteres csatárlánc! Rohamfélraj! Két gránátos a lövészfélraj jobb szárnyára,

puskagránátos hozzám, a főbbi balra az árokban csatárlánc!

IV. Harcalakzatban való mozgásra példák.

Megközelítés alatt.

Állóhelyből előre:

187., 188. és 189. p.

1.

«N. raj! Előre!»

«N. raj! Állj!» («Térdre!», «Leülni!», «Feküdj!»)

2.

«N. raj! A bokorig előre!»

«N. raj! Feküdj!»

3.

«N. raj! A kis házig félrajonként előre! Ott fedezés! Rohamfélraj indulj!»

4.

«N. raj! A bokorcsoportig félrajonként előre! Ott rejtőzés! Lövészfélraj indulj!»

5.

«N. raj! A kőfálnál kettesével gyülekezés! Kovács és Barna csendőr indulj!»

Állóhelyből hátra:

1.

«N. raj! A kukoricás széléig hátra! Ott fedezés! Futás!»

2.

«N. raj! Az árokig félrajonként hátra! Lövészfélraj indulj!»

3.

«N. raj! Hátra a bokrok közé egyesével gyülekezés! Ott rejtőzés! Szikra csendőr indulj!»

Állóhelyből vagy mozgásközben oldalba:

1.

«N. raj! Jobbra!»

«N. raj! Feküdj!»

2.

«N. raj! Balra!»

«N. raj! Leülni!»

3.

«N. raj! Félbalra! Futás!»

«N. raj! Térdre!»

Irányváltoztatásra:

«N. raj! Irány . . .!»

Mozgás támadó alakzatban.

199. p.

Példák.

1.

«N. raj! Szökelés!»

«A dombig előre!» (vagy esetleg «X. lépést előre!»)

2.

«N. raj! Félrajonként szökelés!»

«Lövész félraj! Az árokig előre!»

A raj.

3.

«N. raj! Kettesével a fasorig szökelés!»

«N. és O. előre!»

4.

«N. raj! Szökelés!»

«Az árokig hátra!»

Tüzelőállás elfoglalására példák.

190. p.

1.

«A dombtetőn tüzelőállás!»

2.

«Lövészfélraj az árok mentén tüzelőállás!»

«Rohamfélraj! Félbalra a kis fánál fedezés!»

V. Tüzelés.

A)

A puskásraj tüzelésére példák.

203., 204., 205., 207., 208., 209. és 210. p.

1.

«Csatártüz!»

«N. Raj! Tüzet szüntess!»

2.

«Csatártüz!» — «Lassabban tüzelj!»

«N. Raj! Tüzet szüntess!»

3.

«Vezetett tűz! 400! Ellenséges csatárok az erdő szélén!» — «Élénkebben tüzelj!»

«N. Raj! Tüzet szüntess!»

A raj.

4.

«Tüzzel való rajtaütés! 500! Figyelő a fán, a kis háztól jobbra egy ujjnyira!»

«Rajta!»

«N. raj! Tüzet szüntess!»

B)

A golyószórósraj tüzelésére példák.

221., 222., 223., 224., 225. p.

1.

«Golyószóró! 300! 6 egyeslövés! A vasuti átfárónál golyószóró!»

2.

«Golyószóró! 400! Rövid sorozat 1 tár! A jegenyétől jobbra a sárga bokorig csatárok!»

3.

«Golyószóró! 800! Sorozattüz 3 tár! Géppuska a fehér ház balszélső ablakában!»

211. p.

Az e pontban foglaltak legkönnyebben — a 190., 207. és 210. p. alatt tárgyaltak figyelembe vételével — néhány parancspélda keretén belül érthetők meg.

Parancspéldák.

I.

A)

1.) «Tüzelőállás» elfoglalásához vezényszó: «A bokrok között — mutatja — tüzelőállás!»

2.) «*Csafártűz*» megnyitásához vezényszó: «*Csafártűz!*»

3.) Rajparancsnok az ellenség megtevesztése céljából a «*Csafártűz*»-et ideiglenesen beszünteti, — ehhez vezényszó lesz: «*N. Raj! Tűzet szüntess!*»

4.) Majd később a «*Csafártűz*» beszüntetése után «*Ugyanarra a céltárgyra*» ugyanazon tüzelőállásból, újból «*Csafártűz*»-et nyit. Vezényszó lesz: «*Csafártűz!*»

B)

5. Rajparancsnok az 1. pont alatti «*Tüzelőállás*»-ban a 2. p. alatti «*Csafártűz*» helyett «*Vezetett tűz*»-zel nyitotta meg a tüzet, — ehhez vezényszó volt: «*Vezetett tűz! 400! Ellenséges csatárok a bokrok között!*» (Mutatja.)

6.) Rajparancsnok az ellenség megtevesztésére a «*Vezetett tűz*»-et ideiglenesen beszünteti, — ehhez vezényszó: «*N. Raj! Tűzet szüntess!*»

7.) A «*Vezetett tűz*» beszüntetése után «*Ugyanarra a céltárgyra*», ugyanazon tüzelőállásból újból «*Vezetett tűz*»-et ad. Vezényszó: «*Vezetett tűz!*»

C)

8.) Rajparancsnok az 5. és 6. p. alattiak és a 7. p. alatt tárgyalt «*Vezetett tűz*» beszüntetése után «*Ugyanarra a céltárgyra*», ugyanazon tüzelőállásból, az újbóli «*Vezetett tűz*» helyett «*Csafártűz*»-et

akar adni, — ehhez a vezényszó lesz: «*Csafártűz!*»

Az eddig tárgyaltakból kivethető, hogy az adott esetekben úgy a csatár-, mint a vezetett tüzet ugyanazon tüzelőállásból mindig ugyanarra a céltárgyra nyitottuk meg.

II.

A)

1.) A raj adott tüzelőállásból «*X.*» ellenségre «*Csafártűz*»-et ad, de még mielőtt sikerült volna «*X.*» ellenséget leküzdeni (megsemmisíteni), harcsávjában (tűzsáv) mint új céltárgy «*Y.*» ellenség jelenik meg, mely harcászatiilag fontosabb a régi céltárgynál, amiért is szükséges lesz a tüzelésnek a régi céltárgyról az új céltárgyra való «*átterelése*». Ehhez a vezényszó lesz: «*N. Raj! Tűzet szüntess!*» «*Vezetett tűz! 400! A felénk közeledő ellenséges golyószóró a gémes kútnál!*» (Mutatja).

2.) A raj adott tüzelőállásból «*X.*» ellenségre «*Vezetett tűz*»-et ad, de még mielőtt sikerült volna ezen céltárgyat megsemmisíteni, egy nálánál harcászatiilag fontosabb új céltárgy jelentkezik. A tüzelésnek a régi céltárgyról való «*áttereléséhez*» vezényszó lesz: «*N. Raj! Tűzet szüntess!*» «*Vezetett tűz!*» 500! *Féljobbra ellenséges géppuska az árok szélén!*» (Mutatja).

B)

3.) A II. A) 1. p. alatt tárgyalt példa tüzelosztással:

«N. raj! Lövész félraj! Tüzet szüntess!» «Vezetett tűz! 400! Felénk közeledő golyószóró a gémes kútnál!» (Mutatja).

4.) A II. A) 2. p. alatt tárgyalt példa tüzelosztással:

«N. raj! Lövész félraj! Tüzet szüntess!» «Vezetett tűz! 500! Feljebb el-
lenséges géppuska az árok szélén!» (Mutatja.)

Természetes, hogy az ezen fejezet alatt tárgyalt példánál a rohamfélraj — a tűz elosztás folytán — a régi céltárgyat most már egész kiterjedésében tűz alá veszi, illetőleg tűz alatt tartja.

C)

5.) A raj adott tüzelőállásból «X.» ellenségre «Csatártűz»-et ad, de egyszerűen észreveszi a rajparancsnok, hogy a céltárgy eltűnt vagy megsemmisült, amiért is a tüzet «N. Raj! Tüzet szüntess!» vezényszóval beszünteti, de alig hogy ez megtörtént, közvetlenül a volt, de eltűnt (megsemmisült) régi céltárgy helye közelében (lehet rézsutosan stb. fekvő is) egy újabb céltárgy jelenik meg, melyre a rajparancsnok «Vezetett tűz! 400! Ellenséges csatárok a bokrok között!» (Mutatja) vezényszóval a tüzet megnyitja.

6. Az előbbi példánál a rajparancsnok dacára annak, hogy az eltűnt céltárgyra előzőleg «Csatártűz»-zel hatott, — az új céltárgyra ismét «Csatártűz»-et adhat, mert a 211. pont utolsó bekezdésének lényege az «átterelni» szón nyugszik és átterelni valamit-valamiről csak akkor lehetséges, ha az a «valami» még létezik. Ami az utóbbi esetben pedig nem állott fenn, miután az előző céltárgy eltűnt. (Megsemmisült.)

Az eddig tárgyaltak és a 199. és 210. pontokban foglaltakkal kapcsolatosan itt még megjegyezni kívánom, hogy a szabályzat kétféleképpen szünteti be a tüzet, még pedig:

1.) Ha a tüzelést azért szüntetjük be, mert mozgást kell végrehajtani, akkor a tűz beszüntetése «N. raj (félraj)! Szökés!» figyelmeztetőre történik. (Pl. «N. raj (félraj)! Szökés!» figyelmeztetőre a csatárok a zárócsapó becsukásával szüntetik be a tüzet és a felugrásra szökés céljából előkészülnek, míg a reá következő «Az árokig előre!» vezényszóra villámgyorsan felugranak és előre rontanak.)

2.) Ha a tűz beszüntetése nem mozgás végrehajtása céljából történik, hanem a Lőut. 1. füzet II. rész 348. pont bármely más esetében, akkor a tüzelés beszüntetése «N. raj (félraj)! Tüzet szüntess!» vezényszóra történik. (Mint az

ezen pont alatt tárgyalt példáknál ki is vehető.)

Az említett vezényszóra a csatárok a tüzelést abbahagyják, puskájukat megtöltik és tüzelésre készen figyelnek a következő vezényszóra. Itt nem intézkedik a szabályzat a zárócsapó becsukására nézve és így az nyitva marad.

Míg az «*N. raj! Tüzet szüntess!*» vezényszót a csatárok egymásnak oda kiáltják, addig az «*N. raj! Szökelés!*» figyelmeztető és az ezzel kapcsolatos «*Áz árokig előre!*» (vagy «*Á bokrokig hátra!*» stb.) vezényszó szükség esetén a 212. pont értelmében lesz továbbítva.

VI. Roham.

Példák.

226., 227., 228., 230., és 231. p.

(K. Sp. ut. 105—108. p.)

1.

Kézigránát dobása nélkül:

«*Roham!*»

«*Hajrá!*»

2.

Kézigránát dobással:

«*Roham!*»

«*Dobáshoz kész! Egyenest ellenséges csatárok a bokrok között!*

Egyes dobás!»

«*Dobást szüntess!*»

«*Hajrá!*»

3.

«*Roham!*»

«*Rohamfélraj! Dobáshoz kész!*

Egyenest golyószóró a földhányásnál!

Két kézigránáttal!

Egyes dobás!»

«*Hajrá!*»

4.

«*Roham!*»

«*Összdobáshoz kész!*

Féljobbra a köhídnél géppuska!

Dobás!»

«*Hajrá!*»

5.

«*Roham!*»

«*Gránátosok összdobáshoz kész!*

Féljobbra ellenséges csatárok a gödörben!

Dobás!»

«*Hajrá!*»

6.

Nagyobb távolságról (60—70 m.) elrendelt rohamnál:

«*Roham!*»

«*Összdobáshoz kész!*

Egyenest ellenséges csatárok a gránátfölcsérben!

Szökelés! — Előre!»

«*Dobás!*»

«*Hajrá!*»

VII. Sorakozás és gyülekezés.

Példák.

232. p.

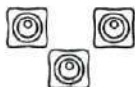
«N. Raj! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«N. Raj! Lövésfélraj az árokban, rohamfélraj a sövény mögött sorakozó!»

«Feküdj!»

«N. Raj! Irány . . .! Félrajoszlopban gyülekező!»

«N. Raj! Irány utánam! Oszlop kettesével sorakozó!»

A szakasz.

(Gy. Gy. Sz. 2. füzet V. fejezet.)

23. §. A szakasz zártrendje.**II. Sorakozás, igazodás és mozdulati segédeszközök.**

Állóhelyben és menetközben:

(328. p.)

(137. p.) «N. szakasz! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. szakasz! Irány . . .! Félrajoszlóban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. szakasz! Irány . . .! Vonalban futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. Szakasz! Irány . . .! Félrajoszlóban futásban sorakozó!»

«Oszolj!»

Csak kivételes esetekben:

«N. szakasz! Irány . . .! Egysoros vonalban sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. szakasz! Irány . . .! Oszlop keftesével sorakozó!»

«Oszolj!»

«N. szakasz! Irány . . .! Oszlop egyesével sorakozó!»

«Oszolj!»

(138. p.) «N. szakasz! Irány . . .! Vonalban sorakozó!»

Állóhelyben:

«Jobbra iga-zodj!»

«Vi-gyázz!»

«Balra iga-zodj!»

«Vi-gyázz!»

(139. p.) Állóhelyben és menetközben.

Állóhelyben:

«Jobbra-át!»

«Balra-át!»

«Féljobbra-át!»

«Félbalra-át!»

«Hátra-arc!»

«Árcvonalváltoztatás!» (Csak «Vonal»-ban lehet.)

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Szakasz in-dulj!»

«Jobbra-át!»

«Irány . . .!»

«Balra-át!»

«Irány . . .!»

«Féljobbra-át!»

«Irány . . .!»

«Félbalra-át!»

«Irány . . .!»

«Hátra-arc!»

«Irány . . .!»

«Árcvonalváltoztatás!» (Csak «Vonal»-ban)

«Oszolj!»

Állóhelyben:

(140. p.) «N. szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»

«Nyitódj!»

«Zárkózz!»

«Támpont N. csendőr! Nyitódj!»

«Támpont N. csendőr! Zárkózz!»

«Nyitódj!»

«Támpont N. csendőr! Zárkózz!»

«Támpont N. csendőr! Nyitódj!»

«Zárkózz!»

«Támpont N. csendőr! N. lépésre nyitódj!»

«Zárkózz!»

«Támpont N. csendőr! N. lépésre nyitódj!»

«Támpont N. csendőr! Zárkózz!»

(141. p.) «Vonal»-ban, «Félrajoszlop»-ban, «Egysoros vonal»-ban, «Oszlop egyesével» és «Oszlop kettesével» alakzatban.

«Lábhoz», «Súlyba» és «Vállra» helyzetből.

Állóhelyben:

«Lábhoz» helyzetből:

50. p.

«Lábhoz!»

«Térdre!»

«Fel!»

51. p.

«Feküdj!»

«Pihenj!»

«Vigyázz!» } (esetleg)

«Fel!»

52. p.

«Leülni!»

«Pihenj!»

«Vigyázz!» } (esetleg)

«Fel!»

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-ba!»

«Térdre!»

«Fel!»

«Súly-ba!»

«Feküdj!»

«Fel!»

«Súly-ba!»

«Leülni!»

«Fel!»

«Vállra» helyzetből:

«Váll-ra!»

«Térdre!»

«Fel!»

«Váll-ra!»

«Feküdj!»

«Fel!»

«Váll-ra!»

«Leülni!»

«Fel!»

«Váll-ra!»

Menetközben:

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-ba!»

«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»

«Térdre!»

«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»

«Feküdj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Leülni!»
 «Fel!»

«Vállra» helyzetből:

«Váll-ra!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Térdre!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Váll-ra!»
 «Feküdj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Váll-ra!»
 «Leülni!»
 «Fel!»
 «Váll-ra!»

(142. p.) Állóhelyből:

«Jobbra kanyarodni! Szakasz in-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Balra kanyarodni! Szakasz in-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Jobbra kanyarodni! Szakasz in-dulj!»
 «Irány...! Egye-nest!»
 «Szakasz -állj!»
 «Balra kanyarodni! Szakasz in-dulj!»
 «Irány...! Egye-nest!»
 «Szakasz -állj!»

Menetközben:

«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Jobbra kanya-rodj!»

«Szakasz -állj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Balra kanya-rodj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Jobbra kanya-rodj! Irány...!
 Egye-nest!»
 «Szakasz -állj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Balra kanya-rodj! Irány...!
 Egye-nest!»
 «Szakasz -állj!»

Kisebb irányváltoztatásra.

Állóhelyben és menetközben:

«Irány...!» vagy
 «Irány balszárny...!»

III. Mozgás megindítása, beszüntetése.

(144.), (145. p. 1. bek.), (24. p.), (25. p.),
 (26. p.), (28. p.), (30. p.)

«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Feküdj!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Térdre!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Leülni!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Váll-ra!»

«Menet! Irány . . .! Disz lépés! Szakasz *in-dulj!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Futás! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Futás! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Feküdj!»
 «Futás! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Térdre!»
 «Futás! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Leülni!»
 «Futás! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Lépést!»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Váll-*ra!*»

(145. p.)

«Vonal»-ból állóhelyből:

«Jobbra-*át!*»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Balra visszakozz!»
 «Balra-*át!*»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Jobbra-*át!*»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Balra visszakozz!»
 «Balra-*át!*»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Jobbra visszakozz!»

Menetközben «Vonal»-ból:

«Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»

«Jobbra-*át!*»
 «Balra visszakozz!»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Balra-*át!*»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Jobbra-*át!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Balra visszakozz!»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Balra-*át!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»

Oszlop kettésével alakzatból:

«N. Szakasz! Irány . . .! Oszlop kettésével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány . . .! Oszlop kettésével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Balra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány . . .! Oszlop kettésével sorakozó!»
 «Menet! Irány . . .! Szakasz *in-dulj!*»
 «Szakasz *-állj!*»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány . . .! Oszlop kettésével sorakozó!»

«Menet! Irány...! Szakasz **in-dulj!**»
 «Szakasz **-állj!**»
 «Balra visszakozz!»
 «Oszolj!»

Oszlop egyesével alakzathból:

«N. Szakasz! Irány...! Oszlop egyesével sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz **in-dulj!**»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Oszlop egyesével sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz **in-dulj!**»
 «Balra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Oszlop egyesével sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz **in-dulj!**»
 «Szakasz **állj!**»
 «Jobbra visszakozz!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Oszlop egyesével sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz **in-dulj!**»
 «Szakasz **állj!**»
 «Balra visszakozz!»

(146. p.)

Rövid mozgásnál:

«Menet! Irány! Szakasz **in-dulj!**»

Ha a parancsnok maga vezeti az irányt:

«Menet! Irány utánam! Szakasz **in-dulj!**»

vágy alakzatváltoztatás után (152. p.) állóhelyből megindulásra:

«Félrajoszlop jobbra (balra)! Szakasz **in-dulj!**»

«Irány!» vagy

«Irány utánam!»; mozgás közben pedig:

«Félrajoszlop jobbra (balra)! **In-dulj!**»

«Irány!» vagy

«Irány utánam!»

(147. p.)

«Vonal»ban menetelésnél:

«Irány közép! A fa!» vagy

«Irány balszárny! A bokor!»

«Jobbra kanya-**rodj!**»

«Irány...! Egye-**nest!**»

«Balra kanya-**rodj!**»

«Irány...! Egye-**nest!**»

(25. p.), (26. p.)

Menetközben:

«Menet! Irány...! Szakasz **in-dulj!**»

«Diszlé-**pést!**»

«Rendes lé-**pést!**»

«Ne tarts lé-**pést!**»

«Tarts lé-**pést!**»

«Rövid lé-**pést!**»

«Teljes lé-**pést!**»

«Válts lé-**pést!**»

(325. p.)

«Menetoszlop!»

«Félrajoszlop!» («Oszlop kettésével!»)

«Oszolj!»

IV. Alakzatváltoztatások.

(Állóhelyben és menetközben.)

(149. p.) Vonalból:

«N. Szakasz! Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

«Oszolj !» (Célja csak alakzatváltoztatás.)

«Irány . . . ! Egysoros vonalban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Oszlop keftesével sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Oszlop egyesével sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Félrajoszlopban sorakozó !»

Félrajoszlopból:

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Egysoros vonalban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Félrajoszlopban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Oszlop keftesével sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Félrajoszlopban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Oszlop egyesével sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Félrajoszlopban sorakozó !»

«Oszolj !»

«Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

Alakzatváltoztatás vonalból.

Félrajoszlop alakítása az oldalba.

(150. p.)

Menetközben:

«Menet! Irány . . . ! Szakasz **in-dulj!**»«Félrajoszlop jobbra! **In-dulj!**»

«Irány . . . !»

«Szakasz **-állj!**»

«Oszolj !»

«N. Szakasz! Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

«Menet! Irány . . . ! Szakasz **in-dulj!**»«Félrajoszlop balra! **In-dulj!**»

«Irány . . . !»

«Szakasz **-állj!**»

«Oszolj !»

Helyben:

«N. Szakasz! Irány . . . ! Vonalban sorakozó !»

«Félrajoszlop jobbra! **In-dulj!**»

«Oszolj !»

«N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop balra! In-dulj!»
 «Oszolj!»

Helyből megindulásra:

«N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop jobbra! Szakasz in-dulj!»
 «Irány...!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop balra! Szakasz in-dulj!»
 «Irány...!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»

Félrajoszlop alakítása előre.

«N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»

Menetközben:

«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Félrajoszlop jobbról előre! In-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Félrajoszlop balról előre! In-dulj!»

«Szakasz -állj!»

«Oszolj!»

Helyből megindulásra:

«N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop jobbról előre! Szakasz in-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!»
 «Félrajoszlop balról előre! Szakasz in-dulj!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»

(151. p.)

‡ Alakzatváltoztatás félrajoszlopból.

Vonal alakítása az oldalba.

Menetközben:

«N. Szakasz! Irány...! Félrajoszlopban sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Vonal jobbra! In-dulj!»
 «Irány...!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»
 «N. Szakasz! Irány...! Félrajoszlopban sorakozó!»
 «Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
 «Vonal balra! In-dulj!»
 «Irány...!»
 «Szakasz -állj!»
 «Oszolj!»

Helyben:

- «N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Vonal jobbra! In-dulj!»
«Oszolj!»
«N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Vonal balra! In-dulj!»
«Oszolj!»

Helyből megindulásra:

- «N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Vonal jobbra! Szakasz in-dulj!»
«Irány...!»
«Szakasz -állj!»
«Oszolj!»
«N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Vonal balra! Szakasz in-dulj!»
«Irány...!»
«Szakasz -állj!»
«Oszolj!»

Vonal alakítása előre.

Helyből megindulásra:

- «N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Vonal jobbra előre! Szakasz in-
dulj!»
«Élfélraj -állj!» (Rövid lé-pést!)
- «Oszolj!»
«N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Vonal balra előre! Szakasz in-dulj!»

- «Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»)
«Oszolj!»

Menetközben:

- «N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
«Vonal jobbra előre! In-dulj!»
«Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»)
«Oszolj!»
«N. Szakasz! Irány...! Félrajosz-
lopban sorakozó!»
«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
«Vonal balra előre! In-dulj!»
«Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»)
«Oszolj!»

Alapalakzatoknak egymás közt való vál-
toztatása folyamatosan «Oszolj» elrende-
lése nélkül. (A gyakorlatozásnál az első
és második sor között nem kell külön-
séget tenni. Tehát dolgozzunk fordított
arcvonallal is.)

Félrajoszlop és vonal alakítása az oldalba.

Menetközben:

- «N. Szakasz! Irány...! Vonalban
sorakozó!»
«Menet! Irány...! Szakasz in-dulj!»
«Félrajoszlop jobbra! In-dulj!»
«Irány...!»
«Vonal balra! In-dulj!»
«Irány...!»
«Félrajoszlop balra! In-dulj!»
«Irány...!»

«Vonal jobbra! In-dulj!»

«Irány . . . !»

«Szakasz -állj!»

Helyben:

«Félrajoszlop jobbra! In-dulj!»

«Vonal balra! In-dulj!»

«Félrajoszlop balra! In-dulj!»

«Vonal jobbra! In-dulj!»

Helyből megindulásra:

«Félrajoszlop jobbra! Szakasz in-dulj!»

«Irány . . . !»

«Szakasz -állj!»

«Vonal balra! Szakasz in-dulj!»

«Irány . . . !»

«Szakasz -állj!»

«Félrajoszlop balra! Szakasz in-dulj!»

«Irány . . . !»

«Szakasz -állj!»

«Vonal jobbra! Szakasz in-dulj!»

«Irány . . . !»

«Szakasz -állj!»

Félrajoszlop és vonal alakítása előre.

Menetközben:

«Menet! Irány . . . ! Szakasz in-dulj!»

«Félrajoszlop jobbról előre! In-dulj!»

«Vonal balra előre! In-dulj!»

«Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»)

«Menet! Irány . . . ! Szakasz in-dulj!»

(«Teljes lé-pést!»)

«Félrajoszlop balról előre! In-dulj!»

«Vonal jobbra előre! In-dulj!»

«Élfélraj -állj!»

Helyből megindulásra:

«Félrajoszlop jobbról előre! Szakasz in-dulj!»

«Szakasz -állj!»

«Vonal balra előre! Szakasz in-dulj!»

«Élfélraj -állj!»

«Félrajoszlop balról előre! Szakasz in-dulj!»

«Szakasz -állj!»

«Vonal jobbra előre! Szakasz in-dulj!»

«Élfélraj -állj!» («Rövid lé-pést!»)

(Ha nem akarunk tovább helyből megindulni.)

«Oszolj!»

V. Fogások a puskával, töltés és föltényrejtés.

(331. p.)

(153. p.) (10. §.)

Puskával végrehajtott fogások.

Fővetés csak «Vállra» helyzetből:

«N. Szakasz! Irány . . . ! Vonalban sorakozó!»

«Szakasz jobbra-nézz!»

«Vi-gyázz!»

«Szakasz balra-nézz!»

«Vi-gyázz!»

} mozgásközben
is

a) Alaphelyzet «Vállra.»

«Súly-ba!»

«Váll-ra!»

} mozgásközben is

«Lábhoz !»
 «Váll-ra !»
 «Lábhoz !»

b) Alaphelyzet «Lábhoz.»

«Súly-ba !»
 «Lábhoz !»
 «Váll-ra !»
 «Lábhoz !»
 «Súly-ba !»

c) Alaphelyzet «Súlyba.»

«Váll-ra !»
 «Súly-ba !» } mozgásközben is
 «Lábhoz !»
 «Súly-ba !»
 «Váll-ra !»

d) Csak állóhelyben és «Vállra» helyzetből:

«Puskával fízte-legj !»
 «Szakasz jobbra -nézz !» (a kürtős csak fővetést teljesít.)
 «Vi-gyázz !»
 «Váll-ra !»
 «Puskával fízte-legj !»
 «Szakasz balra -nézz !»
 «Vi-gyázz !»
 «Váll-ra !»

Töltés és töltényrejtés.

Minden terepen (árokban, bokrok között stb.) éjjel, ködben, feltüzött szuronyral és gázálarccal is súlykolnunk kell, de csak állóhelyben és «Vállra», «Súlyba» vagy «Lábhoz» helyzetben.

«Vállra» helyzetből:

«Tölteni !»
 «Tölts !»
 «Töltényt rejts !»
 «Vigyázz !»

«Súlyba» helyzetből:

«Súly-ba !»
 «Tölteni !»
 «Tölts !»
 «Töltényt rejts !»
 «Vigyázz !»

«Lábhoz» helyzetből:

«Lábhoz !»
 «Tölteni !»
 «Tölts !»
 «Töltényt rejts !»
 «Vigyázz !»

Feltüzött szuronyal:

«Szuronyt -fel !»
 «Tölteni !»
 «Tölts !»
 «Töltényt rejts !»
 «Vigyázz !»

«Súly-ba !»
 «Tölteni !»
 «Tölts !»
 «Töltényt rejts !»
 «Vigyázz !»

«Lábhoz !»
 «Tölteni !»
 «Tölts !»

«Tölfényt rejts !»
 «Vigyázz !»
 »Szuronyt **-le!**»

A puska megvizsgálása.

(154. p.)

Csak vonalban és «Vállra», «Súlyba» vagy «Lábhoz» helyzetből.

«Puskát vizsgálá-ra!» (Megvizsgálás után parancs nélkül «Pihenj» állásba helyezkedünk.)

«Vigyázz !»

«Súly-ba!» («Súlyba» helyzetből nem célszerű, mert e helyzetben pihenni nem lehet.)

«Puskát vizsgálá-ra!»

«Vigyázz !»

«Lábhoz !»

«Puskát vizsgálá-ra!»

«Vigyázz !»

«Váll-ra!»

A szurony feltüzése és levétele.

Minden testhelyzetben és mozgásközben is.

Állóhelyzetben:

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Súly-ba!»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Lábhoz !»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

Testhelyzetben:

«Térdre !»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Fel !»

«Leülni !»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Fel !»

«Feküdj !»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Fel !»

«Váll-ra!»

Menetközben:

«Menet! Irány . . .! Szakasz in-dulj!»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Súly-ba!»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt **-le!**»

«Váll-ra!»

«Szakasz **-állj!**»

Puskagula alakítása.

(156. p.) Csak «Vonal»-ban és «Vállra», «Súlyba» vagy «Lábhoz» helyzetből.

«Vállra» helyzetből:

«*Puskát gulá-ba!*» (Arcvonalmögöttiek lépjenek be oda, ahol féltag van. Ha féltagok nincsenek, puskájukat az előttük álló második sorbeli csendőröknek adják át.)

«*Puskát fogj!*» (Először az arcvonalmögöttieknek hátraadni, kik a fogás végrehajtása után lépjenek vissza a rendes beosztási helyükre.)

«*Súlyba*» helyzetből:

«*Súly-ba!*»

«*Puskát gulá-ba!*»

«*Puskát -fogj!*»

«*Lábhoz*» helyzetből:

«*Puskát gulá-ba!*»

«*Puskát -fogj!*»

«*Váll-ra!*»

Szerelvény lerakásával:
(157.), (158.) és (159. p.)

«*Puskát gulá-ba!*»

«*Szerelvényt -le!*» (Arcvonalmögöttiek ott tegyék le, ahová beléptek.)

«*Oszolj!*»

«*N. Szakasz! Sorakozó!*»

«*Szerelvényt -fel!*» (Először az arcvonalmögöttieknek hátraadni.)

«*Puskát -fogj!*»

«*Oszolj!*»

«*N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!*»

«*Súly-ba!*»

«*Puskát gulá-ba!*»

«*Szerelvényt -le!*»

«*Oszolj!*»

«*N. Szakasz! Futásban sorakozó!*»

«*Szerelvényt -fel!*»

«*Puskát -fogj!*»

«*Oszolj!*»

«*N. Szakasz! Irány...! Vonalban sorakozó!*»

«*Lábhoz!*»

«*Puskát gulá-ba!*»

«*Szerelvényt -le!*»

«*Oszolj!*»

«*N. Szakasz! Sorakozó!*»

«*Szerelvényt -fel!*»

«*Puskát -fogj!*»

«*Váll-ra!*»

«*Oszolj!*»

24. §. A szakasz harcrendje.

II. C) A harcalakzat megalakítása.

347., (352.) és 355. p.

a) Megközelítés.

Példák a tagozódás elrendelésére.

1.

«*Megközelítéshez tagozódás! Irány, N. raj a lombos fa! Rajlánc! (Végrehajtási jel.)*»

2.

«*Megközelítéshez tagozódás! Irány, éltraj a kazal! Térköz és távköz 60 m.! Háromszög! (Végrehajtási jel.)*»

3.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány középraj a kereszt! Távköz 100 m.! Ék! Végeztem!»

4.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány 1. raj a kis ház! Lépcső jobbra! Én a 2. rajnál tartózkodom! (Végrehajtási jel.)»

5.

«Megközelítéshez tagozódás! Irány golyószórós raj a gyárkémény! Lépcső jobbra! Golyószórós raj csatárlánc! Második raj! Csafároszlop! Harmadik raj! Csafárcsoport! Térközök és távközök 60 m.! Helyettesem a második rajnál! Harmadik raj ismételse! . . . Végeztem!»

6.

«Megközelítéshez tagozódás! Ék az élrajra! (Végrehajtási jel.)»

7.

(Háromszög jele és végrehajtási jel.)

8.

«Megközelítéshez tagozódás helyben! Irány a 2. raj! Térköz 60 m.! Rajlánc! Valamennyi raj csatárlánc! Végeztem!»

9.

«Megközelítéshez tagozódás jobbra előre! Élraj irány a templomtorony! Háromszög! (Végrehajtási jel.)»

b) Felfejlődés.

(Támadóalakzat, védelmi csoportosítás.)

358. és 366. p.

Példák a felfejlődés elrendelésére.

(Csak az alaki végrehajtásnál.)

1.

«Támadás! 1. és 2. raj küzdök! Irány 1. raj az erdő jobb sarka! 3. raj szakaszpartalék a közép mögött! Én az 1. rajnál! (Végrehajtási jel.)»

2.

«Támadás! N. és O. raj küzdök jobbra előre! Távköz 80 m.! Irány N. raj . . .! P. raj szakaszpartalék 100 m-re az N. raj mögött! Én az N. és P. raj között! (Végrehajtási jel.)»

3.

«Támadás a dombra! Küzdök! Golyószórós raj tüzelőállás a sárga bokornál! R. raj átkarolásra jobbra! Szakaszpartalék S. raj, kövesse az R. Rajt! Én az R. rajjal megyek! Végeztem!»

4.

(Meglepetéskor.) «Támadás! Jobbra lépcsőzött háromszög! Irány N. raj utánam! (Végrehajtási jel.)»

5.

«Védelem! Az erdőszegély mentén a fűzfától a töltésig A. és föle jobbra B. raj csatárláncban küzdök! D. raj szakaszpartalék 100 m. tér- és távközre jobbra! Én a B. raj jobb szárnyán! Végeztem!»

III. Harcalakzatban való mozgás.

367. p.

1.

«N. Szakasz! Előre!»

«N. Szakasz! Állj!» (Térdre!»,
«Leülni!», «Feküdj!»)

2.

«N. szakasz! A bokorig előre!»

«N. szakasz! Feküdj!»

3.

«N. szakasz! A kis házig rajonként
előre! Ott rejtőzés! 1. raj indulj!»

4.

«N. szakasz! A bokorcsoportig fél-
rajonként előre! Ott fedezés! 1.
raj lövészfélraj indulj!»

5.

«N. szakasz! A kukoricás széléig
hátra! Ott fedezés! Futás!»

6.

«N. szakasz! Rajonként az árokig
hátra! 3. raj indulj!»

7.

«N. szakasz! Jobbra!»

«N. szakasz! Feküdj!»

8.

«N. szakasz! Balra!»

«N. szakasz! Leülni!»

9.

«N. szakasz! Félbalra! Futás!»

«N. szakasz! Térdre!»

(368. p.)

Irányváltoztatásra:

«Irány . . .!» (A szakaszparancsnok
vezényszavára vagy jelére az
irányraj azonnal forduljon az új
irányba.)

(369. p.)

Gyülekezésre:

1.

«N. szakasz! A kőfalnál kettésével
gyülekezés! Laki és Nagy csendőr indulj!»

2.

«N. szakasz! Hátra a bokrok közé
egyesével gyülekezés! Ott rejtőzés! Bakai
csendőr indulj!»

3.

«N. szakasz! A kukoricásnál félra-
jonként gyülekezés! 3. raj rohamfélraj
indulj!»

4.

«N. szakasz! A kerítésnél rajonként
gyülekezés! 2. raj indulj!»

(370. p.)

Szökelésre:

1.

«Támadás! A. és B. raj küzdők!
Irány A. raj . . .! C. raj szakaszfarta-
lék 100 m.-re az A. raj mögött! Én az
A. és C. raj között! Végeztem!»

(később)

«N. szakasz! Feküdj!»

«N. szakasz! Szökélés!»

«Az árokig előre!»

(később)

«A. és B. raj a kékvirágos árokig szökélés! Előre!»

(később)

«N. szakasz! A műutig félrajonként szökélés! 1. raj lövészfelraj! — Előre!»

IV. A szakasz tüzelése.

(376.) (377.) és (378. p.)

1.

«N. szakasz! A dombtetőn tüzelőállás!»

«N. szakasz! Csafártűz!»

«N. szakasz! Tüzet szüntess!»

2.

«N. szakasz! Csafártűz!» — «Lassabban tüzelj!»

«N. szakasz! Tüzet szüntess!»

3.

«N. szakasz! Vezetett tűz! 400! Ellenséges csatárok az erdőszelén!» — «Élénkebben tüzelj!»

«N. szakasz! Tüzet szüntess!»

4.

«S. és T. raj! Tüzzel való rajtaütés! 300! Golyószóró a kis háztól jobbra egy ujjnyira!»

«Rajta!»

«S. és T. raj! Tüzet szüntess!»

(211. p.) Ha a tüzelés beszüntetése után a szakaszparancsnok újból ugyanarra a céltárgyra akarja a tüzelést megkezdeni vagy ha a tüzelést új céltárgyra akarja átterelni vagy tüzelosztást tart szükségesnek, a raj tüzelésénél megadott elvek szerint járjon el.

V. Roham.

(379. p.)

1.

Kézigránát dobás nélkül:

«Roham!»

«Hajrá!»

2.

Kézigránát dobással:

«Roham!»

«Dobáshoz kész! Egyenest ellenséges csatárok a bokrok között!

Egyes dobás!»

«Dobást szüntess!»

«Hajrá!»

3.

«Roham!»

«1. raj! Dobáshoz kész!

Egyenest golyószóró a földhányásnál!»

*Két kézigránáttal!
Egyes dobás!»*
«Hajrá!»

4.

«Roham!»
«Összdobáshoz kész!
Féljobbra a kőhidnál géppuska!
Dobás!»
«Hajrá!»

5.

«Roham!»
«Összdobáshoz kész!
Egyenest ellenséges csatárok a
gránáttölcsérekben!
Szökélés! — Előre!»
«Dobás!»
«Hajrá!»

VI. Sorakozás és gyülekezés.

(380. p.)

1.

«N. szakasz! Irány . . . ! Vonalban sorakozó!»

2.

«N. szakasz! 1. raj a ház mögött,
2. raj a sövény mögött, 3. raj a gödörben sorakozó!»

(381. p.)

«N. szakasz! Irány . . . ! Félrajosz-
topban gyülekező!» (A rajok először ön-

magukban gyülekezzenek és a legrövi-
debb úton vonuljanak be a szakaszpa-
rancsnokhoz. Amelyik raj leghamarabb
eléri a szakaszparancsnokot, az álljon
fel vagy meneteljen, mint irányraj a sza-
kaszparancsnok mögött.)

25. §. A szakasz harceljárása.

396. p. II. Támadásban.

Parancspélda a megközelítéshez való
tagozódásra, előnyomuló szakasz részére:

(Lásd vázlatot a tuloldalón.)

I. A szakasz egy előosztágszázad 1. sza- kasza.

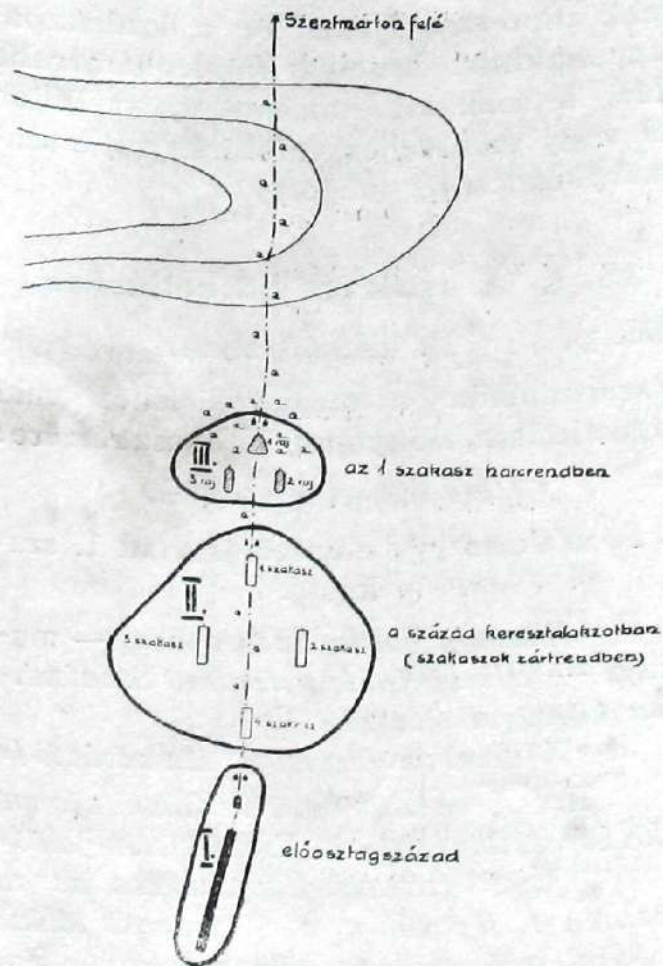
«Ellenség ebben az irányban, — mu-
tatja — a 3 kilométernyire levő Szentmár-
ton községet elérte!»

«A dombon tüzéségi tűz várható!»

II. «A század ezen az úton nyomul
elő, keresztalakzatban, Szentmárton felé!»

«Az 1. szakasz irányszakasz az út
mentén 1. lépcsőben, a 2. szakasz tőlünk
jobbra, a 3. szakasz tőlünk balra 2. lép-
csőben, a 4. szakasz 3. lépcsőben mögöt-
tünk!»

A szakasz.

A szakasz.

III. Mikor a szakasz a bokrokhoz ér, a szakasz elé az utra 3 gránát csapódik be, de sebesülés nem történik.

«Megközelítéshez fagozódás!»
 «Irány: 1. raj, az út mentén!»
 «Ék az 1. rajra!»
 «Távköz 100!»
 «Térköz 70!»
 «Én az 1. rajnál!»
 «1. rajtól terepkutatók előre!»
 «Végeztem!» (esetleg végrehajtási jel.)

399. p. **Parancspéldák a támadó alakzatba való felfejlődésre:**

A) zártrendből:

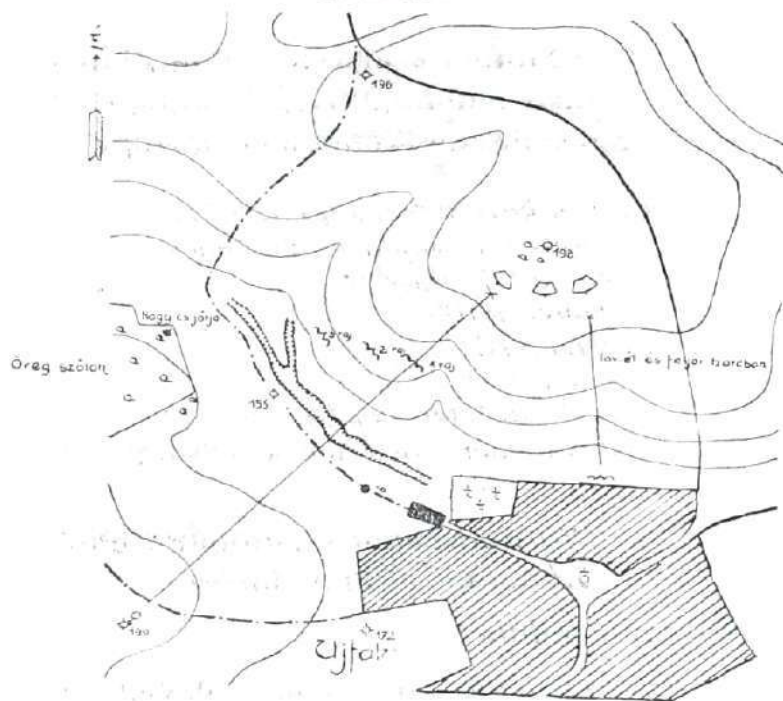
A csendőrszakasz, mely elővédje az Ujfalu, 155, 196 magassági pontok irányában ütközetmenetben levő csendőr századnak, a vázlat szerinti helyzetbe ért. A század lovas éle és felderítő járőre 198-tól délre harcban áll.

A századparancsnok parancsa szerint a szakasz

f e l a d a t a:

a 155-től északkeletre az ellenséggel az érintkezést felvenni és a harcot bevezetni.

A szakasz.

A szakaszparancsnok Ujfalu temetőnél, — menetközben — a rajparancsnokoknak személyesen és szóbelileg a következő parancsot adja:

«Saját lovas él és felderítő járőr a domb innerső oldalán, — mutatja — a magaslaton levő ellenséggel harcban!»

«A főcsapat előreláthatólag a 155 völgyéből, — mutatja — fog 198-ra támadni!»

«A mi szakaszunk az ellenség jobb szárnyát átkarolólag megtámadja és 198-at birtokába veszi!»

«199-ről géppuska tűzoltalmat kapunk!»

«Jelentő futó! Ezen elhatározásomat

A szakasz.

azonnal jelentse F-1. főhadnagy urnak, a felderítő járőr parancsnokának, ki a falu északi szegélyén, — mutatja — harcban van!»

«Nagy csendőr parancsnoksága alatt Fekete és Fehér csendőrök az öreg szőlők északi sarkához! — mutatja — Biztosítják a szakasz baloldalát a felfejlődés alatt. Ezután bevonulnak! Egyelőre 155-ig velünk jönnek!»

155 elérésekor:

(Figyelésre és tájékozásra hagyott némi idő után.)

«Támadás a zöldes dombra!» (mutatja.)

«Irány 1. raj a dombon levő bokrok!»

«Lépcső balra!»

«Térköz 70, távköz 100 méter!»

«Én az 1. rajjal megyek!»

«Parancs ismétlés!»

«Végeztem!»

Majd később:

«Küzdők: 1. és 2. raj!»

«Tartalék: 3. raj!»

vagy pedig:

155 elérésekor 358. p. szerint sematikusán:

«Támadás a zöldes dombra!»

«Küzdők: 1. és 2. raj!»

«Irány 1. raj, a dombon levő bokrok!»

«Tartalék: 3. raj, lépcsőben balra!»

«Térköz 70, távköz 100!»

«Én az 1. rajnál!»

«Végeztem!» (esetleg végrehajtási jel.)

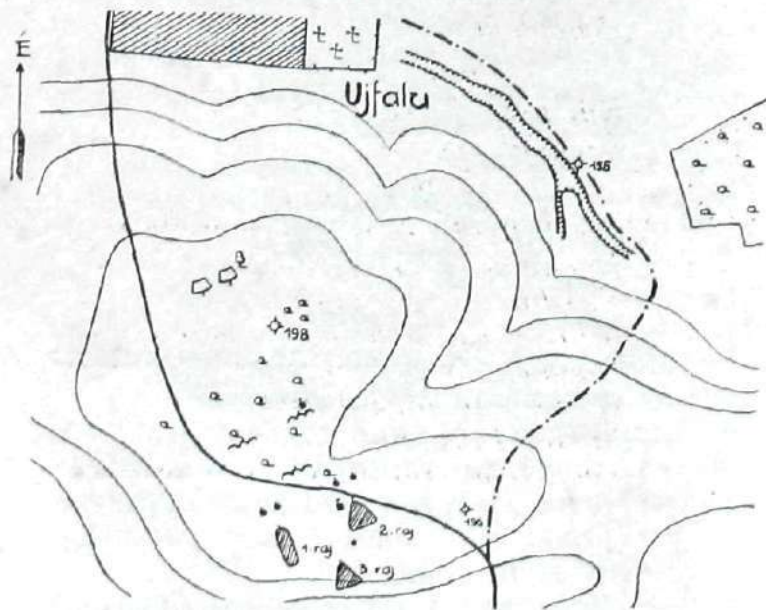
B) Harcrendből:

A csendőrszakasz, mely a keresztalakzatban délről 198 magassági ponton át Ujfalu-ra előnyomuló csendőrszázadnak első lépcsőjében van, megközelítő alakzatban a vázlat szerinti helyzetbe ért.

A szakasz

feladata:

a 198-tól északra állást foglalt ellenséget megtámadni.

Szakaszparancsnok a magához rendelt rajparancsnokoknak személyesen és szóbelileg a következő parancsot adja:

«Támadás az egyedülálló fánál levő ellenségre!» (mutatja.)

«Küzdők: 1. és 2. raj!»

«Írány 2. raj, az egyedülálló fa!»

«3. raj, szakaszfartalék a közép mögött!»

«Térköz 70, távköz 100 méter!»

«Én a 2. rajjal megyek!»

«Parancs ismétlés!»

«Végeztem!»

vagy pedig:

A szakasz a vázlat szerinti helyzetben erős puskatűzbe került.

«Jel a szakasz lefekvésére.»

«Támadás az egyedülálló fánál levő ellenségre!»

«Küzdők: 1. és 2. raj!»

«1. raj! Tűzoltalom az út mellől! Vezetett tűz! 400! Az egyes fánál levő ellenséges csatárok! Legközelebbi tüzelőállás off a száraz bokornál!» (mutatja.)

«Írány 2. raj! Az egyedülálló fa! A nagy bokornál tüzelőállás, az 1. raj előrejutásához tűzoltalom!»

«3. raj szakaszfartalék a közép mögött! Távköz 100!»

«Én egyelőre a 2. rajnál!»

«Végeztem!»

**A parancsadást és hiradást
szolgáló jelek a csendőrség
kiképzésénél is szóbjöhető
terjedelemben.**

A parancsadást és h iradást szolgáló jelek.

Karjelek.

I.

a Gy. Gy. Sz. 1. füzet 4. §-a alapján:

Háromszög:

Ék:

Lépcső jobbra:

Lépcső balra:

Csatároszlop:

Csatárcsoport:

Csatárlánc:

A parancsadást és h iradást szolgáló jelek.

Ezek a jelek a «*megközelítő alakzat*» vagy «*támadó alakzat*» jelek után a részletezést szolgálják; a szakaszon belül önállóan is adhatók.

II.

a H. Sz. II. rész 11. melléklet alapján.

«*Vigyázz.*»

A kart függélyesen felemeljük és kitartjuk. (Hogy jobban észrevehető legyen, e helyzetben párszor forgatjuk.)

«*Indulj.*»

A «*Vigyázz*» helyzetbe felemelt kart rövid kitartás után a vízszintesbe a követendő irányba sülyesztjük.

«*Állj.*»

A «*Vigyázz*» helyzetbe felemelt kart rövid kitartás után teljesen leeresztjük.

«*Lépést.*»

A felső kart vízszintesen oldalt és az alsó kart merőlegesen lefelé tartjuk.

«*Futást.*»

A felső kart vízszintesen oldalt és az alsó kart merőlegesen felfelé tartjuk.

«*Feküdj.*» «*Rejtőzés.*»

A karral a föld felé mutatunk, esetleg utánna magunk is lefekszünk.

A parancsadást és hiradást szolgáló jelek.

«**Irányváltoztatás.**»

A «*Vigyázz*» helyzetből a karral többször az új irányba intünk.

Gyalogsági harcban:

«**Megközelítő alakzatba tagozódás.**»

Mindkét kart vízszintesen oldalt kinyújtjuk.

«**Támadó alakzatba felfejlődés.**»

Mindkét kart többször vízszintesen oldalt kinyújtjuk.

«**Tüzelőállás elfoglalása.**»

A kart függélyesen felemeljük és a fej felett mindkét oldalt a vállak magasságáig lengetjük.

«**Sorakozó.**» («**Gyülekezés.**»)

Mindkét kart oldalt kinyújtjuk és elől a mell előtt kereszteljük.

«**Ellenséget látok.**»

A foveget (kendőt, puskát) fejünk felett forgatjuk.

«**Itt nincs ellenség.**»

A puskát mindkét kézzel kinyújtott karokkal vízszintesen a fej felett tartjuk.

«**Megértettem.**»

A kart felemeljük és a kapott jelet ismétljük.

A parancsadást és hiradást szolgáló jelek.

«**Nem értettem meg.**»

A kart felemeljük és közveflenül a fej felett gyorsan és ismételten lengetjük.

«**Végrehajtás.**»

A «*Vigyázz*» helyzetbe felemelt kart rövid kitarítás után a vízszintesbe sülyesztjük. Vagyis ezen jel = az «*Indulj*» jellel.

Természetesen ezen karjeleket értelemszerűen karddal is adhatjuk.

A kar- (kard-) jelek mint látjelek nesztelen parancsadásra, parancsoknak nagyobb távolságra való továbbítására vagy parancsok kiegészítésére valók. Egyes karjelek, minden más összeköttetés híján, rövid jelentésre is szolgálnak.

A karjeleket pontosan és észlelhetően kell adni. Minden átvevő a jel vételét a kar felemelésével, megértését a jel ismétlésével igazolja.

Ha mást nem rendeltünk el, úgy a jelet a végrehajtás azonnal kövesse. Amennyiben a parancsnok a teljesítést később akarja végrehajtatni, úgy ezt parancsában határozottan kifejezésre kell juttatnia. A teljesítés szándékolt időpontjában adja a «*Végrehajtás*» (az «*Indulj*») jelet.

Békében rendszeresített **rakéta- (világítópisztoly) jelek:**

«Fehér»:

«*Itt az első magyar vonal!*» «*Itt ál-*

A parancsadást és híradást szolgáló jelek.

lunk!» vagy ha a vonal ismeretes: «*Min-
den rendben!*»

«Piros»:

«*Ellenség támad! Tűzoltalmat (záró-
tüzet) kérünk!*»

«Zöld»:

«*Saját tűz veszélyeztet! Tűzet he-
lyezzétek előbbre!*» vagy «*Előnyomulunk!
Tűzet helyezzétek előbbre!*»

«Fehér jelzőgolyók bizonyos irányban
löve»:

«*Off ellenséges fészek még áll!*»

Ezen fényjeleket háboru esetén a
fővezérség időről-időre állapítja meg.

Zászlójelek.

Repülő közeledését a következő-
képen jelezzük:

1.) «*Saját repülő közeledik*»:

A zászlót a test előtt állandóan
körben forgatjuk.

2.) «*Ellenséges magasan repülőgép
közeledik*»:

A zászlót a fej felett 30—30⁰-nyira
jobbra és balra lobogtatjuk.

3.) «*Ellenséges alacsonyan repülőgép
közeledik*»:

A zászlót oldalt 30—30⁰-nyira a
vízszintes fölé és alá lobogtatjuk.

A parancsadást és híradást szolgáló jelek.

A jelek adása közben a zászlót időn-
ként a repülőgép irányában kitartjuk.

Sipjelek.

A sipot csak a következő jelekre
szabad használni:

«*Vigyázz!*» (a figyelem felhívására)
egy hosszú fütty.

«*Légiriadó!*»: Hosszu kettős fütty,
amelyet többször ismételünk.

«*Tűzet szüntess!*» Többszöri rövid
éles fütty.

A légiriadóra rendszeresített sip-
jelet minden tiszt, ki a repülőt észre-
veszi, adhatja.

Egyéb jelek.

A nem szájjal adott hangjelek kö-
zül a szirénával adott jelet légiriadó jel-
zésére, az egyéb ilyen hangjeleket (fel-
függesztett vasdarabok, kerepelő, gong
stb.) gázriadó jelzésére használjuk.

Repülő közeledését a szirénával
következőképpen jelezzük:

1.) «*Saját repülő közeledik*»:

Több hosszú bugás.

2.) «*Ellenséges magasan repülő gép
közeledik*»:

Váltakozva hosszú és rövid bugások.

3.) «*Ellenséges alacsonyan repülő gép
közeledik*»:

Több rövid bugás.

**Karhatalmi alkalmazásnál
zártrendben való tüzelés.**

(1930. március 15-én kelt 8. számú Csendőrségi Közlönyben tárgyalt 45.251/el. VI.—c.—1930. számú belügyminiszteri körrendelet, illetve Lőut. 1. füzet I. Rész 253/a. és 253/b. pontok.)

Ha a karhatalmi alakulatoknak zártrendben kell tüzelniök, úgy elvileg ezen tüzelésnek mindig «*egysorosvonal*»-ban kell történnie. Még pedig helyben és állva.

Itt három eshetőség állhat fenn, még pedig:

I.

A csapat már eredetileg — még mielőtt tüzelni akarunk — «*Egysorosvonal*»-ban van, ez esetben a vezényszó lesz:

«Tüzelni! Kész!» «Össztüz!» Célmegjelölés (pl. «a tér jobb oldalán lévő csoport»). «Célpont: az alakok közepe! Cél!» «Tüz!»

II.

A csapat eredetileg nincsen «*Egysorosvonal*»-ban, de a hely és idő ennek felvételét megengedi, amiért is az «*Egysorosvonal*»-at a következőképen lehet felvenni:

1. Állóhelyben:

«*Egy sor-ba!*» vagy

«*Támpont N. csendőr! Egy sor-ba!*»
(L! Gy. Gy. Sz. 4. f. 137. p.)

2. Állóhelyben és menetközben:

«*Oszolj!*» «*Irány...! Egysorosvonalban sorakozó!*» (L! Gy. Gy. Sz. 2. f. 149. p.)

Az alakzat felvétele után a tüzelésre vonatkozó vezényszó az I. alattival azonos lesz, vagyis:

«Tüzelni! Kész!» «Össztüz!» Célmegjelölés (pl. «a tér jobb oldalán lévő csoport») «Célpont: az alakok közepe! Cél!» «Tüz!»

III.

A csapat eredetileg nem áll «*Egysorosvonal*»-ban és ennek felvételéhez sem hely, sem idő nem áll rendelkezésre. Ez esetben «*Vonal*»-ba kell átmenni — ha már eredetileg nem volnánk «*Vonal*»-ban — és ezen alakzatban kell a tüzelést a következő vezényszóval elrendelni:

«Tüzelni! Első sor! Kész!» «Össztüz!» Célmegjelölés (pl. «a tér jobb oldalán lévő csoport»). «Célpont: az alakok közepe! Cél!» «Tüz!»

Természetesen ez utóbbi esetben mindig csak az első sor fog tüzelni.

A tűz beszüntetése «*Vállra!*», vagy «*Lábhoz!*» vezényszóra történik.

Végrehajtás:

A Gy. Gy. Sz. 4. füzet Függelékben tárgyalt és a tüzelés végrehajtására vonatkozó figyelmeztető kürtjel (vagy egyéb jel) adása után «*Egysorosvonal*»-ban a «Tüzelni! Kész!» («*Vonal*»-ban a «Tüzelni! Első sor! Kész!») vezényszót kell adni.

Karhatalmi alkalmazásnál zártrendben való tüzelés.

Erre a csendőr a Gy. Gy. Sz. 2. f. 56. pontjában előirt *«Tölts!»* állást vegye fel, puskáját, ha az nem volna megtöltve, töltsse meg és a zárócsapót nyissa ki.

Az ezután következő: *«Össztüz!»* Célmegjelölés (pl. *«a tér jobb oldalán lévő csoport»*). *«Célpont: az alakok közepe! Cél!»* vezényszóra az E-25. lőut. 1. f. I. R. 253. p.-ban *«célratartáshoz»* helyzetet vegye fel.

«Tüz!» vezényszóra a csendőr egy lövést adjon le. A lövés után vegye fel a Gy. Gy. Sz. 2. f. 56. p.-ban előirt *«Tölts!»* állást, ismételjen s a továbbiakban úgy viselkedjék, ahogy ezt a *«Vállra!»* (*«Lábhoz!»*), vagy az újból adott *«Össztüz!»* Célmegjelölés (pl. *«a tér jobb oldalán lévő csoport»*). *«Célpont: az alakok közepe! Cél!»* vezényszó megköveteli. (A *«Vállra!»* illetve *«Lábhoz!»* vezényszóra a zárócsapót be kell csukni.)

Miután a vonatkozó rendelet az irányzékállás megjelölése tárgyában nem intézkedik, szükségtelen ennek megjelölése. (De ha valamely adott helyzetben, a körülmények az irányzékállás megjelölését indokolttá teszik, úgy ennek megjelölése — nézetem szerint — nem kifogásolható.)

A közelharc.

(K. Sp. ut. 2. füzet.)

10. §. A kézítása.**Szuronyharc előgyakorlatok.****Alaki gyakorlatok!**

«Kézítésához kész» állás felvétele.
Állóhelyből, minden testhelyzetből,
mozgásból és terepfedezet mögött.

60. p.

Állóhelyből:

(Vállra helyzetből.)

«Kézítésához kész!»

«Súly-**ba!**»

«Kézítésához kész!»

«Lábhoz!»

«Kézítésához kész!»

«Váll-**ra!**»

«Töltényt rejts!»

«Vigyázz!»

«Szuronyt **-le!**» vagy

«Kézítésához kész!»

«Töltényt rejts!» (A csendőr emelkedjek fel mérsékelt térdhajlításából «Tölts» helyzetbe, nyissa ki a bal tölténytáskát és hajtsa végre a Gy. Gy. Sz. 2. füzet 57. pont fogásait.)

«Vigyázz!»

«Szuronyt **-le!**»

61. p.

Testhelyzetből:

(Testhelyzetben a csendőr, ha szükséges, tűzze fel a szuronyt és töltsse meg a pus-

kát s azután gyorsan felugorva vegye fel a «Kézítésához kész» helyzetet.)

«Térdre!»

«Kézítésához kész!»

«Súly-**ba!**»

«Leülni!»

«Kézítésához kész!»

«Váll-**ra!**»

«Feküdj!»

«Kézítésához kész!»

«Lábhoz!»

«Töltényt rejts!»

«Vigyázz!»

«Szuronyt **-le!**»

Mozgásból:

«Menet! Irány...! In-**dulj!**»

«Kézítésához kész!»

«Lábhoz!» («Súlyba», «Vállra», esetleg «Töltényt rejts», «Vigyázz!»

«Szuronyt **le!**»)

«Futás! Irány...! In-**dulj!**»

«Kézítésához kész!»

«Töltényt rejts!»

«Vigyázz!»

«Szuronyt **-le!**»

62. p.

Terepfedezet mögött:

«A bokor mögött kézítéséhez kész!»
(A bokorig élénk lépésben megy.)

«Súly-**ba!**»

«A ház jobb sarkánál kézítéséhez kész!»

- «**Váll-ra!**»
 «**A bozótban kézitusához kész!**»
 «**Lábhoz!**»
 «**Az árokban futásban kézitusához kész!**»
 «**Töltényt rejts!**»
 «**Vigyázz!**»
 «**Szuronyt -le!**»

64., 65. p.

Döfések.

Állóhelyből, minden testhelyzetből és nekifutással. (Bábuval szembe.)

Állóhelyből:

- «**A bábu előtt kézitusához kész!**»
 «**Döfés!**»
 «**Döfés! Sziv!**»
 «**Döfés! Nyak!**»
 «**Döfés kitöréssel!**»
 «**Döfés kitöréssel! Sziv!**»
 «**Döfés kitöréssel! Nyak!**»
 «**Lábhoz!**»

68. p.

Testhelyzetből:

(Felugorva.)

- «**Térdre!**»
 «**Döfés!**»
 «**Súly-ba!**»
 «**Leülni!**»
 «**Döfés kitöréssel!**»
 «**Váll-ra!**»
 «**Feküdj!**»
 «**Döfés! Sziv!**»
 «**Lábhoz!**»

- «**Töltényt rejts!**»
 «**Vigyázz!**»
 «**Szuronyt -le!**»

Nekifutással:

(Ha még nem lenne a szurony feltüzve és a puska megtöltve, úgy ez még a testhelyzetből való felugrás és nekirontás előtt hajtandó végre.)

- «**A bábu előtt 20 méterre térdre!**»
 «**Döfés! Nyak! Hajrá!**»
 «**Súly-ba!**»
 «**A bábu előtt 10 méterre leülni!**»
 «**Döfés! Sziv! Hajrá!**»
 «**Váll-ra!**»
 «**A bábutól 30 méterre feküdj!**»
 «**Döfés! Nyak! Hajrá!**»
 «**Töltényt rejts!**»
 «**Vigyázz!**»
 «**Szuronyt -le!**»

70. p.

Puskaütés.

Állóhelyből, minden testhelyzetből és nekifutással. (Bábuval szembe.)

Állóhelyből:

- «**A bábu előtt kézitusához kész!**» vagy
 «**Kézitusához kész!**»
 «**Puskaütés! Döfés!**»
 «**Puskaütés balra! Döfés!**»
 «**Puskaütés jobbra! Döfés!**»
 «**Puskaütés mélyen! Döfés!**»
 «**Puskaütés! Döfés! Sziv!**»
 «**Váll-ra!**»

Testhelyzetből:
(Felugorva.)

«Térdre!»
 «Puskaütés! Döfés!»
 «Súly-**ba!**»
 «Leülni!»
 «Puskaütés! Döfés! Sziv!»
 «Váll-**ra!**»
 «Feküdj!»
 «Puskaütés! Döfés! Nyak!»
 «Lábhoz!»

Nekifutással:

«A bábu előtt 10 méterre térdre!»
 «Puskaütés! Döfés! **Hajrá!**»
 «Súly-**ba!**»
 «A bábu előtt 15 méterre leülni!»
 «Puskaütés! Döfés! Sziv! **Hajrá!**»
 «Váll-**ra!**»
 «A bábu előtt 30 méterre feküdj!»
 «Puskaütés! Döfés! Nyak! **Hajrá!**»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»
 «Szuronyt **-le!**»

71. p.

Tusaütés.

Állóhelyből, testhelyzetből és nekifutással. (Csak bábuval szemben és a puskák kimélése végett vivópóznával gyakoroljuk.)

Állóhelyből:

«A bábu előtt kézifusához kész!»
 «Tusaütés! Döfés!»
 «Tusaütés! Döfés! Sziv!»

«Tusaütés! Döfés! Nyak!»
 «Lábhoz!»

Testhelyzetből:

«Térdre!»
 «Tusaütés! Döfés!»
 «Súly-**ba!**»
 «Leülni!»
 «Tusaütés! Döfés! Sziv!»
 «Váll-**ra!**» (Csak puskával.)
 «Feküdj!»
 «Tusaütés! Döfés! Nyak!»
 «Lábhoz!»

Nekifutással:

«A bábutól 10 méterre térdre!»
 «Tusaütés! Döfés! **Hajrá!**»
 «Súly-**ba!**»
 «A bábutól 15 méterre leülni!»
 «Tusaütés! Döfés! Sziv! **Hajrá!**»
 «Váll-**ra!**» (Csak puskával.)
 «A bábutól 30 méterre feküdj!»
 «Tusaütés! Döfés! Nyak! **Hajrá!**»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»
 «Szuronyt **-le!**»

(csak puskával)

173. p.

Lábmozdulatok.

Menetek.

(Végrehajtás a futáshoz hasonlóan.)

«Kézifusához kész!»
 «Indulj!»
 «Állj!»
 «Hátra indulj!»

«*Állj!*»
 «*Jobbra indulj!*» (Oldalmenetnél is
 maradjunk arccal az ellenség felé
 fordulva.)

«*Állj!*»
 «*Balra indulj!*»
 «*Állj!*»
 «*Féljobbra indulj!*»
 «*Állj!*»
 «*Félbalra indulj!*»
 «*Állj!*»
 «*Lábhoz!*»

Ugrások:

«*Kézitusához kész!*»
 «*Ugrás előre!*»
 «*Ugrás hátra!*»
 «*Ugrás jobbra!*»
 «*Ugrás balra!*»
 «*Ugrás féljobbra!*»
 «*Ugrás félbalra!*»
 «*Váll-ra!*»

Kettős ugrások:

«*Kézitusához kész!*»
 «*Kettős ugrás jobbra!*»
 «*Kettős ugrás balra!*»
 «*Kettős ugrás hátra!*»
 «*Lábhoz!*»

Fordulatok:
(Ugrásszerűen.)

«*Kézitusához kész!*»
 «*Jobbra -át!*»
 «*Balra -át!*»

«*Féljobbra -át!*»
 «*Félbalra -át!*»
 «*Hátra -arc!*»
 «*Váll-ra!*»

Menetek, fordulatok, ugrások és kettős
 ugrásokból döfések (esetleg ütésekkel.)

Példák:

«*Kézitusához kész!*»
 «*Indulj!*»
 «*Döfés!*»
 «*Hátra indulj!*»
 «*Döfés kitöréssel!*»
 «*Jobbra indulj!*»
 «*Döfés!*»
 «*Balra át! Puskaütés! Döfés!*»
 «*Féljobbra át! Tusaütés! Döfés!*»
 «*Hátra arc! Döfés!*»
 «*Ugrás előre! Döfés!*»
 «*Ugrás jobbra! Döfés kitöréssel!*»
 «*Ugrás hátra! Puskaütés! Döfés!*»
 «*Kettős ugrás jobbra! Döfés!*»
 «*Kettős ugrás balra! Döfés!*»
 «*Lábhoz!*»

Menetek, fordulattal, döféssel és ütéssel
 összekötve. (Példák.)

«*Kézitusához kész!*»
 «*Indulj!*»
 «*Jobbra át! Döfés!*»
 «*Indulj!*»
 «*Balra át! Döfés!*»
 «*Hátra indulj!*»

«Jobbra át! Döfés!»
 «Hátra indulj!»
 «Balra át! Döfés!»
 «Jobbra indulj!»
 «Balra át! Döfés!»
 «Jobbra indulj!»
 «Jobbra át! Döfés!»
 «Balra indulj!»
 «Jobbra át! Döfés!»
 «Balra indulj!»
 «Balra át! Döfés!»
 «Indulj!»
 «Hátra arc! Puskaütés! Döfés!»
 «Jobbra indulj!»
 «Hátra arc! Döfés kitéréssel!»
 «Indulj!»
 «Félbalra át! Tusaütés! Döfés!» stb.
 «Lábhoz!»

Ugrások, fordulattal, döféssel és ütéssel összekötve. (Példák.)

«Kézitusához kész!»
 «Ugrás előre! Jobbra át! Tusaütés!
 Döfés!»
 «Ugrás hátra! Hátra arc! Döfés
 kitéréssel!»
 «Ugrás jobbra! Balra át! Puska-
 ütés! Döfés!»
 «Ugrás balra! Hátra arc! Tusaütés!
 Döfés!»
 «Váll-ra!»

Kettős ugrások, fordulattal, döféssel és ütéssel összekötve. (Példák.)

«Kézitusához kész!»
 «Kettős ugrás jobbra! Jobbra át!
 Tusaütés! Döfés!»
 «Kettős ugrás balra! Balra át! Pus-
 kaütés! Döfés!»
 «Kettős ugrás hátra! Hátra arc!
 Döfés kitéréssel!»
 «Töltényt rejts!»
 «Vigyázz!»
 «Szuronyt -le!»

Alkalmazó szuronyharc gyakorlatok.

75., 76., 77. p.

(Mindig bábuval vagy az oktatóval szembe.)

Háritások. (Csak állóhelyben.)

(A háritás abban áll, hogy a csendőr az ellenfél puskáját (vivópóznáját) erélyesen félreüti. — 70. p. Puskaütés. —)

«Kézitusához kész!»
 «Jobbra hárits!» (Puskaütés jobbra.)
 «Balra hárits!»
 «Mélyen jobbra hárits!» (Puskaütés mélyen.)
 «Mélyen balra hárits!»
 «Fejet jobbra hárits!» (Puskaütés jobbra, kissé felfelé mérve.)
 «Fejet balra hárits!»
 «Lábhoz!»

Háritások döféssel összekötve:

«A bábu előtt (előttem) kézitusához kész!»

«*Jobbra hárits! Döfés!*» (Puska-
ütés jobbra, döfés.)

«*Balra hárits! Döfés! Sziv!*»

«*Mélyen jobbra hárits! Döfés!*»

«*Mélyen balra hárits! Döfés kitő-
réssel!*»

«*Fejet jobbra hárits! Döfés! Nyak!*»

«*Fejet balra hárits! Döfés!*»

«*Töltényt rejts!*»

«*Vigyázz!*»

«*Szuronyt -le!*»

Ha a kiképzendő a szuronyharc alaki gyakorlatait már elsajátította, állítsa őt az oktató magával szembe (mindkét fél vivópóznával, védőfelszereléssel) és vezényszóval, jellel vagy magatartásával hajtassa végre a kiképzendővel a viszonyoknak legmegfelelőbb szuronyharc tevékenységet. Közben oktassa a kiképzendőt a szuronyharcra kapcsolatos csselfogásokra, gáncsvetésre, leleményességre és furfangra. Célja ennek az, hogy a kiképzendő a szuronyharc alaki gyakorlatait az adott viszonyok között helyesen végrehajtani és alkalmazni megtanulja.

E célból a kiképzendőt bábuk elé vagy közé is állíthatjuk, melyekre az oktató jelére vagy figyelmeztetőjére támadást hajt végre.

Pl.:

«*Elöttem 3 lépésre kézitusához kész!*»

Most az oktató döfést hajt végre,

amit a kiképzendő hárit (puskaütés) és azonnal visszadöf. Ezt az oktató háritja s közben oldalt ugorva, a kiképzendőre döf, gáncsot vet stb.

Vagy három bábu közé állítva a kiképzendőt:

«*A bábuk között kézitusához kész! A három bábu Önre támad és pedig A) bábu tusautéssel a fejére, B) bábu döféssel a nyakára, C) bábu rugással az altestébe. Hajrá!*» (vagy pedig fordítva, a gyarkorló támadással kezdje.)

Erre a kiképzendő ugrásokkal, fordulatokkal, a megfelelő háritásokkal, döféssel stb. villámgyorsan védekezik és utána a bábukra támad. (Vagy pedig fordítva, először támad s azután védekezik.)

78. p. Harcszerű szuronyharc gyakorlatok vivópóznával.

(Küzdőfelek a védőfelszerelést használják. — 52. p. g., 53. p. —)

Állóhelyből, minden testhelyzetből és nekifutással. Különböző terepen (árok, cserjés stb.) és minden napszakban.

Állítsuk az ellenfeleket egymással szembe 30—50 méterre és különböző erőelosztással, pl. 1—2 ellen, vagy 4—1 ellen stb. A rohamot «*Hajrá!*» vezényszóra kezdjük meg. A gyakorlat az egyik fél teljes legyőzésével ér véget, vagy «*Állj!*» vezényszóra előbb is.

79/a., 79/b.

Szuronytámadás.

Karhatalmi alkalmazásnál (ha zártrendben szuronytámadást kell végrehajtani) a «Szuronyt szegezz»-t a mozgás megkezdése előtt vezényeljük. (Bár célszerű lenne azt mozgásközben is gyakorolni.)

«Lábhoz» helyzetből:

(Bár az utasítás szövegéből arra lehet következtetni, hogy ezt a fogást csak «Lábhoz» helyzetből kell végrehajtani, de nézetem szerint végre lehet azt hajtani értelemszerűen «Súlyba», illetve «Vállra» helyzetből is.)

«Lábhoz!»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt szegezz!»

«Lábhoz!» («Lábhoz» vezényszóra a csendőr a puskát akként hozza tusával a jobb comb elé függélyes helyzetbe, hogy a felsőág jobbra legyen és azután a puskát lábhoz veszi. Értelemszerűen ugyanígy lehet a puskát «Súlyba», illetve «Vállra» helyzetbe is venni.)

«Szuronyt **-le!**»

Szuronytámadás zártrendben:

«N. Raj! Irány...! Egysoros vonalban sorakozó!»

«Lábhoz!»

«Szuronyt **-fel!**»

«Szuronyt szegezz!»

«Szuronytámadás az ellentálló népfőmeg széfoszlatására!»

«Raj in-**dulj!**»

«Raj **-állj!**»

«Lábhoz!»

«Szuronyt **-le!**»

80. p.

Rohamkéssel való harckiképzés.**Álaki gyakorlatok.**

85. p. Rohamkés fogás:

«Kézitusához kész» helyzetből, minden testhelyzetből, puská nélkül vagy puskával.

«Kézitusához kész» helyzetből:

«Kézitusához kész!»

«Rohamkés jobb kézbe!»

«Rohamkést rejts!» (Ezt a figyelmeztetőt a K. Sp. ut. nem említi, de használata — a rohamkés eltételére és a «Kézitusához kész» állás megszüntetésére — célszerű.)

«Kézitusához kész!»

«Rohamkés balkézbe!»

«Rohamkést rejts!»

Testhelyzetből:

(Testhelyzetben a «Rohamkést rejts!» figyelmeztetőre a csendőr elteszi a rohamkést, de a «Fel!» vezényszóig továbbra is testhelyzetben marad.)

«Térdre!» («Leülni», «Feküdj».)
 «Rohamkés jobbkezbe!»
 «Rohamkést rejts!»
 «Rohamkés balkézbe!»
 «Rohamkést rejts!»
 «Fel!»

Rohamkés szurás.

«Kézifusához kész!» helyzetből, minden testhelyzetből, puska nélkül vagy puskával.

«Kézifusához kész» helyzetből: (Példák.)

«A bábunál kézifusához kész!»
 «Rohamkés jobbkezbe!»
 «Felső szurás! Nyak! **Hajrá!**»
 «Rohamkést rejts!»
 «Kézifusához kész!»
 «Rohamkés balkézbe!»
 «Álsó szurás! **Hajrá!**»
 «Rohamkést rejts!»

Testhelyzetből: (Példák.)

«A bábutól 20 méterre térdre!»
 «Rohamkés jobbkezbe!» (Testhelyzetben marad.)
 «Felső szurás! Nyak! **Hajrá!**»
 (Neki ront.)
 «Rohamkést rejts!»
 «A bábutól 10 méterre leülni!»
 «Rohamkés balkézbe!»
 «Álsó szurás! **Hajrá!**»
 «Rohamkést rejts!»
 «A bábutól 15 méterre feküdj!»

«Rohamkés jobbkezbe!»
 «Álsó szurás! **Hajrá!**»
 «Rohamkést rejts!»

(Helyben, vagy közvetlen közletről a szurás felugorva hajtandó végre.)

Alkalmazó gyakorlatok:

86. p. Állóhelyből, minden testhelyzetből, puska nélkül vagy puskával.

Állítsuk az ellenfeleket egymással szembe 25—30 méterre.

Jelöljük meg a támadó és a védő felet. A rohamot «**Hajrá!**» vezényszóra kezdjük meg. A gyakorlat az egyik fél teljes legyőzésével ér véget, vagy «**Állj!**» vezényszóra előbb is.

11. §. A kézigránátharc.

102. p. Kézigránátdobó előgyakorlatok.

(Kézigránátot határozott cél nélkül dobni tilos. A célzott dobást felöltött gázárcal is gyakorolni kell.)

A kézigránát földre helyezése és kézbevétele.

Ütemezve:

- a) «Kézigránát a test elé!»
 «Egy!»
 «Kettő!»
 «Három!»
 «Kézigránát kézbe!»

Ütemezés nélkül:

- «Kézigránát a test elé!»
 «Kézigránát kézbe!»

Kézigránát sportszerű előgyakorlatok.

(Ha e gyakorlatokat kézigránáttal hajtjuk végre, úgy az oktató — még a gyakorlatok megkezdése előtt — jelölje meg a célokat, amelyekre a dobások történnek.)

Állóhelyből felszerelés nélkül.

Ütemezve:

- b) «Első számú gyakorlat!» (Gyakorló kézigránát nélkül, állóhelyzetből.)

«Egy!»

«Kettő!»

«Három!»

«Négy! — Öt!»

«Hat!»

- c) «Kézigránát kézbe!»

«Kézigránát a test elé!»

«Második számú gyakorlat!» (Gyakorló kézigránáttal, állóhelyzetből.)

«Egy!»

«Kettő!»

«Három!»

«Négy! — Öt!»

«Hat!»

«Kézigránátért!»

- d) «Kézigránát a test elé!»

«Harmadik számú gyakorlat!» (Gyakorló kézigránáttal, állóhelyzetből.)

«Egy!»

«Kettő!»

«Három! Négy! Öt!»

(A kézigránát felcsapódása után — figyelmeztetés nélkül — futásban siesen a csendőr kézigránátjáért és azután térjen vissza beosztásába.)

Ütemezés nélkül:

«Első számú gyakorlat!»

«**Hajrá!**»

«Kézigránát kézbe!»

«Kézigránát a test elé!»

«Második számú gyakorlat!»

«**Hajrá!**»

«Kézigránátért!»

«Kézigránát a test elé!»

«Harmadik számú gyakorlat!»

«**Hajrá!**»

(Kézigránátért figyelmeztetés nélkül.)

Futásból:

Állóhelyből vagy testhelyzetből.

Felszerelés nélkül vagy teljes felszereléssel.

«Negyedik számú gyakorlat!»

«**Hajrá!**»

(Kézigránátért figyelmeztetés nélkül.)

«Térdre!»

«Negyedik számú gyakorlat!»

«**Hajrá!**»

«Leülni!»

«Negyedik számú gyakorlat!»

«**Hajrá!**»

«*Feküdj!*»

«*Negyedik számú gyakorlat!*»

«*Hajrá!*»

103., 104., 105. p.

Dobójáték.

Állítsuk a kiképzendőket párosával — vagy többesben 6 lépés térközzel — kezdetben közelebb (15 m.), később fokozatosan távolabb (30—35—40 m.) egymással szembe (utoljára pedig dobassunk 10—5 m.-re.)

A dobó csendőr «*N. csendőr!*» felhívással nevével szólítsa azt, akire dobni szándékozik.

A dobójátékot «*Hajrá!*» vezényszóra kezdjük meg és «*Állj!*» vezényszóra szüntessék be. (Éme előgyakorlatnál a csendőr a «*kitérés*»-t is kell, hogy elsa-játítsa.)

Egyenkénti dobás. (Felszereléssel.)

Állóhelyből, testhelyzetből, mozgás közben. (A «*Dobás*» vezényszóra kidobott kézigránátok — feltételezett — robbanása után az előnyomulást, szökélést mindig azonnal folytatni kell. Csak ezután következik a «*kézigránátért*» figyelmeztető.)

Helyből:

«*Dobáshoz kész! Egyenest alak a fánál!*»

Dobás!»

«*Kézigránátért!*»

Helyből szökéléssel:

(Nagyobb távolságon [pl. 60 m.] levő célra.)

«*Dobáshoz kész! Egyenest a bokorban fekvő alak!*»

Szökelés előre!»

Dobás!»

«*Kézigránátért!*»

Testhelyzetből:

«*Térdre!*»

«*Dobáshoz kész! Egyenest alak a fánál!*»

Dobás!»

«*Kézigránátért!*»

«*Leülni!*»

«*Dobáshoz kész! Félbalra a bokorban alakok!*»

Dobás!»

«*Kézigránátért!*»

«*Feküdj!*»

«*Dobáshoz kész! Félbalra géppuska a bokorban!*»

Dobás!»

«*Kézigránátért!*»

Mozgásközben:

«*Menet! Irány . . .! In-dulj!*»

«*Dobáshoz kész! Egyenest géppuska a fánál!*»

Dobás!»

«*Kézigránátért!*»

«Futás! Irány . . .! In-dulj!»
 «Dobáshoz kész! Egyenest a fa közt
 bujkáló alak!
Dobás!»
 «Kézigránátért!»

106. p.

Osztagban.

Egyes dobás.

Állóhelyből:

«Dobáshoz kész! Egyenest a fasor-
 ban alakok!
Egyes dobás!» (Esetleg élénke-
 ben vagy lassabban.)
 «Dobást szüntess!» (108. p.)
 «Kézigránátért!»

«Dobáshoz kész! Félbalra az árok-
 ban gyalogosok!
 Két kézigránáttal!
Egyes dobás!»
 «Kézigránátért!»

Testhelyzetből:

«Térdre!»
 «Dobáshoz kész! Egyenest a bokor-
 ban alakok!
Egyes dobás!»
 «Dobást szüntess!»
 «Kézigránátért!»

«Feküdj!»
 «Dobáshoz kész! Félbalra a fasor-
 ban géppuska!
 Három kézigránáttal!»

Egyes dobás!
 «Kézigránátért!»

«Leülni!»
 «Dobáshoz kész! Féljobbra a fánál
 figyelő!
 Két kézigránáttal!
Egyes dobás!»
 «Kézigránátért!»

Összdobás.

Állóhelyből:

«Összdobáshoz kész! Egyenest a
 bokorban golyószóró!
Dobás!»
 «Kézigránátért!»

«Gránátosok összdobáshoz kész!
 Féljobbra alakok a földhányásnál!
Dobás!»
 «Kézigránátért!»

Testhelyzetből:

«Térdre!»
 «Összdobáshoz kész! Egyenest a
 bokorban alakok!
Dobás!»
 «Kézigránátért!»

«Leülni!»
 «Gránátosok összdobáshoz kész!
 Féljobbra a fasorban alakok!
Dobás!»
 «Kézigránátért!»

«Feküdj!»

«Összdobáshoz kész! Egyenest a bokorban gyalogosok!

Dobás!»

«Kézigránátért!»

Helyből szökeléssel:

(Nagyobb távolságon [pl. 60 m.] levő célra.)

«Feküdj!»

«Összdobáshoz kész! Egyenest a fasorban alakok!
Szökelés előre!»

«**Dobás!**»

«Kézigránátért!»

Mozgásközben:

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Összdobáshoz kész! Egyenest a bokorban golyószóró!

Dobás!»

«Kézigránátért!»

«Futás! Irány...! Raj in-dulj!»

«Összdobáshoz kész! Félbalra a ház mellett géppuska!

Dobás!»

«Kézigránátért!»

107. p. Felhívással:

«Egyenest a jegenyénél rejtőző figyelő!
N. csendőr!

Dobáshoz kész!

Dobás!»

«Kézigránátért!»

«Feküdj!»

«Félbalra a ház sarkánál golyószóró!
N. és N. csendőrök!

Három kézigránáttal!

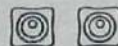
Egyes dobás!»

«Kézigránátért!»

(A kézigránát dobást ne csak állóhelyben, testhelyzetből felugorva, vagy mozgásközben gyakoroljuk, hanem minden testhelyzetben is, de ily esetben az oktató — még a gyakorlatok megkezdése előtt — hívja fel erre a gyakorlók figyelmét, nehogy felugorjanak.)

109. p.

A harcszerű kézigránát dobást fészkekre végrehajtott «Roham»-mal gyakoroljuk. (Gy. Gy. Sz. 2. füzet 18. §. VI. fejezet.)

A kardvívás.

(Vezérfonál a kardvívás oktatásához.
Cs—9.)

A vezénylő a gyakorlatokat kivont karddal vezényli. A gyakorlatok kizárólag szolgálati karddal végzendők.

Felállítás.

«N. Raj! Irány...! Egysoros vonalban sorakozó!»

«4 lépésre **-nyitódj!**» (Vagy támpont N. csendőr!, közép! vagy balszárny! 4 lépésre nyitódj), vagy

«N. Raj! Irány...! Vonalban sorakozó!»

«4 lépésre **-nyitódj!**» (vagy támpont N. csendőr!, közép!, vagy balszárny! 4 lépésre nyitódj)

«Első sor 4 lépést **in-dulj!**»

Állás és lábmozdulatok

Beosztásra.

«Vívni állás — **egy!** — **kettő!**»

«**Pihenj!**»

«Vigyázz! vívni — **állás!**»

«Kardot **rejts!**»

Beosztás nélkül:

«Vívni — **állás!**»

«**Pihenj!**»

«Vigyázz! vívni — **állás!**»

«Kardot **rejts!**»

Lábmozdulatok.

(Csak vívó állásból.)

«Vívni — **állás!**»

1. «**Dobbants!**»

Beosztásra.

2. «**Előre indulj! egy!** — **kettő!**»

3. «**Hátra indulj! egy!** — **kettő!**»

Beosztás nélkül.

2. «**Előre indulj!**»

«**Állj!**»

3. «**Hátra indulj!**»

«**Állj!**»

4. «**Előre -ugorj!**»

5. «**Hátra -ugorj!**»

Beosztásra.

6. «**Kitörj!** — **egy!**»

«**Helyre!** — **kettő!**»

Beosztás nélkül.

6. «**Kitörj!**»

«**Kardot rejts!**»

«**Pihenj!**»

IV. Vágások és szurás.

a) Karlendítési gyakorlatok arcállásból (csipőre tett balkézszel), vívó állásból és kitörési helyzetből.

Arcállásból:

«**Vigyázz!**»

1. «**Karlendítés a magas jobb vágásra! egy! kettő!**»

«**Tovább gyakorolni!**»

2. «**Karlendítés a fej vágásra! egy! kettő!**»

«**Tovább gyakorolni!**»

3. «Karlendítés a magas bal vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
4. «Karlendítés a balra vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
5. «Karlendítés a mély bal vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
6. «Karlendítés a szurásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
«Kardot rejts!»
«Pihenj!»

Vivóállásból:

- «Vigyázz! vivni — állás!»
1. «Karlendítés a magas jobb vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
  2. «Karlendítés a fej vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
  3. «Karlendítés a magas bal vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
  4. «Karlendítés a balra vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
  5. «Karlendítés a mély bal vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
  6. «Karlendítés a szurásra! egy! kettő!»

- «Tovább gyakorolni!»
«Pihenj!» vagy
«Kardot rejts!»
«Pihenj!»

Kitörési helyzetből:

«Vigyázz! vivni — állás!»
«Kiförj! — egy!»

1. «Karlendítés a magas jobb vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
2. «Karlendítés a fej vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
3. «Karlendítés a magas bal vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
4. «Karlendítés a balra vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
5. «Karlendítés a mély bal vágásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
6. «Karlendítés a szurásra! egy! kettő!»
«Tovább gyakorolni!»
«Helyre — kettő!»
«Pihenj!» vagy
«Kardot rejts!»
«Pihenj!»

b) Kardvágási gyakorlatok és szurás.

- «Vigyázz! vivni — állás!»
1. «Magasan jobbra -vágj!»

2. «Magasan balra -vágj!»
3. «Mélyen jobbra -vágj!»
4. «Mélyen balra -vágj!»
5. «Jobbra -vágj!»
6. «Balra -vágj!»
7. «Fejre -vágj!»
8. «Szurj!»
«Kardot rejts!»
«Pihenj!»

Kardvágási gyakorlatok és szurás fel- tüzött szuronyos puskával:

(Ha a parancsnok szintén puskával vonult ki, úgy vállazott puskával — rejtett karddal és rejtett szuronnyal — vezényel.)

- «Vigyázz!»
«Szuronyt -fel!»
«Vívni -állás!»

(Aszuronyos puskát szíjjával akassza bal alkarjára, bal kézzel markolja át a puskát a felső foglaltvány karika alatt s hozza ezt a kezét a bal melléhez s azután vegye fel a vívni állást.)

1. «Magasan jobbra -vágj!»
2. «Magasan balra -vágj!»
3. «Mélyen jobbra -vágj!»
4. «Mélyen balra -vágj!»
5. «Jobbra -vágj!»
6. «Balra -vágj!»
7. «Fejre -vágj!»
8. «Szurj!»

- «Kardot rejts!»
«Szuronyt -le!»
«Pihenj!»

V. Háritások.

Beosztásra.

- «Vigyázz! vívni — állás!»
1. «Jobbra hárits -egy!»
«Helyre -kettő!»
  2. «Balra hárits -egy!»
«Helyre -kettő!»
  3. «Mélyen jobbra hárits -egy!»
«Helyre -kettő!»
  4. «Mélyen balra hárits -egy!»
«Helyre -kettő!»
  5. «Fejet hárits -egy!»
«Helyre -kettő!»
  6. «Szurást jobbra -hárits!»
  7. «Szurást balra -hárits!»
«Pihenj!»

Beosztás nélkül:

- «Vigyázz! vívni — állás!»
1. «Jobbra -hárits!»
  2. «Balra -hárits!»
  3. «Mélyen jobbra -hárits!»
  4. «Mélyen balra -hárits!»
  5. «Fejet -hárits!»
  6. «Szurást jobbra -hárits!»
  7. «Szurást balra -hárits!»
«Kardot rejts!»

«Zárkózz!» (vagy támpont közép
balszárny vagy N. csendőr, zárkózz!)
(Zárkózás után a második sor lép-
jen sorközre.)

VI. Szabadvívás.

Teljes vivókészlettel felszerelve. Szabadvívók egymással szemben oly távolságra állanak fel, hogy még kitörés esetén se tudják egymást elérni.

A szabadvívás két ellenfélnek egymással tetszés szerinti mérkőzése, vezényszót tehát itt nem használunk. Célszerű azonban, ha a szabadvívásba való bevezetés végett kezdetben megjelöljük a támadót és a védőt s a végrehajtandó gyakorlatot.

Ezt először beosztásra, azután beosztás nélkül hajthatjuk végre.

(Példák.)

Beosztásra.

Első sor: Támadó.

Második sor: Védő.

«*Vívni — állás!*»

Támadó: «*Magasan jobbra vágj!*

Védő: *Balra háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Magasan balra vágj!*

Védő: *Jobbra háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Mélyen jobbra vágj!*

Védő: *Mélyen balra háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Mélyen balra vágj!*

Védő: *Mélyen jobbra háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Jobbra vágj!*

Védő: *Balra háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Balra vágj!*

Védő: *Jobbra háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Fejre vágj!*

Védő: *Fejet háríts!*

Egy! — Kettő!»

Támadó: «*Szurj!*

Védő: *Szurást jobbra háríts!*»

Támadó: «*Szurj!*

Védő: *Szurást balra háríts!*»

«***Pihenj!***»

Beosztás nélkül:

«*Vigyázz! vívni -állás!*»

Támadó: «*Magasan jobbra vágj!*

Védő: *Balra háríts!*»

Támadó: «*Magasan balra vágj!*

Védő: *Jobbra háríts!*»

Támadó: «*Mélyen jobbra vágj!*

Védő: *Mélyen balra háríts!*»

Támadó: «*Mélyen balra vágj!*

Védő: *Mélyen jobbra háríts!*»

Támadó: «*Jobbra vágj!*

Védő: *Balra háríts!*»

Támadó: «*Balra vágj!*

Védő: *Jobbra háríts!*»

Támadó: «*Fejre vágj!*

Védő: *Fejet háríts!*»

Támadó: «*Szurj!*

Védő: *Szurást jobbra háríts!*»

Támadó: «*Szurj!*

- Védő: *Szurást balra háríts!*
«Kardot rejts!»
«**Pihenj!**»
«Vigyázz! vivni -állás!»
- Támadó: «Magasan jobbra vágj!
Előre indulj!
- Védő: *Balra háríts!
Hátra indulj!
Rajta!»
«**Állj!**»*
- Támadó: «Fejre vágj!
Előre ugorj!
- Védő: *Fejet háríts!
Hátra ugorj!
Rajta!»*
- Támadó: «Szurj!
Balra háríts!
- Védő: *Szurást jobbra háríts!
Magasan jobbra vágj!
Rajta!»*
- Támadó: «Mélyen balra vágj!
Előre ugorj!
Szurást balra háríts!
- Védő: *Mélyen jobbra háríts!
Hátra ugorj!
Szurj!
Rajta!»
«Kardot rejts!»
«**Zárkózz!**»*

A cselgáncs.

(Testnevelési utasítás II. Rész. 6-c. füzet.)

A «*Testnevelési utasítás*»-nak a «*Cselgáncs*»-ra vonatkozó füzete vezényszavakat közelebbről nem jelöl meg. Cél szerű azonban, hogy «*az előgyakorlatok*»-at mindig, az egyes fogásokat pedig tökéletes begyakorlásukig (míg a gyakorlók «*haladók*»-nak nem tekinthetők) vezényszóra hajtsuk végre.

Az alább következő vezényszavak, melyek az őrparancsnokképző iskola anyagát ölelik fel, ezt a célt szolgálva lettek összeállítva. E vezényszavak mintájára könnyen állíthatók össze a cselgáncs utasítás többi pontjaira is vezényszavak.

A vezényszavaknál a zárójelek között levő számok az ütemek számát jelentik. (Az oktatónak azonban nem kell feltétlenül e füzetben közölt ütemek számához ragaszkodnia.)

Az egyes «*Előgyakorlatok*» és «*fogások*» első begyakorlásánál az ütemek vezénylésére hajtsuk azokat végre. Pl. «*Ujjizületi gyakorlat! Egy! Kettő! Három!*», vagy «*Kabátrögzítés! Első (második) sor védő! Egy! Kettő! Három!*»

Ha az egyes mozdulatok, illetve fogások végrehajtását a gyakorlók elsajátították, akkor az ütemelés elmarad s az «*előgyakorlatok*»-at vagy a «*fogások*»-at a «*Gyakorolni!*», illetve a «*Rajta!*» vezényszóra kezdjük meg.

Az «*Állj!*» vezényszóra a gyakorlók alapállásba helyezkednek.

A fogásokat ne mindig ugyanazzal a sorral (pl. első sorral) kezdessük, mert így a másik sor csak utánoz s a célt: a fogás gyors átértését és az ezt követő villámgyors végrehajtást mindegyik gyakorlónál nem fogjuk elérni.

«*Haladók*»-nál már csupán a védő (támadó) sort kell megnevezni s az oktató gyors vezényszavára (mely csupán a fogás megnevezéséből álljon) kell bármilyen fogást tévedés és hiba nélkül végrehajtani tudniok. (Pl. «*Első sor védő! Rendőrkarfogás!*») Legvégül pedig rendezünk szabad mérkőzéseket. (L! 32. p.)

A fogások mindig határozottak és villámgyorsak legyenek, tartsuk azonban szem előtt, hogy a szükséges elővigyázat elmulasztása súlyos sérülésekkel járhat. Már csak ez a körülmény is megköveteli az oktatótól a cselgáncs utasítás beható ismeretét.

Felállítás:

«*Támpont N. csendőr (jobb-, bal-szárny)! Cselgáncs gyakorlatokhoz nyitódj!*»

A nyitódást vonalból hajtsuk végre a «*Testnevelési utasítás II. Rész 2. füzet*»-ének 10. pontja szerint azzal az eltéréssel, hogy a második sor csak egy (és nem két) lépést lépjen hátra.

Előgyakorlatok.

51. p.
 «Ujjizületi gyakorlat!» (1, 2, 3.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
52. p.
 «Kéznyitás és csukás!» (1, 2, 3.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
53. p.
 «Első sor hátra-arc!»
 «Csuklófogás!» (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
54. p.
 «Leülni!»
 «Huzási gyakorlat jobb karral!»
 (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
 «Huzási gyakorlat bal karral!»
 (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
 «Huzási gyakorlat két karral!»
 (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
 «Huzási gyakorlat két karral fel-
 váltva!» (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»

55. p.
 «Nyomási gyakorlat!» (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
 «Fel!»
56. p.
 «Támaszkodási gyakorlat!» (1, 2, 3.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
 «Kiszorítási verseny!»
 «Rajta!»
 «Állj!»
 «Első sor hátra -arc!»
67. p.
 «Kézélerősítő gyakorlat!» (1, 2, 3, 4.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»
68. p.
 «Csuklóedző gyakorlat!» (1, 2, 3.)
 «Gyakorolni!»
 «Állj!»

Fogások.

82. p.
 «Első sor hátra -arc!»
 «Kabátrögzítés! Első (második) sor védő!» (L! 34. pontot és 82. pont 5. bekezdését.) (1, 2, 3.)
 «Rajta!»
 «Állj!»
 «Szerepcseré!» figyelmeztetőre a második (első) sor következik a fogás végrehajtására.

«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Kabátrögzítés ellenfogása! Első (második) sor támadó, második (első) sor védő!*» (1, 2.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

83. p.

«*Kabátrögzítés sérültek emelésére a kar befűzésével! Első (második) sor kezd!*» (1, 2, 3, 4.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

84. p.

«*Kabátrögzítés sérültek emelésére az alsó szegély kihuzásával! Első (második) sor kezd!*» (1, 2, 3, 4.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

88. p.

«*Gallérkivezetés! Első (második) sor védő!*» (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

138. p.

«*Első sor hátra -arc!*»«*Jobb- (bal-) kéz kiemelés! Első sor támadó, második sor védő!*» (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

142. p.

«*Torokvédelem karkeresztfézésel! Első sor támadó, második sor védő!*» (Az utasítástól eltérőleg a védő jobbkezzel a támadó jobbát, balkézzel pedig annak balkezét — és ne jobbkezét — kapja el. A támadó karjainak keresztbe feszítése csak így hajtható végre. L! a 10. ábrát is.) (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

143. p.

«*Torokvédelem kézleütéssel! Első sor támadó, második sor védő!*» (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

144. p.

«Egykezes fojtogatás elleni védekezés!

Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

147. p.

«Torokvédelem kar szétválasztással!

Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

170. és 173. p.

«Botütés ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

174. p.

«Botelkapás és kicsavarás! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

176. p.

«Rendörkézfogás! Első (második) sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

178. p.

«Rendörkarfogás! Első (második) sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

229. p.

«Első sor hátra -arc!»

«Ujjletépés hátulról való fojtogatás ellen! Második sor támadó, első sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

231. p.

«Hátulról fojtogatás ellen lábátrántás! Második sor támadó, első sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

241., 242., 243. p.

«Első sor hátra **-arc!**»

(második) sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

243/a.

«Karátracsavarás ellenfogása átbujással! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

243/b.

«Karátracsavarás ellenfogása kar-kiemeléssel! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

243/c.

«Karátracsavarás ellenfogása ellökéssel! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

243/d.

«Karátracsavarás ellenfogása kar-kirántással! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

254. p.

«Lábrahágás fölőspofonnal! Első (második) sor védő!» (1, 2.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

258. p.

«Mellen való rendőrfogás! Első (második) sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»«**Állj!**»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»«**Állj!**»

264., 265. p.

«*Lábrahágás és hanyattlökés tolópofonnal, azután mellen való rendőrfogással rögzítés a földön! Első (második) sor védő!*» (1, 2, 3, 4.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

267. p.

«*Lábrahágás és hanyattlökés tolópofonnal, azután megfordítás a lábfejnél fogva! Első (második) sor védő!*» (1, 2, 3, 4.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

275. p.

«*Első sor hátra -arc!*»«*Hátulról átfogás ellen védekezés!*»«*Második sor támadó, első sor védő!*» (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

290. p.

«*Első sor hátra -arc!*»«*Pofon ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!*» (1, 2.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

291. p.

«*Ökölvel verekedő ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!*» (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

292. p.

«*Ökölvívó (boxoló) ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!*» (1, 2, 3.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

294. p.

«*Birkózó ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!*» (1, 2.)«**Rajta!**»«**Állj!**»«*Szerepcsere!*»«**Rajta!**»«**Állj!**»

295. p.

«Bot ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

296. p.

a) «Szurás ellen védekezés! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

b) «Ütés ellen védekezés és felsőkulcs fogás! (300 p.) Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3, 4.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

300. p.

«Kés ellen védekezés! Első sor[†] támadó, második sor védő!» (1, 2, 3, 4.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

303. p.

«Kabáthárítás késsel támadó ellen! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

304. p.

«Alsószurás elleni védekezés! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Oldalszurás elleni védekezés! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

306., 307. p.

«Disztfoly elleni védekezés! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«**Rajta!**»

«Állj!»

«Első sor hátra -arc! Támpont N.

csendőr (jobb-, balszárny)! Zárkózz!
(Zárkózás után a második sor sorközre lép.)

Összetett gyakorlatok.

(L! 264., 265. és 267. p. alattit is.)

«Támpont N. csendőr (jobb-, balszárny)! Cselgáncs gyakorlatokhoz nyitódj!

«Első sor hátra -arc!»

«Jobbkéz kiemelés és karhátracsavarás átbujással! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3, 4.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Torokvédelem kézleütéssel és rendőrkarfogás! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3, 4, 5.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Karhátracsavarás ellenfogása átbujással és rendőrkarfogás! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Torokvédelem karszétválasztással és

mellen való rendőrfogás! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3, 4, 5.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Pofon ellen védekezés és rendőrkarfogás! Első sor támadó, második sor védő!» (1, 2, 3.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Első sor hátra -arc!»

«Hátulról átfogás ellen védekezés és rendőrkarfogás!» (1, 2, 3.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Első sor hátra -arc!»

«Szuras ellen védekezés, felsőkulcsfogás és gáncsvetés!» (1, 2, 3.)

«Rajta!»

«Állj!»

«Szerepcsere!»

«Rajta!»

«Állj!»

«Első sor hátra -arc!»

«Támpont N. csendőr (jobb-, balszárny)! Zárkózz!»

Szabadgyakorlatok.

(Testnevelési Utasítás II. rész testnevelési és sportágak 2. füzet.)

Általános szabályok.

7., 11., 12., 13. és 14. p.

E füzetben azok a gyakorlatok, melyeket általában mindenkinek tudnia kell, *-gal vannak megjelölve.

A gyakorlatok vezényszavai mellett zárjelben feltüntetett számok (Pl. 10—20-szor) közül a kisebb a kezdőtől követelhető legmagasabb követelményt, a nagyobb pedig a fokozatos haladás útján elérendő legmagasabb követelményt jelenti.

A gyakorlatok előmutatása céljából állítson az oktató 1—2 ügyes gyakorlót a többiekével azonos arccal az arcvonal elé. A gyakorlók kezdetben az oktató előszámlálására, később anélkül, az előmutatás szerint gyakoroljanak.

Mindenki önállóan gyakorol. Az egyformaság mellékes, a fegyelem azonban nélkülözhetetlen.

Mozgás közben a szabadgyakorlatok akként hajtandók végre, hogy minden lépésre 1—1 mozdulat (ütem) essen.

10. p. Vonalból vagy oszlopból

Felállítás.

«*Támpont N. csendőr! (Jobbalszárny!) Szabadgyakorlatokhoz nyitódj!*»

Vagy

«*Támpont N. csendőr! (Jobbalszárny!) X. lépésre! Szabadgyakorlatokhoz nyitódj!*»

A szabadgyakorlatokat azonban egyéb megfelelő alakzatokban is gyakorolhatjuk.

Vonalban a nyitódás után a második sor (oszlopban a hátsó sorok) lépjen 2 lépést hátra.

A társas gyakorlatoknál a tér- és távköz a szükséghez képest veendő fel.

1. §. Az állások.

Állóhelyben :

*16. p.

«*Vigyázz!*»

*17. p.

«*Pihenj!*»«*Vigyázz!*»

*18., 13. p.

«*Terpeszugrás!*» (1, 2. ütem vagy)«*Alapállás!*»«*Terpeszugrás! Rajta!*»«*Állj!*»

*19. p.

«*Mindkét térdrel térdre!*» (1, 2. vagy)«*Alapállás!*»

«Mindkét térdrel térdre! **Rajta!**»

«**Állj!**»

*21. p.

«Fekvőtámasz!» (1, 2.)

«**Alapállás!**» (1, 2.)

«Fekvőtámasz! **Rajta!**»

«**Állj!**»

*22. p.

«Hasra feküdj!» (1, 2, 3.)

«**Alapállás!**» (1, 2, 3.)

«Hasra feküdj! **Rajta!**»

«**Állj!**»

23. p.

«Fekvőtámasz jobbra (balra) oldalra!»
(1, 2, 3.)

«**Alapállás!**» (1, 2, 3.)

«Fekvőtámasz jobbra (balra) oldalra!»
Rajta!»

«**Állj!**»

24. p.

«Hátsó fekvőtámasz jobbra (balra)!»
(1, 2, 3.)

«**Alapállás!**» (1, 2, 3.)

«Hátsó fekvőtámasz jobbra (balra)!»
Rajta!»

«**Állj!**»

*25. p.

«Hanyatt feküdj!» (1, 2, 3.)

«**Alapállás!**» (1, 2, 3.)

«Hanyatt feküdj! **Rajta!**»

«**Állj!**»

*27. p.

«Csipőre!» (1, 2. vagy)

«**Alapállás!**»

«Csipőre! **Rajta!**»

«**Állj!**»

Menetközben:

«Menet! Irány...! Raj (szakasz)
in-dulj!» (Egyes kiképzésnél «*in-dulj!*»)

«Csipőre! **Rajta!**»

«**Állj!**» (Egyes kiképzésnél «**Gyakorlat állj!**»)

«Raj- (szakasz) **állj!**» (Egyes kiképzésnél «**Állj!**»)

2. §. Kartartások és kargyakorlatok.

Állóhelyben:

*29. p.

«Karok mellsőtartásba!» (1, 2, vagy)

«**Alapállás!**» (vagy «**Karokat helyre!**»)

«Karok mellsőtartásba! **Rajta!**»

«**Állj!**»

*30. p.

«Karok felsőtartásba!» (1, 2. vagy)

«**Alapállás!**»

«Karok felsőtartásba! **Rajta!**»

«**Állj!**»

*31 p.

«Karok oldalsófartásba!» (1, 2. vagy)
 «**Allapállás!**»
 «Karok oldalsófartásba! **Rajta!**»
 «**Állj!**»

*32. p.

«Karok hátsófartásba!» (1, 2. vagy)
 «**Alapállás!**»
 «Karok hátsófartásba! **Rajta!**»
 «**Állj!**»

*33. p.

«Tarkóra!» (1, 2. vagy)
 «**Alapállás!**»
 «Tarkóra! **Rajta!**»
 «**Állj!**»

*34. p.

«Vállhoz!» (1, 2. vagy)
 «**Alapállás!**»
 «Vállhoz! **Rajta!**»
 «**Állj!**»

Menetközben:

«Menef! Irány...! Raj in-dulj!»
 «Karok mellsőfartásba! **Rajta!**»
 «**Állj!**»
 «Karok felsőfartásba! **Rajta!**»
 «**Állj!**»
 «Karok oldalsófartásba! **Rajta!**»
 «**Állj!**»

«Karok hátsófartásba! **Rajta!**»«**Állj!**»«Tarkóra! **Rajta!**»«**Állj!**»«Vállhoz! **Rajta!**»«**Állj!**»

«Raj -állj!»

Mindkét térdrel térdre állásban:
 20., 29., 30., 31., 32., 33., 34. p.

«Mindkét térdrel térdre!»

«Karok mellsőfartásba! **Rajta!**»«**Állj!**»«Karok felsőfartásba! **Rajta!**»«**Állj!**»«Karok oldalsófartásba! **Rajta!**»«**Állj!**»«Karok hátsófartásba! **Rajta!**»«**Állj!**»«Tarkóra! **Rajta!**»«**Állj!**»«Vállhoz! **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

Hanyatt feküdj állásban:
 26., 29., 30., 31., 33., 34. p.

«Hanyatt feküdj!»

«Karok mellsőfartásba! **Rajta!**»

- «**Állj!**»
 «*Karok felsőtartásba!*» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «*Karok oldalsőtartásba!*» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «*Tarkóra!*» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «*Vállhoz!*» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «**Alapállás!**»

Állóhelyben:

- *36. p.
 «*Karok felsőtartásba, légzéssel!* (1, 2. vagy)» **Rajta!**
 «**Állj!**»
- *37. p.
 «*Terpeszugrás!*»
 «*Karok oldalsőtartásba!*»
 «*Szorítsd a karokat hátra!* (3—5-ször)
 (1, 2. vagy)» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «**Alapállás!**»
- *38. p.
 «*Terpeszugrás!*»
 «*Karok oldalsőtartásba!*»
 «*Körözz a karokkal előre (hátra)!*
 (10—20-szor)» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «**Alapállás!**»

- *39. p.
 «*Karok mellsőtartásba!*»
 «*Körözz a kézcsuklóval kifelé (befe-
 felé)!* (5—10-szer)
Rajta!
 «**Állj!**»
 «**Alapállás!**»
- *40. p.
 «*Karok mellsőtartásba!*»
 «*Markolj!* (5—10-szer) (1, 2. vagy)
Rajta!
 «**Állj!**»
 «**Alapállás!**»
- *41. p.
 «*Forgasd a karokat előre (hátra)!*
 (5—10-szer)
Rajta!
 «**Állj!**»

Menetközben:

- 39., 40., 41. p.
 «*Menet! Irány...!*» **Raj in-dulj!**
 «*Karok mellsőtartásba!*»
 «*Körözz a kézcsuklóval kifelé (befe-
 felé)!*» **Rajta!**
 «**Állj!**»
 «*Karokat helyre!*»
 «*Karok mellsőtartásba!*»
 «*Markolj!*» **Rajta!**

«**Állj!**»«**Karokat helyre!**»«*Forgasd a karokat előre (hátra)!***Rajta!**»«**Állj!**»«**Raj -állj!**»**3. §. Nyakgyakorlatok.**

*42. p. Állóhelyben :

«*Terpeszugrás!*»«*Karok hátsótartásba!*»«*Fordítsd a fejet jobbra (balra)!*(2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

*43. p.

«*Terpeszugrás!*»«*Karok hátsótartásba!*»«*Hajtsd a fejet előre és hátra!*(2—6-szor) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

*44. p.

«*Terpeszugrás!*»«*Karok hátsótartásba!*»«*Körözz a fejjel jobbra (balra)!*(2—6-szor) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

Mindkét térdrel térdre állásban.

20., 42., 43., 44. p.

«*Mindkét térdrel térdre!*»«*Karok hátsótartásba!*»«*Fordítsd a fejet jobbra (balra)!***Rajta!**»«**Állj!**»«*Hajtsd a fejet előre és hátra!***Rajta!**»«**Állj!**»«*Körözz a fejjel jobbra (balra)!***Rajta!**»«**Állj!**»«**Allapállás!**»

Hanyatt feküdj állásban :

26., 42., 43. p.

«*Hanyatt feküdj!*»«*Fordítsd a fejet jobbra (balra)!***Rajta!**»«**Állj!**»«*Hajtsd a fejet előre!* **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»**4. §. Törzsgyakorlatok.**

A) Hátizomgyakorlatok.

*47. p. Állóhelyben (légzéssel):

«*Terpeszugrás!*»

«*Karok felsőtartásba!*»
«*Hajolj előre!* (2—6-szor) (1, 2. vagy)

Rajta!»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

*48. p.

«*Terpeszugrás!*»

«*Karok felsőtartásba!*»

«*Hajolj hátra!* (2—5-ször) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

*49. p.

«*Terpeszugrás!*»

«*Karok felsőtartásba!*»

«*Dülj a törzssel előre!* (2—5-ször) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

50. p.

«*Terpeszugrás!*»

«*Karok felsőtartásba!*»

«*Hajolj hátra, emeld a sarkat!* (2—5-ször) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

(A hátrahajlás alatt a hátraesés megakadályozására esetleg a hátul levő ember az előllevőnek kézcsuklóját átfogja.)

51. p.

«*Mindkét térdrel térdre!*»

«*Csipőre!*»

«*Hajolj hátra!* (2—3-szor) (1, 2. vagy)

Rajta!»

«**Állj!**»

«**Karokat helyre!**»

20., 48. p.

«*Karok felsőtartásba!*»

«*Hajolj hátra!* (2—5-ször) (1, 2. vagy)

Rajta!»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

52. p.

«*Hasra feküdj!*»

«*Karok hátsótartásba!*» (Tarkóra!)

«*Emeld a törzset!* (2—5-ször) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

B) Oldalizomgyakorlatok.

Állóhelyben (légzéssel):

53. p.

(Alap- vagy terpeszállásból.)

«*Karok felső- (oldalsó) tartásba!*»

«*Hajolj oldalt jobbra (balra)!* (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

*54. p.

«Karak mellső- (felső vagy oldalsó) tartásba!»

«Fordítsd a törzset jobbra (balra)!

(2—5-ször) (1, 2. vagy) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

55. p.

«Terpeszugrás!»

«Karak felsőtartásba!»

«Forgasd a törzset jobbra (balra)!

(2—5-ször) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

56. p.

«Terpeszugrás!»

«Karak oldalsó tartásba!»

«Dülj a törzssel előre!»

«Fordítsd a törzset jobbra és balra!

(5—10) (1, 2. vagy) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

20., 53. p.

«Mindkét térdrel térdre!»

«Karak felső- (oldalsó) tartásba!»

«Hajolj oldalt jobbra (balra)! **Rajta!**»«**Állj!**»«**Karokat helyre!**»

20., 54. p.

«Karak mellső- (felső vagy oldalsó) tartásba!»

«Fordítsd a törzset jobbra (balra)!

Rajta!»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

C) Csipőizomgyakorlatok.

Állóhelyben:

*57. p.

«Csipőre!»

«Lendítsd a jobb- (bal) lábat előre és hátra! (2—5-ször) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

*58. p.

«Karak oldalsó tartásba!»

«Körözz a jobb- (bal) lábbal előre (hátra!) (3—6-szor) **Rajta!**»«**Állj!**»«**Alapállás!**»

Menetközben:

*57. p.

«Menet! Irány...! Raj in-dulj!»

«Csipőre!»

«Lendítsd a jobb (bal) lábat előre és hátra! **Rajta!**»«**Állj!**»

«**Karokat helyre!**»

«**Raj -állj!**»

D) Hasizomgyakorlatok.

Állóhelyben (légzéssel):

*59. p.

«**Hanyaff feküdj!**»

«**Tarkóra!**»

«**Emeld és süllyeszd a lábakat!** (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

60. p.

«**Körözz mindkét lábbal!** (2—6-szor)

Rajta!»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

*61. p.

(Társas gyakorlat. A segítő a gyakorlóval szemben mély térdhajlításban, kezeivel a gyakorló bokáit átfogja.)

«**Hanyaff feküdj!**»

«**Karok felsőtartásba!**»

«**Emeld és süllyeszd a törzset!** (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

62. p.

«**Hátsó fekvőtámasz!**»

«**Emeld a jobb- (bal) lábat (térdet)!** (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

5. §. Lábizomgyakorlatok.

Állóhelyben:

*63. p.

«**Csipőre!**»

«**Zárd össze a lábfejeket, emeld és süllyeszd a sarkat!** (15—20-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

*64. p.

«**Karok oldalsófartásba!**»

«**Emeld a bal- (jobb) térdet, forgasd a lábfejet!** (3—10-szer) **Rajta!**»

«**Állj!**»

«**Alapállás!**»

*65. p.

«**Hajlítsd a térdet, karok mellső fartásba!** (5—15-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

*66. p.

«**Karok mellsőtartásba!**»

«**Hajlítsd a térdet mélyen. Karok oldalsófartásba!** (5—15-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

*67. p.

«Emeld a bal- (jobb) térdet, fogd át az alsó lábszárat, szorítsd a combot a mellhez! (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«Állj!»

*68. p.

«Emeld a bal- (jobb) térdet, fogd át a talpat, szorítsd a combot a mellhez! (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«Állj!»

69. p.

(Két ember egymással szemben alapállásban.)

«Kézfogás!»

«Hajlítsd a térdet mélyen! (5—10-szer) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«Állj!»

«Alapállás!»

Hanyatt feküdj állásban:

26., 64., 67., 68. p.

«Hanyatt feküdj!»

«Karok oldalsótarfásba!»

«Emeld a bal- (jobb) térdet, forgasd a lábfejet! **Rajta!**»

«Állj!»

«Karokat helyre!»

«Emeld a bal- (jobb) térdet, fogd át

az alsó lábszárat, szorítsd a combot a mellhez! **Rajta!**»

«Állj!»

«Emeld a bal- (jobb) térdet, fogd át a talpat, szorítsd a combot a mellhez! **Rajta!**»

«Állj!»

«Alapállás!»

6. §. Összetett gyakorlatok.

*70. p. Állóhelyben:

«Fekvőtámasz!»

«Támaszba! (3—10-szer) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«Állj!»

«Alapállás!»

*71. p.

«Fekvőtámasz!»

«Hajlítsd és nyujtsd ki a karokat! (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«Állj!»

«Alapállás!»

72. p.

«Fekvőtámasz!»

«Hajlítsd a karokat és emeld a jobb- (bal) lábát! (2—5-ször) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«Állj!»

«Állj!»

«Alapállás!»

7. §. Egyensúlyozó gyakorlatok.

Állóhelyben :

73. p.

«*Karok felsőtartásba !*»
 «*Jobb- (bal) lábon mérleg előre !*
 (2—4-szer) (1, 2. vagy) **Rajta !**»
 «**Állj !**»
 «**Alapállás !**»

74. p.

«*Jobb- (bal) kar felsőtartásba !*»
 «*Mérleg jobb- (bal) oldalra !* (1—3-
 szor) (1, 2. vagy) **Rajta !**»
 «**Állj !**»
 «**Alapállás !**»

75. p.

«*Fekvőtámasz jobbra (balra) oldalra !*»
 «*Emeld a bal- (jobb) kart és lábat !*
 (2—6-szor) (1, 2. vagy) **Rajta !**»
 «**Állj !**»
 «**Alapállás !**»

8. §. A mozgás.

*77. p.

«*Tagozott menet !*»
 «**Egy !**»
 «**Kettő !**»
 «**Állj !**»

*79. p.

Tornász menetek :
 «*Menet ! Irány . . . ! Raj in-dulj !*»

*80. p. «*Csipőre !*»«*Lábujjra ! Rajta !*»«**Állj !**»«**Karokat helyre !**»

*81. p.

«*Csipőre !*»«*Sarokra ! Rajta !*»«**Állj !**»«**Karokat helyre !**»

*82. p.

«*Vállhoz !*»«*Körözz a vállal ! Rajta !*»«**Állj !**»«**Karokat helyre !**»

*83. p.

«*Csipőre !*»«*Fordítsd a törzset jobbra (balra) !***Rajta !**»«**Állj !**»«**Karokat helyre !**»

84. p. (A 80—83. p. alatti gyakorlatok egymással össze is köthetők.)

«*Csipőre, — Lábujjra, — Fordítsd a törzset ! Rajta !*»

«**Állj !**»«**Karokat helyre !**»

«*Vállhoz, — Sarokra, — Körözz a vállal ! Rajta !*»

«**Állj !**»

«**Karokat helyre!**»

«**Raj -állj!**»

9. §. A futást előkészítő gyakorlatok.

Állóhelyben:

*85. p.

«*Futást előkészítő kar és vállmunka!*
(10—20-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

*86. p.

«*Futást előkészítő lábmunka!* (10—
20-szor) (1, 2. vagy) **Rajta!**»

«**Állj!**»

*87. p.

«*Futógyakorlatok helyben!* **Rajta!**»

«**Állj!**»

Menetközben:

«*Futógyakorlatok lassu előrehaladás-
sal!* **Rajta!**»

«**Állj!**»

91. p.

«*Futás! Irány...! Raj in-dulj!*»

«*Lépést!*»

«*Raj -állj!*»

«*Támpont N. csendőr! (Jobb-bal-
szárny!) Zárkózz!*»

(Zárkózás után vonalban a második sor [oszlopban a hátsó sorok] sorközre fellép.)

Puskaforgató gyakorlatok.

(Katonai Sportutasítás 1. füzet 5. Függelék.)

1. §. Általában.

2. p.

A puskaforgató gyakorlatok csak a szabadgyakorlatok által eléggé előkészített és kidolgozott emberektől követelhetők.

2. §. Felállítás.

3. p. (vonalból vagy oszlopból.)

«Támpont N. csendőr! 2 méterre puskaforgató gyakorlatokhoz nyitódj!»

E vezényszóra a «Szabadgyakorlatok»-hoz «Nyitódj!» helyzetet kell felvenni. (Lásd T. U. II. R. 2. füzet, illetve az e füzet «Szabadgyakorlatok» 10. p. alatt tárgyaltakat.)

4. p.

«Puskát a test elé!»

«Vállra», «Lábhoz» és «Súlyba» alaphelyzetből.

«Vállra» alaphelyzetből:

«Puskát a test elé!» (1, 2, 3. ütem.)

5. p.

«Terpeszugrás!» (1, 2.)

7. p.

«Alapállás!» (1, 2, 3.)

(Ezután a puska mindig «Lábhoz» jön és a szabályos állás felvételük.)

«Lábhoz» alaphelyzetből:

«Puskát a test elé!» (1, 2, 3.)

«Terpeszugrás!»

«Alapállás!»

«Súlyba!» alaphelyzetből:

«Súly-ba!»

«Puskát a test elé!» (1, 2, 3.)

«Terpeszugrás!»

«Alapállás!»

3. §. Puskaforgató gyakorlatok mindkét karral.

8. p.

«Puskát a test elé!»

«Terpeszugrás!»

«Emeld és süllyeszd a puskát! (3—6-szor) (1, 2. vagy) Rajta!»

«Állj!»

«Alapállás!»

9. p.

«Puskát a test elé!»

«Puskát tarkóra! (6—12-szer) (1, 2. vagy) Rajta!»

«Állj!»

«Alapállás!»

10. p.

«Puskát a test elé!»

«Terpeszugrás!»

«Puskát felsőfartásba!»

«Dülj a törzssel előre! (2—5-ször) (1, 2. vagy) Rajta!»

«Állj!»

«Alapállás!»

11. p.

«Puskát a test elé!»

«*Terpeszugrás!*»
 «*Puskát felsőtartásba!*»
 «*Hajolj előre!* (2—6-szor) (1, 2. vagy)
Rajta!»
 «*Állj!*»
 «*Álapállás!*»

12. p.

«*Puskát a test elé!*»
 «*Puskát mellső (felső) tartásba!*»
 «*Fordítsd a törzset jobbra (balra)!*
 (2—5-ször) (1, 2. vagy) *Rajta!*»
 «*Állj!*»
 «*Álapállás!*»

13. p.

«*Puskát a test elé!*»
 «*Terpeszugrás!*»
 «*Puskát felsőtartásba!*»
 «*Hajolj hátra!* (2—5-ször) (1, 2. vagy)
Rajta!»
 «*Állj!*»
 «*Álapállás!*»

14. p.

«*Puskát a test elé!*»
 «*Terpeszugrás!*»
 «*Puskát felsőtartásba!*»
 «*Hajolj oldalt jobbra (balra)!* (2—
 6-szor) (1, 2. vagy) *Rajta!*»
 «*Állj!*»
 «*Álapállás!*»

15. p.

«*Puskát a test elé!*»
 «*Terpeszugrás!*»
 «*Puskát felsőtartásba!*»
 «*Forgasd a törzset jobbra (balra)!*
 (2—5-ször) *Rajta!*»

«*Állj!*»«*Álapállás!*»

16. p.

(Társasgyakorlat. A segítő a gyakorlóval szemben mély térdhajlításban, kezeivel a gyakorló bokáit átfogja.)

«*Hanyatt feküdj!*»«*Puskát a test elé!*»«*Puskát felsőtartásba!*»«*Emeld és sülyeszd a törzset!* (1, 2.
vagy) *Rajta!*»«*Állj!*»«*Álapállás!*»

4. §. Puskaforgató gyakorlatok a bal

17. p.

karral.

«*Puskát a test elé!*»«*Terpeszugrás!*»«*Puskát a bal kézbe!*» (1, 2.)

18. p.

«*Lökd a puskát előre (balra)!* (6—
12-szer) (1, 2. vagy) *Rajta!*»«*Állj!*»

19. p.

«*Lökd a puskát előre (balra) emeld
és sülyeszd!* (3—6-szor) (1, 2, 3,
4. vagy) *Rajta!*»«*Állj!*»

(E gyakorlatok befejeztével.)

20. p.

«*Puskát a test elé!*»«*Álapállás!*»

5. §. Puskaforgató gyakorlatok a jobb

21. p. karral.

«Puskát a test elé!»

«Terpeszugrás!»

«Puskát a jobb kézbe!» (1, 2.)

22. p.

«Lökd a puskát felfelé! (6—10-szer)

(1, 2. vagy) *Rajta!*»

«Állj!»

23. p.

«Lökd a puskát felfelé!

Lendítsd hátra és előre! (3—6-szor)(1, 2, 3, 4, 5. vagy) *Rajta!*»

«Állj!»

24. p.

«Lökd a puskát felfelé!

Lengesd jobbra-balra! (3—6-szor)(1, 2, 3, 4, 5. vagy) *Rajta!*»

«Állj!»

25. p.

«Lökd a puskát felfelé!

Sülyeszd a vállba célratartáshoz!

(3—6-szor) (1, 2, 3, 4, 5. vagy)

Rajta!»

«Állj!»

20. p. «Puskát a test elé!»

«Alapállás!»

6. §. Puskaforgató gyakorlatok két puskával és mindkét karral.

E gyakorlatok megkezdése előtt célszerű a gyakorló sort (sorokat) előzőleg kijelölni.

26. p.

Ha vonalból vagy oszlopból történt a felállítás, akkor:

«Puskaforgató gyakorlatok két puskával! Puskákat a kézbe!»

vezényszóra a gyakorló sor a nem gyakorló sorral szembefordul, majd mindkét sor bal lábbal kilépve, a gyakorló sor átveszi, illetve a nem gyakorló sor átadja a puskákat, aminek megtörténte után a gyakorló sor az eredeti arcvonalba visszatér.

27. p.

«Lökd a puskákat előre (oldalt)! (6—

12-szer) (1, 2. vagy) *Rajta!*»

«Állj!»

28. p.

«Lökd a puskákat előre (oldalt)!

Emeld és sülyeszd! (3—6-szor) (1,2, 3, 4. vagy) *Rajta!*»

«Állj!»

A gyakorlatok befejeztével.

«Puskát átvenni!»

figyelmeztetőre a 26. pont alatt tárgyalt eljárással az egyes sorok a puskákat átadják, illetve átveszik.

«Alapállás!»

«Váll-ra!»

«Támpont N. csendőr! Zárkózz!»

(Zárkózás után a második sor [oszlopban a hátsó sorok] sorközre fellép.)

**A helyőrségi szolgálatban, ün-
nepségeknél és diszelgéseknél
előforduló fogások, mozdulatok
és alakzatváltoztatások a sza-
kaszig bezárólag.**

(Gy. Gy. Sz. 4. Füzet. Függelék.)

(134. p.)

Imához.
Puska nélkül:
«*Imá-hoz!*»
«*Imá-tól!*»

Puskával:
A vezényszó előtt a parancsnok a puskát vétesse «*Lábhoz!*»
«*Imá-hoz!*»
«*Imá-tól!*»

(135. p.)

Térdre imához.
Puska nélkül:
(2. füzet 13. p. szerint.)
«*Térdre imá-hoz!*»
«*Fel!*»

Puskával:
(2. füzet 50. p. szerint.)
Vállra helyzetből:
«*Térdre imá-hoz!*»
«*Fel!*»
«*Súly-ba!*»

Súlyba helyzetből:
«*Térdre imá-hoz!*»
«*Fel!*»
(A tetszetőség szempontjából célszerűbb vállra, illetve súlyba helyzetből a vezényszó előtt a puskát lábhoz véteni.)

Lábhoz helyzetből:

«*Térdre imá-hoz!*»
«*Fel!*»
«*Váll-ra!*»

(136. p.)

Eskühöz.
Csak «*Vállra*» helyzetben vezényelhető.
«*Eskü-höz!*»
«*Sapkát -fel!*»
vagy:
«*Kalapot -fel!*»

(137. p.)

A raj és szakasz alakzatai között még a következő alakzatváltoztatásokat vezényelhetjük:

- a) Vonalból egysorba (csak állóhelyben).
«*Egy sor-ba!*»
vagy:
«*Támpont N. csendőr! Egy sor-ba!*»
- b) Egysorból vonalba (csak állóhelyben).
«*Két sor-ba!*»
vagy:
«*Támpont N. csendőr! Két sor-ba!*»

Fogadás szemlénél, a gyakorlathoz való kivonulás alkalmával.

A raj vonalban álljon fel, parancsnoka a fogadósárny előtt 5 lépésre.

(Értelemszerűen az E-5. 4. füzet 201. pont 1. és 12. bek., valamint a 4. füzet 138. pont 1. és 2. bek. szerint.)

Ha a szemléttartó előljáró érkezésekor a rajt 50 lépésre megközelítette, «*Puskával tisztelegj!*» *Raj jobbra (balra) -nézz!*»-t vezényeljen a rajparancsnok. (E-5. 4. füzet 190. c. p.)

A rajparancsnok csupán «*Jobbra (balra) nézz!*»-t hajtson végre és ne a «*Puskával tisztelegj!*» fogást (E-5. 4. füzet 191. p. és E-5. 2. füzet 41. p. 2. bek.)

Ha a fogadásnál a szakaszparancsnok is jelen van, de nem parancsnokol, a fogadó szárnyon álljon fel (E-5. 4. füzet 205. p.) s ha karddal van felszerelve, csupán tiszteleg (rejtett karddal). Ha puskával van felszerelve, úgy viselkedik, mint a rajparancsnok, vagyis a «*Puskával tisztelegj!*» fogást nem hajtja végre, mert nem tartozik a raj kötelékébe. Különben is az egyes csendőr «*Puskával tisztelegj!*» fogást csak «*őr*» minőségben és akkor is csak katonaállományu tiszti előljárója előtt teljesít. Eszerint tehát a szakaszparancsnok, ha puskával volna felszerelve, csak «*Jobbra (balra) nézz!*»-t hajtson végre (E-5. 4. füzet 146. p.).

(Itt megjegyezni kívánom, hogy a Gy. Gy. Sz. 4. f. [138. p. és 50. §.] a szakasznál kisebb egységeknek az elrendelt diszszemléknél való mikénti megalakulására nem nyújt elegendő támpontot.

Nézetem szerint nem szükséges, hogy a szakasznál kisebb egységek altiszti parancsnokai a fogadásnál a tiszteletadás vezénylése után a szemléttartónak elébe menjenek és őt a szemle alatt kísérik. A megalakulásra nézve véleményem az, hogy ezek az egységek a szakaszhoz hasonlóan és e füzet „Függelék“-ében adott utmutatások szerint alakuljanak meg. [Vonal, illetve egysoros vonal.]

**Lovas csendőrök
kiképzése.**

A vezényszó és a gyakorlatok súlykolása.

(L. Gy. Sz. 1. füzet 4. §. és a 6. §. lábjegyzete alapján.)

Zártrendben elvileg vezényszavakat használunk, melyek rendszeren két részből — *a figyelmeztetőből és a végrehajtást elrendelő szóból, vagy szótagból* — állnak.

A figyelmeztetőt vontatva és halkán, a végrehajtást elrendelő szót vagy szótagot gyalog gyakorlatoknál röviden, élesen és nyomatékkal, lóháton való gyakorlatoknál kissé vontatobban és nyomatékkal ejtjük ki. (Pl. «*Karabélyt a hátra!*» vezényszónál a «*Karabélyt a hát-*» figyelmeztetőt úgy gyalog mint lóháton való gyakorlatoknál vontatva és halkán, míg a «*ra!*» végrehajtást elrendelő szótagot gyalog gyakorlatoknál röviden, élesen és nyomatékkal, lóháton való gyakorlatoknál pedig kissé vontatottabban és nyomatékkal kell kiejteni.

A vezényszavakra és a gyakorlatok súlykolására vonatkozó egyéb határozványok, a gyalogsági vezényszavaknál alkalmazott határozványokkal értelemszerűen megegyeznek. (L! «A vezényszó és a gya-

korlatok súlykolása» fejezetet a gyalogsági résznél.)

Az 1927. évi március hó 30-án kelt 120.069/eln. VI. c. 1927. számú belügyminiszteri rendelet értelmében a lovas csendőr legénység lóról szállva a gyalogsági gyakorlati szabályzat szerint gyakorol és működik. Ezért az egyes lovas csendőr gyalog kiképzésénél a L. Gy. Sz. 2. füzet egyes részeit (vezényszavait, mint pl. a 9. §. stb.) mellőzöm, mely körülményre a figyelmet a vonatkozó részeknél külön is felhivom.

Az egyes lovas csendőr kiképzése.

(L. Gy. Sz. 2. füzet III. fejezet.)

A) Gyalog.

(A 9. §. mellőzve. L! 213. old. utolsó bek.)

10. §. Kiképzés karabéllyal.

II. Karabélyfogások.

Hátra csatolt karabély állásból:

(39. p.) «*Karabélyt -fogj!*» (1, 2, 3. ütem)

Kézbe vett karabély állásból:

(40. p.) «*Karabélyt a hát-ra!*»

(III. Testhelyzetek fejezet mellőzve.

L! 213. old. utolsó bek.)

IV. Töltés és töltényrejtés.

Hátra csatolt karabély állásból:

47. p. «*Tölteni!*»

48. p. «*Tölts!*» (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.)

49. p. «*Töltényt -rejts!*» (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.)

Kézbe vett karabély állásból:

«*Karabélyt -fogj!*» (1, 2, 3.)

47. p. «*Tölteni!*»

48. p. «*Tölts!*» (1, 2, 3, 4, 5.)

49. p. «*Töltényt -rejts!*» (1, 2, 3, 4, 5.)

50. p. «*Karabélyt vizsgá-ra!*» (1, 2, 3, 4, 5.)

Hátra csatolt karabély állásból:

50. p. «*Karabélyt vizsgá-ra!*» (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.)

(A karabély megvizsgálása után vegye a csendőr a karabélyt «*kézbe vett*» állásba és parancs nélkül helyezkedjék «*Pihenj*» állásba.)

«*Vigyázz!*»

(A karabély tüzetesebb megvizsgálása «*Karabélyt vizsgára*» vezényszó nélkül «*kézbe vett*» helyzetből, «*Pihenj*» állásban, a karabélyok egyenkénti elvételevel történik.)

V. A szurony feltüzése és levétele.

Csak «*kézbe vett*» karabély állásból:

54. p. «*Szuronyt -fel!*» (1, 2, 3.)

55. p. «*Szuronyt -le!*» (1, 2, 3.)

(Minden testhelyzetben és mozgás közben is gyakoroltassuk.)

(VI. Mozgás és testfordulatok fejezet mellőzve. L! 213. old. utolsó bek.)

12. §. Kiképzés pisztollyal.

66. p. «*Tölteni!*»

67. p. «*Töltényt -rejts!*»

69. p. Ha a csendőr a pisztolyt másnak adja át vagy a tokba rejti, azt mindig biztosítania kell.

Átadásnál az átadónak mindig jeleznie kell: «Üres és biztosított!» vagy «Töltött és biztosított!»

B) Lóháton.

16. §. Kiképzés fegyverekkel.

I. Ülés.

(109. p.) «Vigyázz!»

(110. p.) «Pihenj!»

(113. p.) «N. csendőr hozzám!»

(114. p.) «Végeztem!»

II. Fővetés és tisztelgés.

(115. p.) «Jobbra -nézz!»

(116. p.) «Vi-gyázz!»

(115. p.) «Balra -nézz!»

(116. p.) «Vi-gyázz!»

III. Fegyverfogások.

(118. p.) «Kardot -ránts!» («Roham!»)

119. p. «Kardot -rejts!»

120. p. «Karabélyt -fogj!»

121. p. «Karabélyt a hát-ra!»

122. p. «Tölteni!» (Csak kézbe vett karabély helyzetből.)

123. p. «Tölts!»

«Karabélyt a hát-ra!»

«Karabélyt -fogj!»

124. p. «Töltényt -rejts!»

«Karabélyt a hát-ra!»

Pisztollyal.

125. p.

«Tölteni!»

«Töltényt -rejts!»

IV. Lóra és lóról szállás.

«Lóra!»

«Lóról!»

A lovas raj.

(L. Gy. Sz. 2. füzet IV. fejezet.)

19. §. A raj zártrendje.**II. A sorakozás és gyülekezés.**

Állóhelyben es mozgásközben. Ha mozgás közben sorakoztat (gyülekeztet) a rajparancsnok, lépésben lovagoljon.

(166. p.) A «Sorakozó»-t elvileg ügetésben, a «Gyülekező»-t mindig vág-tában hajtjuk végre.

(167. p.) «N. -raj! Irány...! — Vonalban sorakozó!»

170. p. «Oszolj lépést! — Indulj!»

(167. p.) «N. -raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!» (Mozgásközben)

170. p. «Oszolj!» (Mozgásközben.)

(167. p.) «N. -raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

170. p. «Oszolj ügétést!» (Mozgásközben fokozott jármóddal.)

(167. p.) «N. -raj! Irány...! — Egyesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

170. p. «Oszolj vágat!» (Mozgásközben fokozott jármóddal.)

(167. p.) «N. -raj! Gyülekező!»

170. p. «Oszolj ügétést! — Indulj!»

III. Felállítás.

Az első felállítás két sorban állóhelyben történik.

169. p. «Sorakozó!»

Raját a következők szerint állítsa össze:

- a) az első sorban 6 lovas legyen,
- b) az első sorban csak sötét színű lovak álljanak,
- c) rajparancsnok helyére a rajparancsnok helyettes álljon, utóbbi helyére a következő második sorbeli áll,
- d) névszerint megjelölje «rajközép»-et,
- e) beosztja a rajt két félrajba,
- f) vezényli:

165. p. «Beosztás!»

g) kijelöli a lótartókat.

IV. Lóról — és lóraszállítás.

Minden alakzatban:

171. p. «Lóról!»

172. p. «Lóra!»

V. Felállítási segédeszközök.

a) Igazodás.

Vonalban:

176. p. «Igazodás!»

«Vi-gyázz!»

«Oszolj lépést! — Indulj!»

Oszlopalakzatokban:

«N. -raj! Irány...! Félrajoszlopban sorakozó!»

176. p. «**Igazodás!**»

«**Vi-gyázz!**»

«**Oszolj ügetést! — Indulj!**»

«**N. -raj! Irány...! Kettesével sorakozó!**»

«**Igazodás!**»

«**Vi-gyázz!**»

b) Hátraléptetés és oldalzás.

177. p.

«**Hátra -lépj!**»

«**Állj!**»

«**Oldalzás jobbra — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Oldalzás balra — Indulj!**»

«**Állj!**»

VI. Mozgás.

a) Árcvonalmenet.

178. és 181. p.

«**Irány...! Lépést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Irány...! Ügetést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Irány...! Vágtát! — Indulj!**»

«**Állj!**»

b) Kanyarodás «Vonal»-ban.

Állóhelyből:

184. és 187. p.

«**Kanyarodás jobbra! Lépést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás balra! Lépést! — Indulj!**»

«**Egye-nest! Irány...!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás jobbra! Ügetést! — Indulj!**»

«**Egye-nest! Irány...!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás balra! Ügetést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás jobbra! Vágtát! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás balra! Vágtát! — Indulj!**»

«**Egye-nest! Irány...!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás féljobbra! Lépést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás félbalra! Lépést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás féljobbra! Ügetést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«**Kanyarodás félbalra! Ügetést! — Indulj!**»

«**Állj!**»

«Kanyarodás féljobbra! Vágtát! —
Indulj!»

«**Állj!**»

«Kanyarodás félbalra! Vágtát! —
Indulj!»

«**Állj!**»

«Átkanyarodás! Lépést! — **Indulj!**»

«**Állj!**»

«Átkanyarodás balra! Lépést! — **Indulj!**»

«**Állj!**»

«Átkanyarodás! Ügetést! — **Indulj!**»

«**Állj!**»

«Átkanyarodás balra! Ügetést! —
Indulj!»

«**Állj!**»

«Átkanyarodás! Vágtát! — **Indulj!**»

«Egye-**nest!** Irány . . .!»

«**Állj!**»

«Átkanyarodás balra! Vágtát! —
Indulj!»

«**Állj!**»

Menetközben: (Minden jármódban.)

185. p.

«Irány . . .! Lépést! — **Indulj!**»

«Kanyarodás jobbra! — **Indulj!**»

«Egye-**nest!** Irány . . .!»

«Kanyarodás balra! — **Indulj!**»

«**Állj!**»

«Irány . . .! Lépést! — **Indulj!**»

«Kanyarodás féljobbra! — **Indulj!**»

«Egye-**nest!** Irány . . .!»

«Kanyarodás félbalra! — **Indulj!**»

«Egye-**nest!** Irány . . .!»

«Átkanyarodás! — **Indulj!**»

«Egye-**nest!** Irány . . .!»

«Átkanyarodás balra! — **Indulj!**»

«**Állj!**»

Irányváltoztatással. (Minden jármódban.)

«Irány . . .! Ügetést! — **Indulj!**»

188. p. «Irány . . .!»

«**Oszolj!**»

c) Mozgás oszlopalakzatokban.

Állóhelyből:

«N. raj! Irány . . .! — Keftesével sorakozó!»

190. p. «Irány . . .! Lépést! — **Indulj!**»

«Jobbra kanya-**rodj!** Irány . . .!»

«**Állj!**»

«Irány . . .! Vágtát! — **Indulj!**»

«Balra kanya-**rodj!** Irány . . .!»

Menetközben:

190. p. «Jobbra kanya-**rodj!** Irány . . .!»

«Balra kanya-**rodj!** Irány . . .!»

«**Oszolj!**»

VII. Alakzatváltoztatások.

Az alakzatváltoztatás mindig előre felé történik.

Fejlődés.

«Egyesével» alakzattól.

Ha eltér a menet jármódjától:

«N. raj! Irány . . .! — Egyesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

(192. p.) «Kettesével! Ügetést! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Félrajoszlop! Vágtát! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Vonal! Ügetést! — Indulj!»

(193. p.) «Éltagosztag -állj!»

«Oszolj lépést! — Indulj!»

Ugyanazon jármódban:

«N. raj! Irány . . .! — Egyesével sorakozó!»

«Irány . . .! Ügetést! — Indulj!»

(192. p.) «Kettesével! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Ügetést!»

«Félrajoszlop! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Ügetést!»

«Vonal! — Indulj!»

(193. p.) «Éltagosztag -állj!»

«Oszolj lépést! — Indulj!»

«Kettesével» alakzattól.

Ha eltér a menet jármódjától:

«N. raj! Irány . . .! — Kettesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

(192. p.) «Félrajoszlop! Ügetést! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Vonal! Vágtát! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Oszolj!»

Ugyanazon jármódban:

«N. raj! Irány . . .! — Kettesével sorakozó!»

«Irány . . .! Ügetést! — Indulj!»

(192. p.) «Félrajoszlop! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Ügetést!»

«Vonal! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Oszolj!»

«Félrajoszlop» alakzattól.

Ha eltér a menet jármódjától:

«N. raj! Irány . . .! — Félrajoszlopban sorakozó!» (Mozgásközben.)

(192. p.) «Vonal! Ügetést! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Oszolj!»

Ugyanazon jármódban:

«N. raj! Irány . . .! — Félrajoszlopban sorakozó!»

«Irány . . .! Ügetést! — Indulj!»

(192. p.) «Vonal! — Indulj!»

«Irány . . .!»

«Oszolj!»

A rajparancsnok az új irányt a fejlődés befejezése után jelöli meg.

Lépésben való fejlődések csak akkor engedhetők meg, ha szűk a hely vagy a talajviszonyok kedvezőtlenek (kövezet stb.).

Fejlődés az oldalba.

«Egyesével» alakzatból.

Ha eltér a menet jármódjától:

«N. raj! Irány...! — Egyesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

(193. p.) «Jobbra kanya-rodj! Irány...!»
 «Kettesével! Ügetést! — Indulj!»
 «Balra kanya-rodj! Irány...!»
 «Félrajoszlop! Vágtát! — Indulj!»
 «Balra kanya-rodj! Irány...!»
 «Vonal! Ügetést! — Indulj!»
 «Oszolj!»

Ugyanazon jármódban:

«N. raj! Irány...! — Egyesével sorakozó!»

«Irány...! Ügetést! — Indulj!»

(193. p.) «Balra kanya-rodj! Irány...!»
 «Kettesével! — Indulj!»
 «Jobbra kanya-rodj! Irány!»
 «Félrajoszlop! — Indulj!»
 «Jobbra kanya-rodj! Irány!»
 «Vonal! — Indulj!»
 «Oszolj ügetést!»
 «Kettesével» alakzatból.

Ha eltér a menet jármódjától:

«N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

(193. p.) «Balra kanya-rodj! Irány...!»
 «Félrajoszlop! Ügetést! — Indulj!»
 «Jobbra kanya-rodj! Irány...!»
 «Vonal! Vágtát! — Indulj!»
 «Oszolj!»

Ugyanazon jármódban:

«N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!»

«Irány...! Ügetést! — Indulj!»

(193. p.) «Jobbra kanya-rodj! Irány...!»
 «Félrajoszlop! — Indulj!»
 «Balra kanya-rodj! Irány...!»
 «Vonal! — Indulj!»
 «Oszolj!»

«Félrajoszlop» alakzatból.

Ha eltér a menet jármódjától:

«N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!» (Mozgásközben.)

(193. p.) «Balra kanya-rodj! Irány...!»
 «Vonal! Ügetést! — Indulj!»
 «Oszolj!»

Ugyanazon jármódban:

«N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!»

«Irány...! Ügetést! — Indulj!»

(193. p.) «Jobbra kanya-rodj! Irány...!»
 «Vonal! — Indulj!»

Szakadozás.

Helyből vagy mozgásközben.

«Vonal» alakzathoz:

(192. p.) «Félrajoszlop! Ügetést! — **Indulj!** — Irány...!»

«**Állj!**»

«Kettesével! Lépést! — **Indulj!** — Irány...!» (helyből!)

«Egyesével! Ügetést! — **Indulj!** — Irány...!»

«**Oszolj!**»

«Félrajoszlop» alakzathoz:

«N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!» (Mozgásközben.)

(192. p.) «Kettesével! Ügetést! — **Indulj!** — Irány...!»

«Egyesével! Vágtát! — **Indulj!** — Irány...!»

«**Oszolj!**»

«Kettesével» alakzathoz:

«N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

(192. p.) «Egyesével! Ügetést! — **Indulj!** — Irány...!»

«**Oszolj!**»

Szakadozás az oldalba.

«Vonal» alakzathoz.

«N. raj! Irány...! — Vonalban sorakozó!» (Mozgásközben.)

(194. p.) «Félrajoszlop! Ügetést! — **Indulj!** Balra kanya-rodj! Irány...!»

«Kettesével! Vágtát! — **Indulj!** Jobbra kanya-rodj! Irány...!»

«Egyesével! Vágtát! — **Indulj!** Jobbra kanya-rodj! Irány...!»

«**Oszolj!**»

«Félrajoszlop» alakzathoz.

«N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!» (Mozgásközben.)

(194. p.) «Kettesével! Ügetést! — **Indulj!** Balra kanya-rodj! Irány...!»

«Egyesével! Vágtát! — **Indulj!** Jobbra kanya-rodj! Irány...!»

«**Oszolj!**»

«Kettesével» alakzathoz.

«N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!» (Mozgásközben.)

(194. p.) «Egyesével! Ügetést! — **Indulj!** Jobbra kanya-rodj! Irány...!»

«**Állj!**»

«**Oszolj** lépést! — **Indulj!**»

Alakzatváltoztatás «Sorakozóval».

(194. p.)

«Vonal» alakzathoz.

«N. raj! Irány...! — Vonalban sorakozó!»

«**Oszolj** lépést! — **Indulj!**»

«N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!»

- «Oszolj ügetést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!»
 «Oszolj ügetést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Egyesével sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»

«Félrajoszlop» alakzatból:

- «N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!»
 «Oszolj ügetést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Vonalban sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Egyesével sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»

«Kettesével» alakzatból:

- «N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!»
 «Oszolj ügetést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Vonalban sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Egyesével sorakozó!»

«Egyesével» alakzatból:

- «Oszolj ügetést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Vonalban sorakozó!»
 «Oszolj ügetést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Félrajoszlopban sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»
 «N. raj! Irány...! — Kettesével sorakozó!»
 «Oszolj lépést! — Indulj!»

VIII. Fegyverfogások.

(195. p.)

- «Kardot **-ránts!**»
 «Kardot **-rejts!**»
 «Karabélyt **-fogj!**»
 «Karabélyt a **hát-ra!**»
 «**Tölteni!**»
 «**Tölts!**»
 «Karabélyt a **hát-ra!**»
 «Karabélyt **-fogj!**»
 «Töltényt **-rejts!**»
 «Karabélyt a **hát-ra!**»

A lovasraj harcrendje, karhatalmi alkalmazásnak megfelelően.

A lovasraj harcrendje, karhatalmi alkalmazásnak megfelelően.

(L. Gy. Sz. 2. füzet, IV. fejezet.)

20. §. II. Harcalakzatok.

209. p.

A «*csatárlánc*» alakításánál az egyes lovascsatárok értelemszerűen mint a gyalograjnál (L! gyalogsági részt) ugyanazon helyekre kerülnek, az él- vagy jobb félraj jobbra, a vég- bal félraj balra fejlődik. Rajparancsnok helyettes a 2. karabélyos félraj mögött.

A csatárlánc megalakítását gyakorolnunk kell a «*zártrend*» összes alakzataiból, ezenkívül a «*csatárosszlop*» és «*csatárcsoport*»-ból is. Minden megalakítás előrefelé történik.

Parancs példák.

219. p.

«*Roham! — Csatárlánc!*»

«*Roham! — Csatárlánc! — Hat!*»

«*Roham! — Csatárlánc! — Az utca szélességében!*»

«*Roham! — Csatárlánc! — A tér szélességében!*»

A lovasraj harcrendje, karhatalmi alkalmazásnak megfelelően.

Lóháton harcalakzattól a rajparancsnok raját a 166., 167. p. szerint gyülekezteti, vagy sorakoztatja.

III. Lórólszállás tüzharchoz.

220., 221. p.

A rajparancsnok «*csatárlánc*»-ban előzőleg a három lótartót névszerűen kijelöli. Ezek az 1. félraj közép- és balszárny, valamint a 2. félraj balszárny lovasai.

«*Tüzharchoz ló-ról!*»

Lórólszálltak a rajparancsnok mögött «*kézbe vett*» karabélyal gyülekeznek. A rajparancsnok a vezeték lovakkal külön intézkedik. Amennyiben a lórólszállás fedett helyen történt, helyben is maradhatnak.

19. §. 175. p.

Zártrendben a raj tüzharchoz csak «*félrajoszlop*» alakzattól szállhat lóról.

«*Tüzharchoz ló-ról!*»

Végrehajtás a 175. p. szerint. A vezeték lovokról a rajparancsnok külön intézkedik.

Sorakozó.

22. §. VII.

Ha a rajparancsnok a lórólszállt és harcalakzatban levő raját zártrendbe akarja hozni, úgy erre a gyalogságnál alkalmazott vezényszavakat adja. (L! 213. old. utolsó bek.)

A lovasraj harcrendje, karhatalmi alkalmazásnak megfelelően.

Lóraszállás.

22. §. VII.

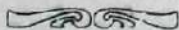
A rajparancsnok előzőleg a vezértéklovakról intézkedik, azokat rendelje megfelelő viszonyba.

«Lóra!»

«1. Félraj! Lóra!»

«Bal karabélyos félraj! Lóra!»

«Jobb szárnyról csatáronként lóra!»

Szolgálatban ünnepeknél előforduló fogások és a csapatok tiszteletadása lóháton.

A helyőrségi szolgálatban ünnepeknél és diszelgéseknél előforduló fogások és a csapatok tiszteletadása lóháton.

(L. Gy. Sz. 4. Füzet. Függelék.)

158. p. Imához.

Csak karabély nélkül vagy a hátra csatolt karabéllyal vezényelhető.

«Imá-hoz!»

«Imá-tól!»

(Az «Eskühöz» mellözve. L! 213. old. utolsó bek.)

220. p. Tiszteletadás.

«Kardot -ránts!»

«Jobbra -nézz!»

«Vi-gyázz!»

«Balra -nézz!»

«Vi-gyázz!»

«Kardot -rejts!»

Fogadás szemlénél, a lovardához való kivonulás alkalmával.

A raj (félraj) vonalban álljon fel, parancsnoka a «rajközép» előtt sorközre (két lépés). (E-7. 4. füzet 173. p.)

Szolgálatban ünnepségeknél előforduló fogások és a csapatok tiszteletadása lóháton.

Ha a szemléttartó előljáró a kivonult osztagot 100 lépésre megközelítette, «Kardot -ránts!» «Jobbra (balra) -nézz!»-t vezényeljen a rajparancsnok. (E-7. 4. füzet 220. p. és 241. p. 2. bek.)

A tiszteletadás vezénylése után a rajparancsnok lovagoljon vágóban a szemléttartó elébe, tisztelegjen, jelentse a létszámot (lovakok számát) és kísérje az előljárót a szemle alatt, a rajjal ellenkező oldalon.

Ha a szemlénél a szakaszparancsnok is jelen van, de nem parancsnokol, a fogadó szárnyon álljon fel s ha az előljáró a kivonult osztagot 30 lépésre megközelítette, tiszteleg (rejtett karddal). (E-7. 4. füzet 243. p.)

Parancsadást és hiradást szolgáló jelek a lovascsendőrnél is tekintetbe jöhető terjedelemben.

Parancsadást és hiradást szolgáló jelek a lovascsendőr kiképzésénél is tekintetbe jöhető terjedelemben.

(H. Sz. II. rész 11. melléklet alapján.)

A) Kar- (kard-) jelek.

A karjeleket pontosan és észlelhetően kell adni. Minden átvevő a jel vételét a kar felemelésével, megértését a jel ismétlésével igazolja.

«Vigyázz» (felhívás):

A kart (kardot) függélyesen felemeljük és kitartjuk. (Hogy jobban észrevehető legyen, e helyzetben párszor forgatjuk.)

«Lépést indulj»

A «vigyázz» helyzetbe felemelt kart (kardot) rövid kitartás után a vízszintesbe a követendő irányba süllyesztjük.

«Állj»

A «vigyázz» helyzetbe felemelt kart (kardot) rövid kitartás után teljesen leeresztjük.

Parancsadást és hiradást szolgáló jelek a lovascsendőrnél is tekintetbe jöhető terjedelemben.

«**Lépést**»

A felső kart vízszintesen oldalt és az alsó kart merőlegesen lefelé tartjuk. (A kart függőlegesen lefelé tartott karddal oldalt vízszintesen kinyújtjuk.)

«**Ügetést**»

A felső kart vízszintesen oldalt és az alsó kart merőlegesen felfelé tartjuk. (A kart függőlegesen felfelé tartott karddal oldalt vízszintesen kinyújtjuk.)

«**Vágtát**»

Az alsó kart (kardot) vízszintesen a fej felett a vállak vonalával párhuzamosan tartjuk.

«**Lóra!**»

A «*vigyázz*» jelet többször gyorsan egymás után adjuk.

«**Lóról!**»

A kart (kardot) vállmagasságból többször gyorsan lefelé lökjük.

«**Irányváltoztatás**»

A «*vigyázz*» helyzetből a karral (karddal) többször az új irányba (iránytárgy felé) intünk.

«**Sorakozó**» («**Gyülekezés**»)

Mindkét kart oldalt kinyújtjuk és elől a mell előtt kereszteljük.

Parancsadást és hiradást szolgáló jelek a lovascsendőrnél is tekintetbe jöhető terjedelemben.

«**Megértettem**»

A kart (kardot) felemeljük és a kapott jelet ismételjük.

«**Nem értettem meg**»

A kart felemeljük és közvetlenül a fej felett gyorsan és ismételten lengetjük.

A jelekre vonatkozó egyéb határozványokat lásd a gyalogsági rész hasonló fejezeténél.

Kiképzés a lovardában.

(E-29. L. H. M. ut. és E-30. K. Sp. Ut.
1. Füzet. 6. Függelék alapján.)

Megjegyzés.

E fejezet alatt tárgyaltak az E-29. L. H. M. ut. 1. füzet I. rész szellemének helyes megértését és az abban foglalt rendelkezések mikénti alkalmazását megkönnyítik.

A vezényszavak úgy vannak csoportosítva, amint azok használata egy lovarda lovaslás alatt általában a legcélszerűbb. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ehhez a sorrendhez állandóan alkalmazkodni is kell. Helytelen is volna, ha a lovardát tartó tiszthelyettesek és altisztek nem azokra a gyakorlatokra fektetnék a fősúlyt, melyekre a lovas és ló képességeinek fejlesztése végett leginkább szükség van. Ez a szükség tehát a vezényszavaknak sorrendben való vezénylésétől eltérítheti az oktatót és pedig annak belátása szerint.

Irányelvek a lovaslás oktató tiszthelyettesek (altisztek) számára.

«A lovaslás a lovascsendőr használhatóságának egyik nélkülözhetetlen

kelléke. Csakis jól lovasló csendőrökkel lehet a lovaság egészségét még nagy teljesítmények után is fenntartani.» (L. Gy. Sz. 1. f. 125. p.)

«A helyes kantározásra mindig a legnagyobb figyelmet és gondot kell fordítanunk.» (E-29. 14. p.)

«A jó lovaslás és a lóra való helyes befolyás alapföltétele: a nyugodt és a ló mozgását puhán követő biztos ülés.» (E-29. 85. p.)

A kengyelek helyes csatolása főkélléke a szabályos ülésnek. (E-29. 103. p.)

«Okvetlenül meg kell követelnünk, hogy a lovas gyorsan és ügyesen szálljon lóra és lóról és hogy a csendőrlöközben feltétlenül nyugodtan álljon.

Az a ló, mely lóraülésnél nem áll nyugodtan, a szolgálatra kevésbé alkalmas.» (E-29. 78. 80. p.)

«A lovardában *«osztályban»* (meghatározott távközökkel) vagy *«egyenként»* (meghatározott távközök nélkül) lovasgathatunk.

Az egyenként lovaslásban való gyakorlat maradjon a fődolog. Ez teszi a lovas önállóvá és ügyessé és a legnagyobb mérvben hozzájárul ahhoz, hogy a lovas lovával megbarátkozzék. Egyedül ez a kiképzés fokmérője» (E-29. 46. p.)

«Osztályban csak lépésben és ügésben szabad lovasgathatunk és csupán azokat a gyakorlatokat rendelhetjük el,

melyeknél a lovasok egymás mögött maradnak.» (E-29. 48. p.)

«Ha az oktató különböző jármódokat, megállást, hátralépést, köröket, fordulatokat és oldaljárásokat rendel el, minden lovas lovának előkészítése után önállóan kezdje meg az elrendelt gyakorlatot.» (E.-29. 50. p.)

«A vezénylesnél az utolsó szótagot nyújtottan kell kiejtenünk.» (E.-29. 66. p.)

A lovaknak lovardába való bevezetése, belovaglás.

(E-29. L. H. M. út. 1. füzet I. R.)

Ha a lovasok a lovardában ülnek lóra:

40. «Fordulat balra!»

«Állj!»

81. p. «Lóra!»

Ha a lovasok a lovardán kívül ülnek lóra:

81. p. «Lóra!»

41. p. *Egyenkint 3 lépésre, jobbra előre, lépést — Indulj!»*

vagy «*Egyenkint 3 lépésre, balra előre, lépést — Indulj!»*

«*Egyenkint 3 lépésre, jobbra előre, ügetést — Indulj!»*

vagy «*Egyenkint 3 lépésre, balra előre, ügetést — Indulj!»*

A lovardában való lovaglás.

«Osztályban» való lovaglás.

Megalakítása, ha a lovasok a lovardában ültek lóra:

48. «*Á jobb kézre lépést — Indulj!»*

vagy «*Á bal kézre lépést — Indulj!»*

«*Á jobb kézre ügetést — Indulj!»*

vagy «*Á bal kézre ügetést — Indulj!»*

(Ha a lovasok a lovardán kívül ültek lóra, a lovardába történt belovaglás után az osztály már meg van alakítva.)

«Egyenkint» való lovaglás.

Megalakítás, ha a lovasok a lovardában ültek lóra:

49. p. «*Egyenkint a jobb kézen! Lépést — Indulj!»*

vagy «*Egyenkint a bal kézen! Lépést — Indulj!»*

«*Egyenkint a jobb kézen! Ügetést — Indulj!»*

vagy «*Egyenkint a bal kézen! Ügetést — Indulj!»*

Ha a lovasok a lovardán kívül ültek lóra:

49. p. «*Egyenkint a jobb kézen!»*

vagy «*Egyenkint a bal kézen!»*

Az «osztály» megalakítása «*egyenkint*» való lovaglásból:

53. p. «*N. csendőrrre osztályba!»*

«*N. csendőrrre osztályba ügetést!»*

«Egyenkint» való lovaglás az
«osztály»-ból:

Mozgásközben:

«Egyenkint a jobb kézen!»

vagy «Egyenkint a bal kézen!»

Állóhelyből:

«Egyenkint a jobb kézen! Lépést —
Indulj!»

vagy «Egyenkint a bal kézen! Lépést —
Indulj!»

«Egyenkint a jobb kézen! Ügetést —
Indulj!»

vagy «Egyenkint a bal kézen! Ügetést —
Indulj!»

Lovak jártatása (a 43. p. 2. bek. és 44.
p. 2. mondata értelmében.)

65. p. «Ügetést!»

217. p. «Könnyű ügetést!»

217. p. «Tanügetést!»

65. p. «Lépést!»

96. p. «Pihenj!»

Egyszerű fordulatok.

Minden jármódban:

96. p. «Vigyázz!»

29. p. «Fél lovarda!»

30. p. «Középből!»

31. p. «Fordulat jobbra!»

«Fordulat balra!»

31. p. «Fordulat jobbra!»

«A bal kézre!»

«Fordulat balra!»

«A jobb kézre!»

32. p. «Átló — váltás!»

33. p. «Nagy kör!»

«Egyenest!»

34. p. «Kis kör!»

35. p. «Átváltás!»

65. p. «Lépést!» (Ügetésből, vagy vág-
tából.)

96. p. «Pihenj!»

A ló közepe körül való fordulatok.

290. p. Helyből és lépésből:

96. p. «Vigyázz!»

36. p. «Jobbra át!»

«Balra át!»

36. p. «Hátra arc!»

96. p. «Pihenj!»

A ló hátulja körül való fordulatok.

292., 295. p. Állóhelyben és mozgásköz-
ben, minden jármódban:

96. p. «Vigyázz!»

37. p. «Röviden hátra arc!»

65. p. «Lépést!» (Ügetésből v. vág-
tából.)

96. p. »Pihenj!»

Hátralépés.

354. p. Csak állóhelyből!

96. p. «Vigyázz!»

66. p. «Állj!»

355. p. «Hátra lép!»

357. p. «*Állj!*»
 355. p. «*Hátra lépj!*»
 357. p. «*Lépést!*»
 66. p. «*Állj!*»
 355. p. «*Hátra lépj!*»
 357. p. «*Ügetést!*»
 65. p. «*Lépést!*»
 96. p. «*Pihenj!*»

Ütem fokozás. Ütem rövidítés.

54. p. Csak egyenkint lovaglásnál!

Ügetésben:

96. p. «*Vigyázz!*»
 65. p. «*Ügetést!*»
 64. p. «*Rövidítsd az ütemet!*»
 201. p. «*Ügetést!*»
 201. p. «*Fokozd az ütemet!*»
 201. p. «*Ügetést!*»
 203. p. «*Sebes ügetést!*»
 203. p. «*Ügetést!*»
 209. p. «*Rövid ügetést!*»
 201. p. «*Ügetést!*»
 65. p. «*Lépést!*»
 96. p. «*Pihenj!*»

Vágtában:

96. p. «*Vigyázz!*»
 65. p. «*Rövid vágtát!*»
 231. p. «*Fokozd az ütemet!*»
 231. p. «*Rövid vágtát!*»
 65. p. «*Lépést!*»
 96. p. «*Pihenj!*»

Oldaljárások.

- 376., 382. p. Csak lépésben és egyenkint lovaglásnál!
 96. p. «*Vigyázz!*»
 «*Körülöttem nagy kör!*» (383., 388.)
 383. p. «*Vállat ki!*»
 «*Egyenest!*»
 37. p. «*Röviden hátra arc!*» (másik kézre)
 383. p. «*Vállat ki!*»
 «*Egyenest!*»
 388. p. «*Vállat be!*»
 389. p. «*Egyenest!*»
 37. p. «*Röviden hátra arc!*» (másik kézre)
 388. p. «*Vállat be!*»
 389. p. «*Egyenest!*»
 65. p. «*Ügetést!*» (379!)
 33. p. «*Egyenest!*»
 65. p. «*Lépést!*»
 394. p. «*Féloldalzás középből!*»
 «*Féloldalzás középből!*» (másik kézről)
 396. p. «*Farat be!*»
 397. p. «*Egyenest!*»
 37. p. «*Röviden hátra arc!*» (másik kézre)
 396. p. «*Farat be!*»
 397. p. «*Egyenest!*»
 «*Állj!*» (401.)
 401. p. «*Oldalzás jobbra — Indulj!*»
 «*Állj!*»
 «*Oldalzás balra — Indulj!*»
 «*Állj!*»
 65. p. «*Lépést — Indulj!*»
 96. p. «*Pihenj!*»

Gyakorlatok a kard használatában.

(E-30. KSp. Ut. 1. füzet 6. függeléke.)

54. p. Csak egyenkint való lovaglásnál!

2. §. Kardforgatás.

«Vigyázz!»

«Kardot **-ránts!**»

8. p. «Támadáshoz!»

9. p. «Alapállás!»

8. p. «Támadáshoz!»

11. p. «Kardforgatás egy!»

12. p. «Kardforgatás **kettő!**» (vagy:
«Alapállás!»)

9. p. «Alapállás!» (vagy: «Kardforgatás
egy!»)

13. p. «Szurás!»

9. p. «Alapállás!»

«Kardot **-rejts!**»

«Pihenj!»

A kardforgatásokat eleinte álló lo-
von, később azonban mindenféle jármód-
ban gyakoroltassuk. (6. §. 56. p.)

**3. §. A vágóállványra való vágás és
szurás.**

«Vigyázz!»

«Kardot — **ránts!**»

«Támadáshoz!»

20. p. «Fejvágás egy!»

«Kettő!»

21. p. «Arcvágás egy!»

«Kettő!»

23. p. «Szurás!»

«Alapállás!»

«Kardot — **rejts!**»

«Pihenj!»

**Az arcvonalból való egyenes elin-
dulás gyakorlása.**

(E-29. L. H. M. ut. 1. füzet I. R. 45. p.)

«Vigyázz!»

55. p. «Sorba!»

56. p. «N. csendör lépést!»

«N. örmester ügefést!»

«N. csendör rövid vágat!»

**A lovaknak lovardából való kive-
zetése, kilovaglás.**

Kivezetés:

«Beosztás!»

«Lóról!»

39. p. «Lovardából!»

Ha egyenkint lovaglás után kell a lovakat
kivezetni:

31. p. «Fordulat jobbra (balra)!»

66. p. «Állj!»

«Lóról!»

39. p. «Lovardából!»

Kilovaglás:

A lovaglás jármódjában:

42. p. «Lovardából indulj!»

Állóhelyből:

42. p. «*Lovardából lépést indulj!*» vagy
«*Lovardából ügetést indulj!*»

Lépésből jármód fokozással:

42. p. «*Lovardából ügetést indulj!*»

Függelék.

Az itt tárgyaltaknak nem a szabályzat, utasítás vagy rendelet stb. az alapja, hanem kizárólag csak egyéni nézetem, melynek célja segédkezet nyújtani a parancsnoknak, illetve vezetőnek azon esetekben, midőn a szabályzatok, stb. valamire nézve nem nyújtanak kellő támpontot a végrehajtást illetőleg, különösen akkor, ha az ily eshetőséggel nem is számolnak.

A legtöbb őrsön ugyiszólván mindennapos az az eset, hogy katonai gyakorlatok végrehajtása céljából a parancsnokon kívül 4 főnél kevesebb a kivonuló létszám és így a felállítás (sorakozás) stb. nehézségbe ütközik, mert a szabályzat erre nézve semmiféle támpontot nem ad.

De előfordulhat az is, hogy az őrsparancsnok akkor, amikor a kivonuló létszám csak 4 fő, zártrendben a raj alakzatait, alakzatváltoztatásait stb. akarja gyakorlat tárgyává tenni, de nem ismer módszert ennek keresztülvitelére.

A fenti kérdéseknek mikénti megoldására nézve az alábbiak szolgálhatnak útmutatásul:

I.

Ha az őrsök létszáma 4 főnél kevesebb, úgy rajban (félraj) gyakorolni nem lehet, de ha ily esetben a legényiséget (a parancsnokon kívül 2—3 fő) katonai gyakorlatok végrehajtása (foga-

dás) stb. céljából fel kell állítani (sorakoztatni), úgy azt célszerű «*Egysoros vonalban*» fogantatosítani, amikor is az egyes szám mindenkor — a középze való tekintet nélkül — mint jobbszárny-tisztes a parancsnok mögött 5 lépésre álljon fel. Természetesen ily esetben az egyes számokat mindig előbb ki kell jelölni.

Ha a parancsnokon kívül csak 1 ember vonulhat ki, úgy parancsokkal kell intézkedni, hogy ez az egy fő hol és arccal merre álljon fel.

Mindkét esetben a parancsnok a felállítási helyét akként foglalja el és a jelentéstételt (tisztelgés stb.) úgy fogantatosítsa, amint az a rajnál elő van írva.

Az eddig tárgyalt esetekben a gyakorlatozás tárgya csak az egyes kiképzés keretén belül mozoghat.

2—3 fő sorakoztatásánál természetesen az «*N. Raj! stb.*» figyelmeztető elmarad.

Sorakoztatásra példák:

2—3 főnél: «*Irány . . . ! Egysoros vonalban sorakozó !*»

1 főnél: «*Nagy Péter csendör! A kuffól jobbra 5 lépésre arccal a diófa felé álljon fel !*» (A gyakorlat befejezése után 1 főnél «*Oszolj !*» helyett a «*Végeztem !*» figyelmeztetőt adjuk.)

II.

Ha az őrs kivonuló létszáma csak 4 fő és a parancsnok mégis zártrendben

a raj alakzatait, alakzatváltoztatását stb. akarja gyakorlat tárgyává tenni, úgy azt csak keretrendszerben eszközölheti, amire a következő vázlatban feltüntetettek szolgálhatnak utmutatásul.

A vázlaton a puska tusa jelzi az egy és négy, míg a csőtorkolat a három és hat számokat.

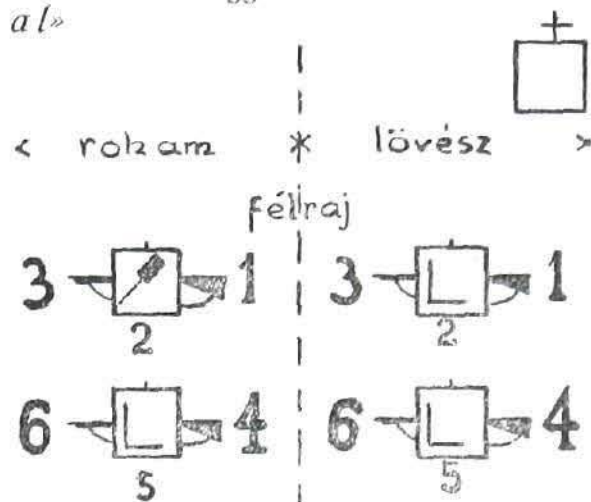
A keretrendszerben való gyakorlatozásnál a félraj sorakoztatása után (Pl. «Lövész (golyósörős) félraj! Irány . . . ! Vonalban sorakozó!»), illetve a gyakorlatozás megkezdése előtt «2 lépésre nyitódj!» és «Puskát a test elé!» vezénylendő.

A vázlaton a puska felső ágya felfelé néz, de csak azért, hogy a rajzból a keretrendszer, illetve a puska helyzete jobban kivehető legyen. A valóságban a felső ágy lefelé kell, hogy nézzen.

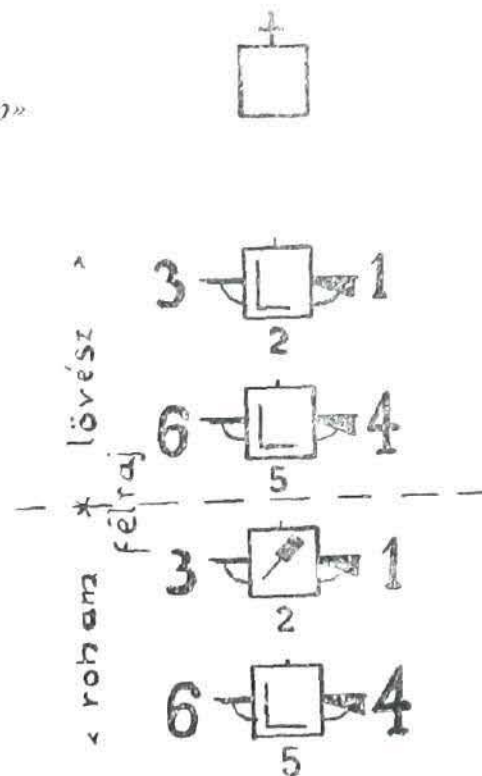
A keretrendszerben való gyakorlatozásbefejezése «Váll-ra!» («Súly-ba!») «Zárkózz!» vagy «Raj állj!» «Váll-ra!» («Súly-ba!») «Zárkózz!» vezényszóra történik.

(Puskát a test elé helyzet felvétele: «Vállra», «Lábhoz» vagy «Súlyba» helyzetből a csendőr hozza a puskát balfelé fordított felső ággal a test jobb oldala elé. Jobb kézzel markolja át a tusanyakat, bal kézzel a felső szíjkengyel alatt a puskát. Ezután súlyessze le a jobb kéz körül, a bal kéz egyidejű fogáscserével — szíjat lefogva — a puskát a vízszintesig. Mindkét karja lógjon természetesen. A kezek a puskát lefelé fordított felső ággal tartásuk egyensúlyban.)

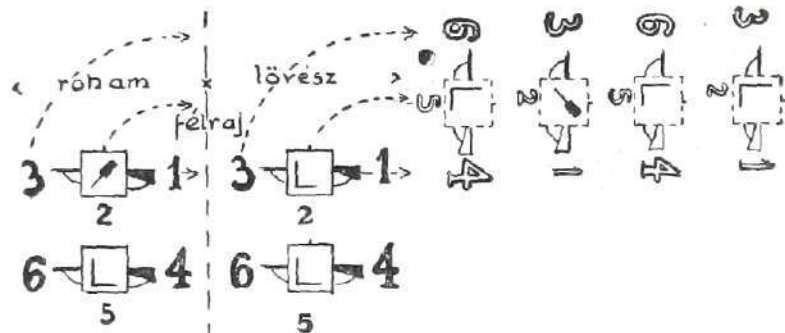
«Vonal»

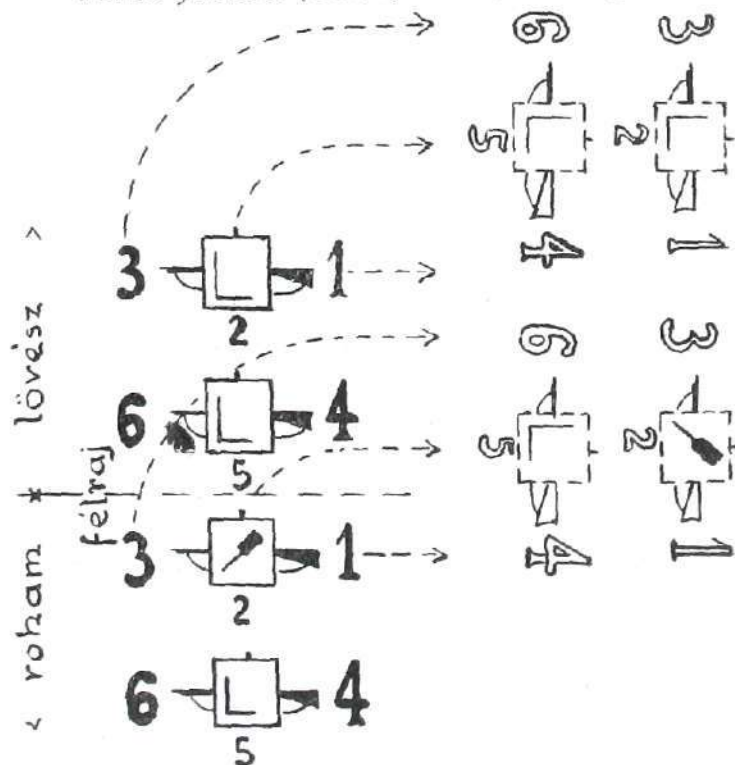
«Félrajoszlop»

«Féltájoszlop jobbra (balra) . . .! Raj in-dulj!»

«Vonal jobbra (balra)! Raj indulj!»

Bár e füzet keretében nem szándékozom harckiképzéssel foglalkozni, végül az eddig tárgyaltaktól függetlenül mégis megemlítem, hogy a csendőrség is, a harcszerűen támadó, vagy ily módon ellenálló tömeg ellen, — a rendelkezésre álló — harceszközeit a fennálló harcászati elvek szerint alkalmazza. Ezek az elvek pedig — legkönnyebben — «Feltevés»-ek alapján összeállított és a harckiképzést szolgáló harcgyakorlatok beható végrehajtása után sajátíthatók el.

Miután tapasztalatból tudom azt, hogy a célnak teljesen megfelelő «Feltevés»-ek összeállítása a rendelkezésre álló rövid időre való tekintettel, sokszor nehézséggel jár, — azt megkönnyítendő — a következőkben tájékoztatás céljából közlök néhány ily — célszerűen megválasztott — «Feltevés»-t.

I.

(Egy főből álló jör. stb. részére.)

Feltevés.

«N» cs.-ből álló jör.

feladata:

nappal «X—Y» útvonal leportyázása.

«Z» község felől jövet, adott helyzetben és időben kb. 50 m. távolságról a bokor irányából lövést kap.

Jör. magatartása? (Fedezés, helyzetmegítélés, elhatározás, terv, végrehajtás. Utána megbeszélés.)

Feltevés.

Saj. cs. szak. mint karhatalom nagyobb lázadó fegyveres tömeggel szemben kevésbé áttekinthető terepen harcban.

A 2. raj tartalékban a két küzdő raj közötti hézag mögött.

A küzdő rajokat a lázadók már 100—150 m.-re megközelítették.

A rajpk. által előre küldött «N» cs. feladata:

a két küzdő raj közötti hézag megfigyelése.

Amikor a bokrok között rejtve a hézag előtti száraz gödör közelébe ér, abban két lázadót pillant meg, akik a gödörből tüzelésre előkészülnek.

«N» cs. magatartása?

Feltevés.

Összpontosított 1/2 cs. zlj. mint karhatalom nyílt terepen nagyobb lázadó fegyveres tömeggel harcban.

Saj. cs. szak. adott helyzetben és időben a támadásban levő szd. jobb szárnyán küzdő.

«N» cs. jelentőfutó

feladata:

a szomszédos küzdő szdpk-ának jelentést kézbesíteni.

Amint a hézagban levő kukoricásba ér kb. 20 m-re maga előtt 3—4 lázadót vesz észre, akik a hézagon beszivárogni igyekeznek.

«N» cs. magatartása?

II.

(Két főből álló jör. stb. részére.)

Feltevés.

Kiss Péter «X» községi lakos öccsét birtokügyből kifolyólag vadászfegyverrel bosszúból agyonlőtte, majd pedig töltött fegyverével szőlőjébe menekült.

Az üldözésre kirendelt két főből álló cs. jör.

feladata:

a tettes elfogása.

Jör. a szőlőhöz érve, adott helyzetben és időben kb. 300 m. távolságról egy homokbucka mögül lövést kap.

Jör. magatartása? (Fedezés, jv. helyzetmegítélése, elhatározása, terve, végrehajtás. Utána megbeszélés.)

Feltevés.

Saj. cs. raj

feladata:

a felfegyverzett lázongó tömeg szétverése.

«N» és «O» cs-ök terepkutatók támadásban kb. 100 m-re saját raj előtt a kerítéshez érve, kb. 50 m-re maguk előtt 2 lázadót észlelnek, akiket 50—60 m-re egy 6 főből álló csoport követ.

«N» és «O» cs-ök magatartása?

Feltevés.

2 főből álló cs. jör.

feladata:

határszéli őrjárat leportyázása.

Őrjárat portyázása közben jör. adott helyzetben és időben, a közvetlenül a határvonal mellett elhuzódó — de saját területen fekvő — erdő irányából — kb. 200 m-ről — golyós fegyverből két lövést kap. A lövedékek közel csapódtak be, de sebesülést nem okoztak.

Jör. magatartása?

III.

(Nagyobb erejű jör-ök és og-ok részére. A súlypontképzésről meg nem feledkezni!)

Feltevés.

Fegyveres csavargók összefogdosása végett átkutatás elrendelve.

3 főből álló cs. jör.

feladata:

a tőle kb. 500 m-re levő major átkutatása.

Jv. intézkedése a major mikénti megközelítésére nézve?

Amint jör. 300 m-re a major közelébe ér, onnan tüzet kap.

Jör. magatartása? (Fedezés, jv. helyzetmegítélése, elhatározása, terve, végrehajtás. Utána megbeszélés.)

Feltevés.

Kb. 50—60 főnyi fegyveres lázadó az erdőben befészkelte magát. A lázadók leküzdésére kirendelt és kb. szak. erejű cs. karhatalom jelenleg az erdőben előnyomulásban.

3 főből álló cs. jör.

feladata:

a karhatalom jobb oldalának biztosítása.

Amint jör. a tisztásra ér, annak másik szélén 4—5 lázadót pillant meg.

Jör. magatartása?

Feltevés.

«X» község határában levő Nagy János utkaparó lakását virradatkor kőborcigányok fosztogatják és a lopott holmit az utfesten kocsijukra hordják.

A 4 főből álló és egyéb céllal arra felé portyázó cs. jör. közbeeső

feladata:

a tettesek elfogása.

Adott helyzetben és időben jör. kb. 150 m-re közelítette meg a tett szin helyét, mikor is a cigányok a szekér mellől és a lakásból tűz alá vették.

Jör. magatartása?

Feltevés.

Bükkösi — raj erejű — cs. őrs Cserdi község D. K-i szegélyén lázongó fegyveres tulerővel szemben harcban.

A szomszédos szentlőrinci őrs által kivezényelt 5 főből álló cs. jör.

feladata:

a bükkösi őrsnek segínyt nyújtani.

A szentlőrinci őrs jör-e épp most kb. 500 m-re maga előtt látja, hogy a lázongók egy csoportja (kb. 5—6 fő) a

bükkösvi őr azon oldalába nyomul elő,
ahol a jör. áll.

Jör. magatartása?

Feltevés.

Nagy János tanyáját kóbor cigányok
kirabolták.

A cigányok üldözésére 6 főből álló
jör. vezényeltetett ki.

A jör. a karavánt egy erdőtisztáson
felfedezi,

feladata:

a cigányok elfogása.

Amikor a jör. a karavánt 150 m-re
megközelítette, a cigányok a szekerek és
fák mögül tűz alá vették.

Jör. magatartása?

Feltevés.

Kivételes viszonyok között kirendelt
1/2 raj erejű cs. jör. külszolgálatból haza-
térőben a jelen helyzetben és pillanatban
kb. 800 m. távolságról a faszor irányából
tüzet kap.

A lövedékek közel csapódnak be,
de sebesülést nem okoznak.

Jör.

feladata:

a tettesek ártalmatlanná tétele, illetve
elfogása.

Jör. magatartása?

Feltevés.

«X» majorban kb. 100—150 főnyi

munkás az aratómunka folytatását az ura-
dalmi intézőnek megtagadta és a szerző-
désben megállapított 10 q buza helyett
fejenként 15 q részt követel. A főszolga-
bíró felhívása folytán az őrsről egy raj
erejű cs. jör. azon

feladattal

vezényeltetett ki a helyszínére, hogy a
főcinkosokat fogja el.

A jör. közeledésének hírére a sztrájk-
kolók egyrésze kaszákkal és lőfegyverek-
kel ellátva, az utszéli árok mentén harcra
készen védelmi állásba helyezkedett és
mikor a cs. jör. kb. 500 m-re közeledett,
azt tűz alá vette, melynek következtében
az egyik cs. könnyebben megsebesült.

Jör. magatartása?

Alkalmazott rövidítések:

cs. = csendőr.

jör. = járőr.

jv. = járőrvezető.

szak. = szakasz.

szd. = század.

zlj. = zászlóalj.

rajpk. = rajparancsnok.

szdpk. = századparancsnok.

saj. = saját.

DK. = délkelet.

og. = osztag.

TARTALOMJEGYZÉK:

	Oldal
1. Előzetes megjegyzések	3—7
2. A vezényszó és a gyakorlatok súlykolása	9—12
3. Az egyes csendőr kiképzése	13—27
4. A raj	29—68
A szakasz	69—107
A parancsadást és hiradást szolgáló jelek a csendőrség kiképzésénél is szóba jöhető terjedelemben	109—115
7. Karhatalmi alkalmazásnál zártrendben való tüzelés	117—120
8. A közelharc	121—145
9. A kardvívás	147—156
10. A cselgáncs	157—173
11. Szabadgyakorlatok	175—196
12. Puskaforgató gyakorlatok	197—203
13. A helyőrségi szolgálatban, ünnepeknél és diszelveknél előforduló fogások, mozdulatok és alakzatváltoztatások a szakaszig bezárólag	205—209
<i>Lovas csendőrök kiképzése.</i>	
14. A vezényszó és a gyakorlatok súlykolása	212—213
15. Az egyes lovas csendőr kiképzése	214—217

	Oldal
16. A lovas raj	218—231
17. A lovasraj harcrendje, karhatalmi alkalmazásnak megfelelően	232—234
18. A helyőrségi szolgálatban ünnepeknél és diszelveknél előforduló fogások és a csapatok tiszteltetadása lóháton	235—236
19. Parancsadást és hirádat szolgáló jelek a lovascsendőr kiképzésénél is tekintetbe jöhető terjedelemben .	237—239
20. Kiképzés a lovardában	240—250
21. Függelék	251—267

110
770

